

Centre adscrit a:

Grau en Mitjans Audiovisuals

Entre teles
Creació i desenvolupament d'un documental interactiu
sobre les fàbriques tèxtils de Mataró

Memòria

Maria Cassú Sánchez
PONENT: Mª Soliña Barreiro

Curs 2017 - 2018

Dedicatòria

A la mama i el papa.

I els avis.

Agraïments

A tots i cada un dels entrevistats per fer de la feina un gust.

A l'Arxiu de Santa Maria, per la confiança.

A la Soliña, per les seves idees i recomanacions.

A en Joan per l'ajuda.

Resum

Aquest treball recull la història de la indústria tèxtil de Mataró través d'un documental interactiu. Per aconseguir-ho s'ha desenvolupat una web prototip amb varis elements multimèdia per il·lustrar la vida i el funcionament dins les fàbriques. La peça s'ha dut a terme en 3 fases similars a les de qualsevol procés audiovisual amb l'objectiu de conceptualitzar cada seqüència, crear-ne el contingut i posar la web en funcionament. El resultat d'aquest projecte és la concepció d'un documental que després pot seguir-se ampliant i desenvolupant fins arribar a cobrir totes les fàbriques que van existir.

Resum

Este trabajo trata la historia de la industria textil de Mataró a través de un documental interactivo. Para conseguirlo se ha desarrollado una web prototipo con varios elementos multimedia para ilustrar la vida y funcionamiento dentro de las fábricas. La pieza se ha llevado a cabo en 3 fases, similares a las de cualquier proceso audiovisual, con el objetivo de conceptualizar cada secuencia, crear su contenido y poner la web en funcionamiento. El resultado de este proyecto es la concepción de un documental que puede seguirse ampliando i desarrollando hasta llegar a cubrir todas las fábricas que existieron.

Abstract

This project deals with the history of the textile industry of Mataró through an interactive documentary. To achieve this, a prototype web has been developed with several multimedia elements to illustrate life and operation within the factories. The piece has been carried out in 3 phases, similar to any audio-visual process, in order to conceptualize each sequence, create the content and put the web in operation. The result of this project is the conception of a documentary that can continue expanding and developing until it comes to cover all the factories that existed.

Índex

Resum.....	I
Índex de figures.....	V
Índex de taules.....	IX
Glossari de termes.....	XI
1. Introducció.....	1
2. Objectius.....	3
3. Cine documental i la indústria tèxtil de Mataró.....	5
3.1. El Mataró industrial i tèxtil.....	5
3.1.1. El procés d'industrialització: un apropament al passat industrial de la ciutat entre els segles XIX i XX.....	5
3.1.2. Evolució de la indústria tèxtil en la segona meitat del segle XX.....	8
3.1.3. El punt, el gènere per excel·lència.....	11
3.1.4. La lluita sindicalista: breu repàs als moviments obrers de Mataró dels segles XIX i XX.....	14
3.1.5. El paper de la dona a les fàbriques.....	17
3.1.6. El procés de desindustrialització de la ciutat i tancament de fàbriques.....	20
3.1.7. Can Marfà i la recuperació del passat tèxtil de la ciutat.....	21
3.2. La Mataró industrial en el sector audiovisual.....	23
3.3. Noves vies del documental.....	26
3.3.1. Del documental tradicional a l'interactiu: principals diferències i la pèrdua en el control de la narració del documental interactiu.....	26
3.3.2. Interactivitat: orígens i definició, nivells d'interacció i materials interactius....	28
3.3.3. Principals característiques del documental interactiu des del punt de vista de l'autor, el receptor i el discurs.....	30
4. Anàlisi de referents.....	31

4.1. Sons of Gallipoli.....	31
4.2. Las Sinsombrero.....	35
4.3. Sombras del progreso.....	38
5. Metodologia.....	41
5.1. Disseny de la metodologia: principals procediments.....	41
5.1.1. Fase I: documentació i primer disseny de la web.....	41
5.1.2. Fase II: Producció del contingut de la web.....	42
5.1.3. Fase III: Disseny final i maquetació.....	43
5.3. Instruments.....	43
5.3.1. Fase I: preproducció del documental.....	43
5.3.2. Fase II: Entrevistes, <i>Premiere CC</i> i cessió de drets.....	43
6. Desenvolupament.....	47
6.1. Concepció global.....	47
6.1.1. Sinopsi.....	47
6.1.2. Personatges.....	48
6.1.2.1. Antonio Rivera.....	48
6.1.2.2. Francisco Ruíz.....	49
6.1.2.3. Anna i Neus Compte.....	49
6.1.2.4. Glòria Sanjosé.....	50
6.1.2.5. Juliana Major.....	50
6.1.3. Localitzacions.....	51
6.1.3.1. Nau Gaudí.....	51
6.1.3.2. Seu de la UGT de Mataró.....	51
6.1.3.3. Plaça de la Peixateria.....	52
6.1.3.4. Plaça Santa Anna.....	52
6.1.4. Estructura dramàtica: explicació de la proposta narrativa i estètica de les seqüències del documental.....	53

6.1.4.1. Seqüència d'inici.....	53
6.1.4.2. Seqüència 2: Vídeo d'introducció.....	54
.....	58
6.1.4.3. Seqüència 3: mapa interactiu.....	58
6.1.4.4. Seqüència 4: Fàbrica <i>Can Gassol</i>	59
6.1.4.5. Seqüències de personatges	61
6.1.4.6. Seqüències temàtiques.....	62
6.1.4.7. Seqüència participa	62
6.1.5. Proposta estètica general	63
6.2 Disseny de la peça.....	64
6.2.1. Estructura dels continguts i la informació.....	64
6.2.2. Línia gràfica	65
6.2.3. Inventari dels elements multimèdia.....	66
6.2.4. Funcionament de la navegació	67
6.2.5. Nivells d'interactivitat.....	69
7. Anàlisi de resultats	71
7.1. Documentació i primer disseny	71
7.2. Producció del contingut	71
7.3. Maquetació disseny final	71
8. Conclusions	73
9. Ampliacions	75
9.1. Millores en el documental.....	75
9.2. Possibles ampliacions	75
10. Bibliografia i webgrafia	77
11. Filmografia	79

Índex de figures

Figura 1: Fig. 3.1.1.1. Fragment del quadre “ <i>Vistes des del mar</i> ” (1870) del fons del Museu Municipal de Mataró.	6
Figura 2: Fig. 3.1.1.2. Diverses fotografies de la maquinària de Can Marfà d’entre finals del segle XIX i principis del segle XX. Fons: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	7
Figura 3: Fig. 3.1.2.1. Dones a la fàbrica. Font: Arxiu Municipal de Mataró, Fons Carreras.....	8
Figura 4: Fig. 3.1.2.2. Obrers del sector del tint de Can Marfà (1950). Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	9
Figura 5: Fig. 3.1.3.1. Detall del mostrari de teixits de gènere de punt de Can Marfà. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	11
Figura 6: Fig. 3.1.3.1. Fotografia de la fàbrica de filats i teixits dels fills d’Antonio Escubos, on s’aprecia la presència de nens i nenes, any desconegut. Font: arxiu de Santa Maria de Mataró.	12
Figura 7: Fig. 3.4.1. Llistat de preus de l’empresa “Hijos de Marfà, Sociedad en Comandita” l’any 1917, que era anomenada per la producció d’articles de punt apelfats. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró. Fons Marfà.	13
Figura 8: Figura 3.1.4.1. Extracte d’un comunicat del Sindicat Vertical, 1950. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró. Elaboració pròpia.	15
Figura 9: Figura 3.1.4.1. Detalls del diari de reunions de l’empresa Can Marfà on es deixa constància de la votació per l’acord de sindicació. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	15
Figura 10: Figura 3.1.5.2. treballadores de la fàbrica Can Marfà (1948). Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	17
Figura 11: Figura 3.1.5.1. Treballadores de la fàbrica Can Marfà. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró	18
Figura 12: Figura 3.1.5.3. treballadores en l’any 1983, fàbrica desconeguda. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.	19
Figura 13: Figura 3.1.7.1. Fotografia de la fàbrica Can Marfà en els anys 30. Font: Ariu Museu de Santa Maria de Mataró.....	21
Figura 14: Figura 3.1.7.2. Detall d’una de les pàgines de l’inventari de Can Marfà, 1984. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.....	22

Figura 15: Figura 3.1.7.3. Can Marfà en l'actualitat. Font: Cultura Mataró, Ajuntament de Mataró.	22
Figura 16: Figura 3.1.8.1. Fàbrica Minguell en l'actualitat. Font: El Tot Mataró i Maresme	23
Figura 17: Figura 3.1.8.2. Fotogrames del film " <i>Festividades de Las Santas en el ano de la victoria</i> " cedit per l'Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.	25
Figura 18: Fig. 4.1.1. Captura de la pantalla d'inici. Elaboració pròpia.	31
Figura 19: Fig. 4.1.2. Captura de la barra de reproducció. Elaboració pròpia.	32
Figura 20: Fig. 4.1.3. Captura del mapa interactiu. Elaboració pròpia.	33
Figura 21: Fig. 4.1.4. Detall del contingut extra. Elaboració pròpia.	34
. Figura 22: Fig. 4.1.5 Principals apartats del documental. Font pròpia.	34
Figura 23: Fig. 4.1.6. Caràtula del primer capítol. Font pròpia.	35
Figura 24: Fig. 4.2.1. Captura de la pantalla d'inici. Elaboració pròpia.	36
Figura 25: Fig.4.2.2. Detall de la barra de navegació. Font pròpia.	36
Figura 26: Fig. 4.2.3. Captura de l'explorador. Elaboració pròpia.	37
Figura 27: Fig. 4.2.3. Apartat "Participa" on els usuaris poden compartir a través de les xarxes socials. Elaboració pròpia.	37
Figura 28: Fig. 4.2.2. Captura del vídeo interactiu. Elaboració pròpia.	37
Figura 29: Fig. 4.3.1. Captura d'una de les entrevistes. Elaboració pròpia.	38
Figura 30: Fig. 4.2.3. Detall de l'apartat participatiu. Font pròpia.	39
Figura 31: Fig. 4.3.2. Captura de la cadena de muntatge. Elaboració pròpia.	40
Figura 32: Fig. 6.1.2.1.1. Antonio, personatge del documental <i>Entre Teles</i> . Elaboració pròpia.	48
Figura 33: Fig. 6.1.2.2.1. Francisco, personatge del documental <i>Entre Teles</i> . Elaboració pròpia.	49
Figura 34: Fig. 6.1.2.3.1. Anna i Neus, personatges del documental <i>Entre Teles</i> . Elaboració pròpia.	49
Figura 35: Fig. 6.1.2.4.1. Glòria, personatge del documental <i>Entre teles</i> . Elaboració pròpia.	50
Figura 36: Fig. 5.1.2.5.1. Juliana, personatge del documental <i>Entre Teles</i> . Elaboració pròpia.	50
Figura 37: Fig. 6.1.3.1.1. Nau Gaudí. Font: www.naugaudi.cat	51
Figura 38: Fig. 6.1.3.2.1. Seu de la UGT a Mataró. Font: Google Maps.	51

Figura 39: Fig. 6.1.3.3.1. Imatge de la Plaça de la Peixateria. Font: Google Maps.	52
Figura 40: Fig. 6.1.3.4.1. Imatge de la Plaça Santa Anna. Font: Google Maps.	52
Figura 41: Fig. 6.1.4.1.1. Captura de la pantalla d'inici d'Entre Teles. Elaboració pròpia. .	53
Figura 42: Fig. 6.1.4.1.2. Captura de la línia de temps de la pantalla inicial de <i>Klynt</i> . Elaboració pròpia.....	54
Figura 43: Fig. 6.1.4.2.1. Captura de l vídeo d'introducció: text inicial. Elaboració pròpia.	54
Figura 44: Fig. 6.1.4.2.2. Captura del vídeo d'introducció: fragments del film " <i>Festividades de Las Santas</i> " utilitzat per il·lustrar les narracions. Elaboració pròpia.	55
Figura 45: Fig. 6.1.4.2.3. Captura del vídeo d'introducció: imatge utilitzada per il·lustrar les narracions. Font: de l'Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.	55
Figura 46: Fig. 6.1.4.2.4. Captura del vídeo d'introducció: imatge utilitzada per il·lustrar les narracions. Font: Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.	56
Figura 47: Fig. 6.1.4.2.5. Captura de la línia de temps de <i>Premiere</i> del vídeo inicial. Elaboració pròpia.....	57
Figura 48: Fig. 6.1.4.2.5. Captura on s'aprecien els botons per accedir al mapa i al vídeo presentació de cada personatge. Elaboració pròpia.....	57
Figura 49: Fig. 6.1.4.2.6. <i>Overlay</i> del vídeo presentació de l'Anna i la Neus Compte. Elaboració pròpia.....	58
Figura 50: Fig. 6.1.4.3.1. Captura de la seqüència- pròleg del mapa. Elaboració pròpia....	58
Figura 51: Fig. 6.1.4.3.1. Mapa de Mataró interactiu on es pot veure la ubicació de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.....	58
Figura 52: Fig. 6.1.4.4.1. Captura del vídeo de presentació de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.	59
Figura 53: Fig. 6.1.4.4.2. Captura del menú de Can Gassol. Elaboració pròpia.	60
Figura 55: Fig. 6.1.4.4.3. detall de l'apartat d'entrevistes de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.....	60
Figura 54: Fig. 6.1.4.4.5. Captura de la seqüència "Arxiu". Elaboració pròpia.	60
Figura 56: Fig. 6.1.4.4.4. Captura del menú de " <i>Nuclis</i> ". Elaboració pròpia.....	61
Figura 57: Fig. 6.1.4.5.1. Menú del personatge "Glòria". Elaboració pròpia.....	61
Figura 58: Fig. 6.1.4.5.1. Captures del detall del <i>Mindmap</i> de les entrevistes. Elaboració pròpia.....	62
Figura 59: Fig. 6.1.4.6.1. Captura de l'apartat de participació. Elaboració pròpia.	62

Figura 60: Fig. 6.1.5.1. Captura dels ajustaments de disseny del projecte. Elaboració pròpia.....	64
Figura 61: Fig. 6.2.1.1. Captura del <i>Mindmap</i> del programa. Elaboració pròpia.....	65
Figura 62: Fig. 6.2.2.1. Captura de l'apartat de disseny de botons. Elaboració pròpia.	65
Figura 63: Fig. 6.2.2.2. Detall de l'editor de text. Elaboració pròpia.	66
Figura 64: Fig 6.2.2.3. Detall del editor de seqüència. Elaboració pròpia.	66
Figura 65: Fig. 6.2.3.1. Captura de la llibreria de <i>Klynt</i> . Elaboració pròpia.	67
Figura 66: Fig. 6.2.4.1. Detall de la creació dels menús. Elaboració pròpia.....	68
Figura 67: Fig. 6.2.4.2. Visió del menú a la web. Elaboració pròpia.....	68
Figura 68: Fig. 6.2.4.3. Captura de l'eina d'edició del <i>footer</i> . Elaboració pròpia.	69
Figura 69: Fig. 6.2.5.1. Edició de la interactivitat dels elements a <i>Klynt</i> . Elaboració pròpia.	69
Figura 70: Fig 6.2.5.2. Captura dels botons interactius i detall de les seves propietats al programa. Elaboració pròpia.	69

Índex de taules

Taula 1: Taula 3.1.2.1. Etapes de la indústria tèxtil de Mataró durant la segona meitat del segle XX. Biel, Mireia (2014). Elaboració pròpia.....	10
Taula 2: Taula 3.1.3.1. Relació de fàbriques dedicades al gènere de punt.....	12
Taula 3: Taula 3.1.5.1. Llovet, J. (2000), Mataró, dels orígens de la vila, a la ciutat contemporània, Mataró, Caixa d'Estalvis Laietana.	19
Taula 4: Taula 5.3.2.1. Relació de personatges i descripció dins del documental. Elaboració pròpia.....	44

Glossari de termes

Klynt	eina d'edició d'històries interactives.
Footer	part inferior d'una pàgina web.
Overlock	màquina de cosir utilitzada en les fàbriques tèxtils.
Responsive	qualitat d'una web per adaptar-se a tots els formats.
Widget	opció del programa <i>Klynt</i> per crear eines de navegació.
Workflow	entorn de treball del programa.

1. Introducció

Les fàbriques tèxtils, sobretot les dedicades al gènere de punt, van ser un dels principals motors econòmics per Mataró des de mitjans del segle XIX i durant tot el segle XX. El 1936 existien un total de 87 empreses només dedicades al punt i el Maresme generava el 63% de la producció total catalana d'aquest gènere. L'any 1985 a la ciutat hi havia 413 empreses i 8.095 treballadors dedicats només al tèxtil (Llovet, 2000), però diversos factors van contribuir al fet que tanquessin progressivament totes les fàbriques. D'aquí en van sorgir algunes de les fàbriques més importants del sector a Espanya: *Ninis*, *Bebé*, *Abanderado o Vilaseca*; però també altres més petites en què el negoci familiar es desenvolupava en el mateix menjador de casa. Amb el pas dels anys han anat tancant quasi totes les fàbriques i poc queda d'aquella vida industrial que impregnava els barris, les llars i vides de molts mataronins. Gran part de la conservació del passat definitori de la societat mataronina es troba a la part del Museu de Mataró dedicada al gènere de punt, situada a una nau de l'antiga fàbrica *Can Marfà*.

Entre teles vol recuperar aquesta memòria mitjançant una narrativa audiovisual. La manera d'explicar històries i informar a la població ha anat adquirint noves formes de narració, adaptant-se als nous temps i les innovacions tecnològiques. *Transmedia*, *crossmedia*, *storytelling*... aquests conceptes neixen amb la finalitat d'oferir una experiència completa i una participació cada cop més activa per part del públic. Pels creadors, normalment significa una major producció de contingut, per diferents plataformes i capaç de fer a l'audiència partícip de la història. Un format interessant fruit d'aquesta evolució és el documental web interactiu. Aquest té la mateixa finalitat que el documental lineal: documentar la realitat a través d'un punt de vista. Però hi ha grans diferències que els disten entre si. Principalment, en el documental lineal l'espectador realitza un esforç cognitiu per interpretar i reflexionar sobre el que se li mostra, però això és insuficient en l'interactiu, que a més li exigeix la participació activa a través de la interacció per fer avançar el relat (Gifreu Castells, 2011).

Aquest projecte té com a focus d'investigació tant el pas de la indústria tèxtil per Mataró com el documental web interactiu. El resultat és la concepció i desenvolupament d'un documental interactiu sobre les fàbriques tèxtils de Mataró i els seus treballadors, centrant-

se en la segona meitat del segle XX. Per acotar-se a la proposta del Treball de Final de Grau, se centra en una de les fàbriques més importants: *Can Gassol*; i en tres temes de gran importància en el pas del tèxtil per la ciutat: la lluita sindicalista, el paper de la dona i el tancament de les fàbriques.

Les motivacions per tirar endavant aquesta idea rauen de dues grans oportunitats: la primera, experimentar les possibilitats creatives i explorar noves formes de narració a través d'un format innovador. La segona, portar-ho a la pràctica amb un tema local i abastable, del qual actualment no existeix cap peça documental interactiva que el tracti. Desenvolupar aquest projecte és una oportunitat única però alhora d'una extensió inabastable per una persona, ja que van existir una gran quantitat de fàbriques. És per això que s'acota el treball a dues d'elles que serveixen com a esquema per la resta, per si en un futur es volgués seguir amb les altres. D'aquesta manera el projecte queda tancat, però amb la possibilitat de seguir-lo ampliant sense cap problema.

Per la realització primerament s'han definit els objectius i l'abast del treball. Un cop fet, s'ha cercat la documentació exposada en el marc teòric d'aquest document i s'ha definit una metodologia amb la qual es produirà el documental. També s'ha realitzat paral·lelament una anàlisi en profunditat de referents, necessària per entendre i captar l'essència dels documentals interactius. Un cop recopilada la informació, s'han portat a terme les 3 fases de producció del documental, explicades i detallades en l'apartat de metodologia i el pla de viabilitat, respectivament. Finalment, s'ha maquetat la web seguint els criteris exposats en l'apartat de desenvolupament, on s'ha deixat constància de tots els elements web i el tractament narratiu del documental. Per últim, s'ha avaluat l'estat de la web, el rerefons del documental i l'anàlisi general de la informació en els apartats de resultats i conclusions. Les possibles millores han quedat escrites en l'apartat d'ampliacions.

2. Objectius

La fita més important del treball és aprofundir en el format interactiu i les seves possibilitats per aplicar-les després al cas de la Mataró tèxtil. Per tant, un dels objectius és idear i posar en funcionament una mostra consistent d'un documental web sobre les fàbriques tèxtils de la ciutat en la segona meitat del segle XX. Això implica la creació del cos de la web, la definició de l'enfocament i el punt de vista del documental, la producció de contingut bàsic i la maquetació de tots aquests elements; per tal de convertir el projecte en un exemple substancial. Per assolir aquests objectius es proposa la creació dels següents continguts principals, que es converteixen en objectius principals del treball: un mapa interactiu de Mataró pensat per incloure-hi totes les antigues fàbriques, una fàbrica de mostra amb el contingut incorporat a tall d'exemple i tres apartats on es desenvolupen temes específics: la lluita sindicalista, el paper de la dona treballadora i el procés de desindustrialització i tancament de les fàbriques. Les dades que s'estudien es regeixen per un altre gran objectiu: oferir una narració centrada en la vida de les persones que hi van treballar i que actualment puguin donar-ne testimoni. A l'existir una gran quantitat d'informació i documentació sobre el passat d'aquestes fàbriques fruit de l'esforç de diverses fundacions i associacions de Mataró, l'objectiu del documental és descriure el passat de la ciutat des d'un punt de vista humanista, entenedor i enfocat a un públic local que vulgui conèixer una part important de la història de la seva ciutat.

Dissenyar una web interactiva requeria coneixements de programació *a priori*, però actualment existeixen una gran quantitat de programes pensats per professionals dins el món audiovisual que vulguin dur a terme narratives interactives sense la necessitat de saber programar. *Klynt* és un d'ells. El seu *workflow* està pensat perquè l'editor visualitzi clarament les seqüències del seu projecte i les connexions que hi ha entre elles gràcies al seu *storyboard* visual. Aquesta i moltes facilitats més (fàcil publicació en línia, disseny *responsive* generat automàticament...) són ideals pel compliment d'un altre propòsit: dissenyar i implementar una web que funcioni en perfecte estat amb una correcta visualització de tots els elements, una bona navegació i distribució de la informació i una usabilitat adequada.

Com s'aprecia, els objectius principals estan encarats a la part d'ideació i desenvolupament del documental. Tot i això, altres aspectes com la línia gràfica i el tipus de tractament dels elements multimèdia poden influir de manera decisiva en el resultat final. És per això que crear una línia gràfica coherent és un altre dels objectius secundaris. Això suposa crear una línia cuidada, acord amb el tema a tractar (colors eixugats, tipografies d'aspecte industrial, referències al món del tèxtil...) i les tendències actuals que contribueixen al fet que l'usuari se senti còmode navegant per la web: disseny minimalista, *layers* dins les pàgines, ús de la doble exposició... Tot això reforça el contingut i dóna al projecte un aspecte tancat encara que després es pugui seguir ampliant. Per altra banda, és també un objectiu secundari definir i aplicar un tractament visual concret per cada contingut de la pàgina: entrevistes, fotografies, vídeos, documents... i que els criteris siguin compatibles entre ells. És important desenvolupar aquesta tasca amb coherència respecte a la línia gràfica, ja que això permetrà la unió entre tots aquests elements i la visió global de la web.

Centrar el focus d'atenció cap a les persones que treballaven a les fàbriques dóna peu a un altre objectiu secundari: crear un apartat participatiu en què els usuaris puguin aportar anècdotes, fotografies, records, etc. Això permet seguir ampliant la memòria viva del tèxtil a Mataró des d'un punt de vista molt interessant: aquells qui ho van viure de primera mà; alhora que es nodreix d'una de les principals característiques del documental web: fer participar activament a l'audiència en el procés narratiu.

La possibilitat de seguir ampliant el projecte i profunditzar en la història d'altres fàbriques, malgrat no ser un objectiu *per se* del treball, és clau pel desenvolupament d'aquest i el seu contingut. Dissenyar i produir aquest prototip amb una perspectiva àmplia dóna la possibilitat, fins i tot, de contribuir en la conservació de la col·lecció del tèxtil i el punt, situada a l'antiga fàbrica de Can Marfà i declarada Bé d'Interès Local. Actualment no disposen de material audiovisual pels visitants del Museu i podria ser una bona oportunitat per oferir una eina diferent i curiosa per explicar el passat tèxtil de la ciutat als seus habitants. Per tant, és necessari que durant la realització del projecte es tingui present tant l'envergadura del Treball de Final de Grau com la que pot arribar a tenir el projecte si es decideix seguir amb les altres fàbriques, i ajustar tots els criteris en concordança amb aquests dos camins.

3. Cine documental i la indústria tèxtil de Mataró

3.1. El Mataró industrial i tèxtil

La ciutat de Mataró va ser un potent motor de la indústria tèxtil de tot Catalunya. El 63% de la producció catalana de punt es trobava exclusivament en el Maresme a principis del segle XX. El seu declivi comença a la segona meitat d'aquest segle a causa de l'alliberament dels terrenys (que va contribuir al fet que alguns preferissin vendre el terreny de fàbrica), l'entrada d'Espanya a la Unió Europea (que afavoria l'entrada de molts productes estrangers) i la mà d'obra barata dels països en desenvolupament (no es podia competir amb els seus extremadament baixos i fins i tot algunes fàbriques van traslladar allà la seva seu). Malgrat la inevitable transformació de la ciutat des de llavors, molts dels seus habitants segueixen guardant els records d'aquesta relació laboral tan estreta amb el tèxtil. Aquestes circumstàncies s'aprofiten per recollir una part de la memòria viva de Mataró i plasmar-la en un documental interactiu que no només expliqui la història, sinó que permeti als habitants de Mataró nodrir les narratives de la peça.

És per això que aquest Treball de Fi de Grau repassa l'evolució històrica de l'economia, l'àmbit social, cultural i la fisonomia pròpia de Mataró; com també analitza els trets més importants del documental interactiu i la seva evolució amb l'objectiu d'obtenir una acurada documentació, clau pel posterior desenvolupament del projecte.

3.1.1. El procés d'industrialització: un apropament al passat industrial de la ciutat entre els segles XIX i XX.

Catalunya va ser pionera en l'Estat espanyol dins el marc de la Revolució Industrial, constituint-se entre els anys 1840 i 1891. Sabadell, Terrassa i Mataró van esdevenir els principals centres d'activitat i innovació, sobretot la capital del Maresme on el 1839 ja existia la primera fàbrica tèxtil amb energia produïda pel vapor, *la Gordils i Dalmau* (Sivilla, 2012), tot un avançament per l'època. Precisament la màquina de vapor, inventada per James Watt l'any 1769, acabaria sent el motor principal del procés d'industrialització de la ciutat augmentant la producció i la varietat de productes que fins llavors estava reduïda a mitges i mitjons. La sobreproducció va contribuir a un augment de l'oferta de mercat i amb el ferrocarril s'expandia a indrets més llunyans eixamplant el mercat considerablement (Bernaus, 2010).

El primer ferrocarril d'Espanya, promogut per l'empresari industrial mataroní Miquel Biada, unia precisament Barcelona i Mataró l'any 1848, permetent la fàcil transportació de materials i productes a la ciutat comtal que observava com les fàbriques es traslladaven a la capital del Maresme buscant impostos més baixos (Bernaus, 2010).

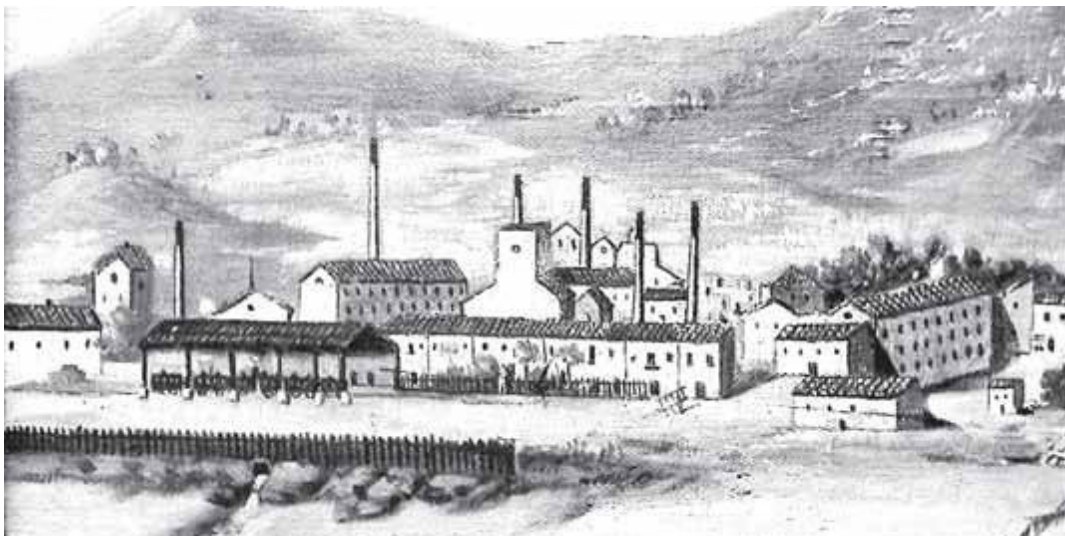

Figura 1: Fig. 3.1.1.1. Fragment del quadre “Vistes des del mar” (1870) del fons del Museu Municipal de Mataró.

Les principals fàbriques que sorgeixen durant aquest període són la ja nomenada *Gordils i Dalmau* (1839), *Fàbrica Arenas o Vapor Nou* (1856), *Cooperativa Obrera Mataronense* (1883), *Can Minguell* (1845), *Cabot i Barba* (1889), *Fontdevila i Torres* (1890), *Bòvila* (1855), *Can Fàbregas i de Caralt* (1883) i *Can Marfà* (1851) (Sivilla, 2012). Moltes d'elles es van assentar a primera línia de mar per la proximitat al ferrocarril i això a poc a poc va anar canviant l'organització urbanística de la ciutat, que anava incorporant nous elements arquitectònics industrials sobretot a l'entrada del Camí del Mig (Llonch, 2010). Actualment encara es conserven alguns edificis, inclosos en el Pla Especial de Patrimoni Arquitectònic, i Can Marfà n'acull el Museu del Tèxtil.

Gràcies a les dades de les matrícules de comerç i indústria que l'historiador Joaquim Llovet exposa en el seu llibre “Mataró: dels orígens de la vila a la ciutat contemporània”, es pot constatar que durant la dècada del 1830 la indústria tèxtil a Mataró seguia les següents línies: fabricació de mitges, filatura i tissatge de cotó i teixit de lones per veles. L'any 1840 hi havia 65 contribuents a la primera, 33 a la segona i 39 a la tercera, i és en aquesta dècada quan es produeix una etapa de desenvolupament i consolidació de la indústria tèxtil a Mataró. Concretament es dona el tret de sortida l'any 1843, quan

s'impulsa el tèxtil com a principal motor industrial degut, en gran part, per la quantitat de capital que posseïa la burgesia que els hi permetia poder invertir i al profit econòmic i laboral que es podia treure del sector (Sivilla, 2012).

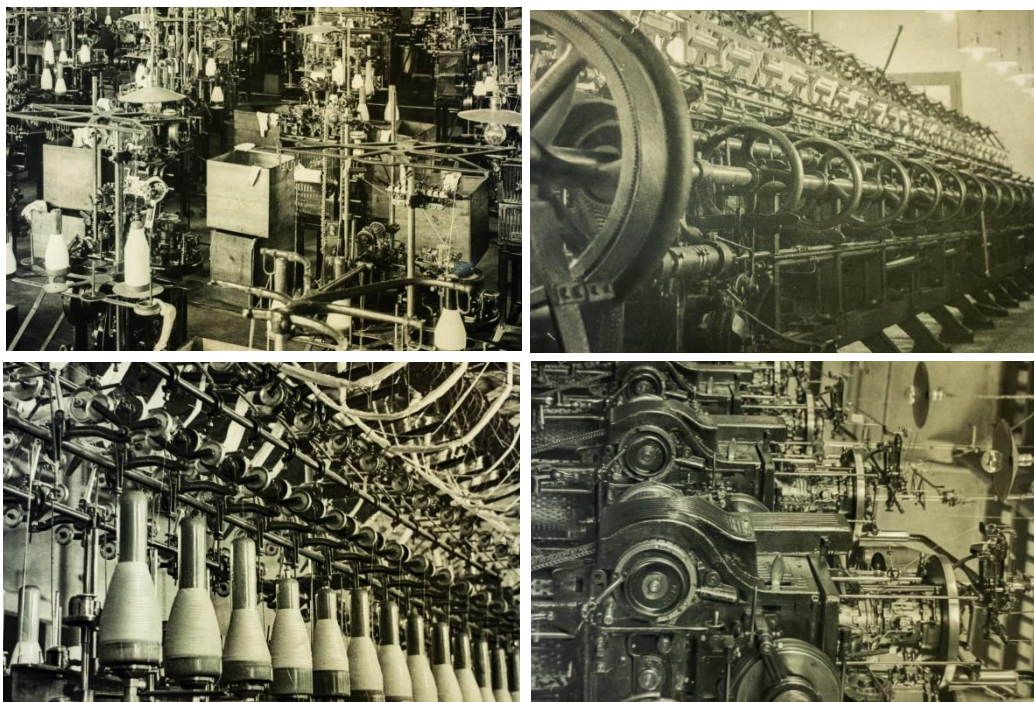

Figura 2: Fig. 3.1.1.2. Diverses fotografies de la maquinària de Can Marfà d'entre finals del segle XIX i principis del segle XX. Fons: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Amb la pèrdua de les colònies de Cuba l'any 1898 es desapareixen els conflictes socials deguts a les condicions del sector i es produeix la primera crisi industrial a Mataró, comportant el tancament de diverses fàbriques. La crisi va ser deguda principalment per un descens de les comandes d'Amèrica i Filipines, provocant una davallada de la producció que encariren els preus (Rovira, 2009). Tot i això, les fàbriques de gènere de punt van prevaler intactes i el 1902 es creava *l'Associació de Fabricants del Gènere de punt*, actual *ASEGEMA*, encara que el gènere patiria les conseqüències de la gran crisi mundial del 29.

Pel que fa a l'organització urbanística de la ciutat, a partir del 1920-1930 es comencen a produir innovacions, com la línia de tramvia de Mataró a Argentona (1928) o la inauguració del mercat de la plaça de Cuba (1936) (Biel, 2014). Respecte a els barris, el 1942 ja hi havia algunes construccions anàrquiques d'habitatges unifamiliars a la zona de Cerdanyola. El barri començaria a organitzar-se a partir del 1952, al començar a parcel·lar-se gran part dels terrenys.

3.1.2. Evolució de la indústria tèxtil en la segona meitat del segle XX.

Segons Montserrat Llonch en la seva conferència “*La industrialització al Maresme: una perspectiva dinàmica*” realitzada en la *I Jornada sobre la industrialització tèxtil a Mataró* l’any 2010, a partir dels anys 20 la producció comença a enfocar-se en el mercat interior peninsular i l’electrificació, que va produir-se durant la segona meitat del segle XX, potencia la creació de noves empreses. Aquestes generaven molta competència entre elles, buscant la diferenciació i innovació constant, però allora necessitaven la col·laboració basada en la col·lectivitat per seguir subsistint. Poques fàbriques podien realitzar el procés complet de producció totes soles, moltes es dedicaven a una part concreta i depenien d’altres per acabar el producte.

Les fàbriques havien de disposar d’instal·lacions de tint i matèries primes pròximes per poder subsistir. També requerien de molta mà d’obra femenina, familiaritzada amb els teixits i les habilitats manuals. Durant l’any 1922, el 72% dels treballadors tèxtils al Maresme eren dones, tot i que els homes tenien els llocs més importants (Llonch, 2010).

Figura 3: Fig. 3.1.2.1. Dones a la fàbrica. Font: Arxiu Municipal de Mataró, Fons Carreras.

A mesura que es va començar a definir el Maresme com a districte es va afavorir la generació d'indústries auxiliars: filatura, acabats, tint, construcció i reparació de maquinàries, caixes de cartó, fabricació de politges i politges de transmissió, fundació de ferro i les agències de camions (Llovet, 2000).

Figura 4: Fig. 3.1.2.2. Obrers del sector del tint de Can Marfà (1950). Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

L'economia de guerra durant els anys 1936-39 va afavorir les col·lectivitzacions però també la inevitable marxa de molts treballadors. La postguerra portà condicions duríssimes per les indústries i els seus treballadors durant els anys 40, i tot i que durant la següent dècada el tèxtil es va recuperant a poc a poc, la realitat era evident: maquinària endarrerida, mà d'obra excessiva i minifundisme industrial; tots ells elements molt poc competitius (Llonch, 2010) per un mercat escàs. El Pla d'Estabilització de 1959 va afavorir a la indústria, però el procés de globalització dels anys següents la va atacar directament i durant els anys 90 el tèxtil començà la seva crisi definitiva al sorgir l'oportunitat de tenir mà d'obra més barata en països subdesenvolupats.

Entre el 1962 i el 1992 i segons Mireia Biel trobem 3 etapes en l'evolució del tèxtil a la Mataró. La primera, als anys 60, destaca per un liberalisme econòmic que va permetre que la indústria es desenvolupés. Durant els anys 70 es produeix la segona etapa, on es concentra el monopoli tèxtil en l'àmbit local però la demanda exterior baixa. L'última etapa, durant els anys

80, està marcada per l'entrada a la Unió Europea i el traspàs de moltes empreses de tota la vida amb la seu a Mataró a multinacionals com *Inditex*. Queda explicat en la següent taula:

ETAPA	ANYS	CARACTERÍSTIQUES
Desenvolupament	1962-1973	Desenvolupament industrial lligat a l'obertura política i liberalisme econòmic
Alentiment de la producció	1974 - 1985	Combinacions productives (gènere de punt – estampació – cartró – plàstic – maquinària tèxtil) Especialització local: no arriben empreses de fora Baixen la demanda i la producció degut a la recessió mundial dels Estats Units amb Europa i Japó
Embranzida	1985 – 1992	Traspàs d'empreses mataronines a empreses multinacionals Entrada d'Espanya a la Comunitat Europea

Taula 1: Taula 3.1.2.1. Etapes de la indústria tèxtil de Mataró durant la segona meitat del segle XX. Biel, Mireia (2014). Elaboració pròpia.

La mà d'obra barata d'altres països havia estat fins aquell moment vetada pels aranzels proteccionistes establerts en l'acord de Multi fibres del 1974, que posaven un cost a les importacions, però queda destituïda amb la Ronda d'Uruguai de l'Organització Mundial del comerç del 1994. L'OMS donava deu anys per la integració dins les regles generals del GATT, que eliminava els aranzels, provocant una forta pressió pel sector en l'àmbit europeu.

La fisonomia de la ciutat durant els anys 50-60 varia degut a l'èxode rural que comporta el naixement dels barris de Cerdanyola, Cirera i Vista Alegre. Durant els anys 60 i 70 es passa de 41.000 habitants a la ciutat a 73.000, i el creixement de pisos és indiscriminat en els barris de Rocafonda i Peramàs. En el 1990 s'arriba als 102.000 habitants degut a l'onada migratòria provinent de Múrcia, Andalusia i Extremadura. Es buscaven pisos econòmics instal·lant-se a la perifèria de la ciutat, més tard coneguda com els barris de Cerdanyola, Cirera, Rocafonda i la Llàntia (Biel, 2014).

3.1.3. El punt, el gènere per excel·lència.

Mataró va ser durant molts anys la capital del gènere de punt, donant llocs de treball durant l'any 1879 a 1800 persones i convertint-se en l'activitat més característica del territori (Llovet, 2000). Cal destacar però, que tot i donar molta mobilitat econòmica i laboral, en aquella època el gènere de punt encara estava per darrere de la indústria de filats i teixits. És a partir de l'any 1881 que el gènere comença a tenir un cert protagonisme amb la introducció dels telers de "bateries", accionats amb vapor i admirats durant l'època. Els dos factors principals que van afavorir a aquest tipus de gènere van ser el ferrocarril i la mà d'obra qualificada provinent d'altres indrets, que van fer possible estendre la producció de peces de qualitat arreu del món.

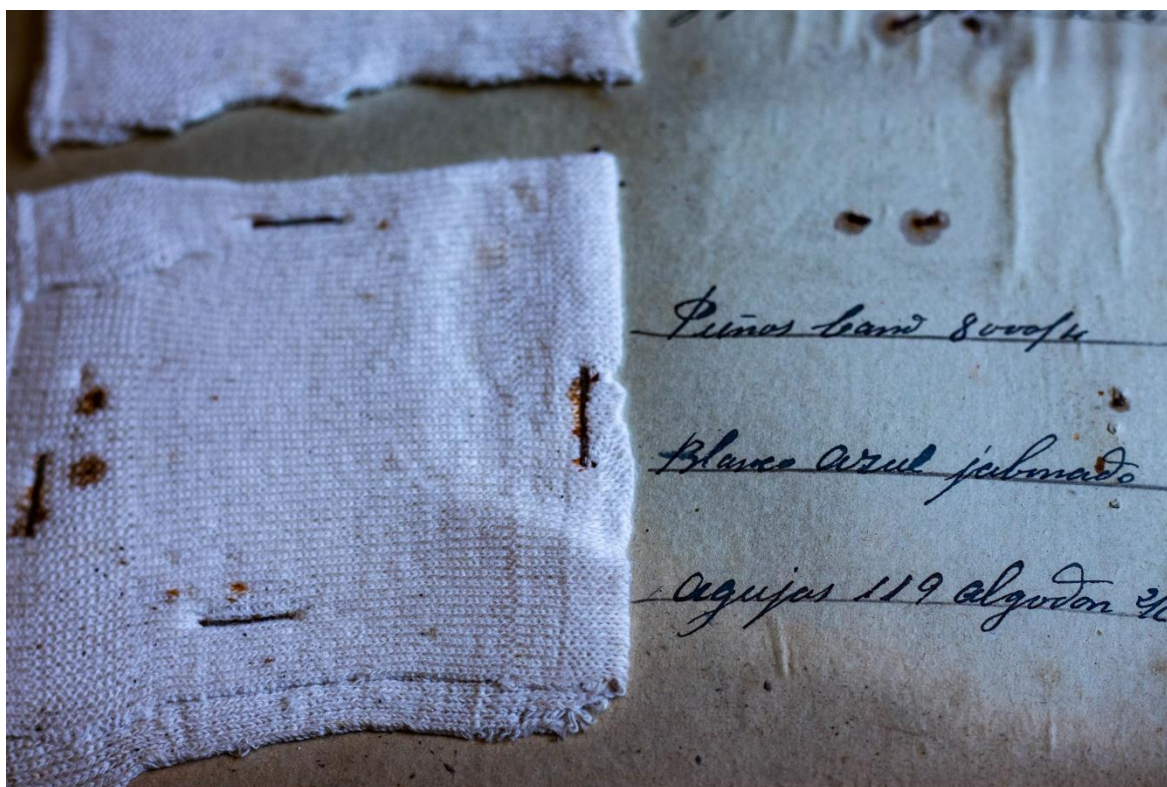

Figura 5: Fig. 3.1.3.1. Detall del mostrari de teixits de gènere de punt de Can Marfà. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Per il·lustrar-ho en la següent taula es mostra la relació de fàbriques dedicades al gènere de punt i les seves tributacions durant l'any 1881, on es pot apreciar la victòria del vapor respecte a altres tipus d'energia i la incipient magnitud de fàbriques dedicades a aquest gènere:

Mataró: Cens patronal i obrer (1881)

Gènere de punt. Mataró (1881)					
	Fàbriques	Telers de Bateries	Telers circulars	Telers quadrats	tributació
Accionades per vapor	7	58	26	10	3650
Accionades per gas	1	3	-	-	61
Accionades a mà	33	2	178	9	2219
TOTAL	41	63	204	19	5930

Taula 2:Taula 3.1.3.1. Relació de fàbriques dedicades al gènere de punt de Mataró durant l'any 1881. (Llovet, 2013)

A partir de l'any 1889 i segons Joaquim Llovet, Mataró és la ciutat més important del gènere de punt pel que fa a la quantitat d'obrers per fàbrica. Paral·lelament, desapareixen progressivament les grans fàbriques de filats i teixits superades pel boom del punt.

Figura 6: Fig. 3.1.3.1. Fotografia de la fàbrica de filats i teixits dels fills d'Antonio Escubos, on s'aprecia la presència de nens i nenes, any desconegut. Font: arxiu de Santa Maria de Mataró.

Uns anys més tard, al 1914, Mataró compta amb una quarantena de fàbriques exclusives pel gènere de punt i es dona peu a l'electrificació de les fàbriques que afavoreix els motors elèctrics, fent proliferar a la llarga les petites i mitjanes empreses. Això però, va produir una pujada dels preus, generant un conflicte social durant els següents anys (Llovet, 2000). Principalment es feien peces d'interior: calces, calçotets, camisetes, mitges i mitjons. A més, el gènere de punt requeria de molta mà d'obra: homes, que solien situar-se darrere els grans telers circulars; dones, que treballaven en la confecció, talladors, acabat, repàs i prest; i nens, que realitzaven tasques de preparació de tissatge (Vilaseca, 2010).

A la majoria de fàbriques, segons Pere Vilaseca en la conferència “La relació entre el gènere de punt i Mataró”, hi entraven els fils i sortien les peces directes per consumir. Per tant, a diferència de les fàbriques d'altres teixits que necessitaven d'altres petites empreses per elaborar completament una peça, a les fàbriques de punt s'hi teixia, tallava, confeccionava i planxava.

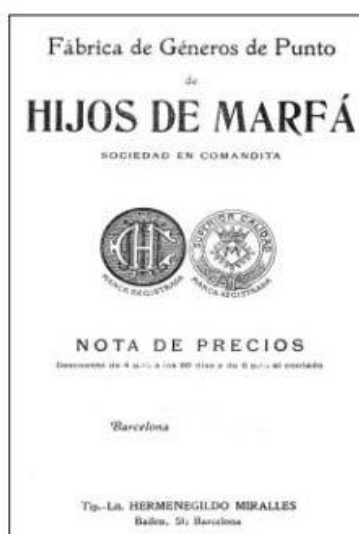

Figura 7: Fig. 3.4.1. Llistat de preus de l'empresa “Hijos de Marfà, Sociedad en Comandita” l'any 1917, que era anomenada per la producció d'articles de punt apelfats. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró. Fons Marfà.

Durant l'any 1920, a Mataró hi havia 7 empreses dedicades al gènere: *N. Marfà Clivillés, Fontdevila y Torras, Voz i Minguell Cia., Fonts, Coll i Clavell, Colomer Hnos, Comercial Transatlàntica i J. Imbern*. Només aquetes tributaven més del 75% del total de l'import de contribució industrial a Mataró (Llonch, 2010). Can Marfà donava lloc de treball a 1000 persones. Tot i així, predominaven les petites i mitjanes empreses dedicades a una sola fase del cicle productiu. Concretament, durant els anys 1922-23 existien 15 empreses de punt mitjanes i 51 petites; les primeres tributant entre 500 i 5000 pessetes i amb un nombre

entre 40 i 300 de treballadors. Les petites tributaven menys de 500 pessetes i disposaven de menys de 40 obrers (Llonch, 2010).

3.1.4. La lluita sindicalista: breu repàs als moviments obrers de Mataró dels segles XIX i XX.

La feina presentava unes condicions molt dures, amb torns de dotze hores diàries i fàbriques obertes des de les cinc del matí fins a les onze de la nit. Les dones, a més, en arribar a casa havien d'ocupar-se de les feines de la llar i la criança dels fills. Se sumaven a aquest factor el baix sou i la desigualtat salarial, que es mantingueren fins després de la guerra sense cap augment. Això va promoure iniciatives i associacions que lluitaven per millorar les condicions laborals, com és el cas en el gènere de punt de la *Cooperativa Antigua Mataronense*, que tenia seu a la Nau Gaudí (Sivilla, 2012). Activa entre els anys 1864 i 1890, agrupava els obrers que es quedaven a l'atur a tot Catalunya convertint-se en una de les cooperatives més importants d'Espanya en el segle XIX.

L'any 1854 sorgia la Sociedad de Amigos de la Instrucción liderada per Josep García Oliver, que es convertiria en l'*Ateneu Mataronès* anys més tard. Tenia una funció educativa pels treballadors de les fàbriques i els seus fills, que aprenien a llegir i escriure entre altres assignatures. Durant el juliol d'aquest mateix any es produeixen les vagues i destruccions de fàbriques selfactines a Barcelona, com a protesta per l'atur generat conseqüència de la substitució de la mà d'obra per màquines. Un dels principals líders de la revolta, Josep Barceló, era mataroní i va ser executat l'any 1855 en el context d'una vaga general convertint-lo en "*el primer màrtir reconegut del moviment obrer català*" (Sivilla, 2012).

El cinc de febrer de 1919 començava a Barcelona l'anomenada "vaga de la Canadenca" que duraria 44 dies i finalitzaria amb el decret de la jornada de les 8 hores. En el 1931, amb la proclamació de la segona República Espanyola, es produeix un període de col·lectivitzacions que fins llavors havien estat prohibides durant la dictadura de Primo de Rivera (1923 – 1930). Cal destacar el sindicalista anarquista de la CNT Joan Peiró, nascut a Barcelona però vidrier de Mataró i fundador de la Cooperativa Cristalleries de Mataró, anomenada popularment El Forn del Vidre. Anys més tard seria afusellat pel règim franquista en el 1942.

Després de la Guerra Civil va haver-hi una gran repressió durant la que es van prohibir tots els sindicats que no formessin part del sistema vertical, quedant un únic sindicat vertical anomenat Organització Sindical Espanyola que s'allargaria fins la fi del règim l'any 1975.

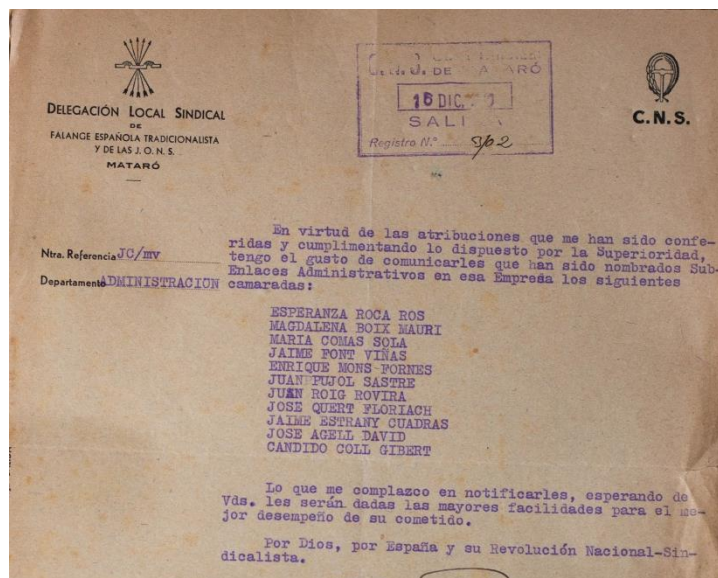

Figura 8: Figura 3.1.4.1. Extracte d'un comunicat del Sindicat Vertical, 1950. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró. Elaboració pròpia.

Però durant els anys 40 i en ple franquisme continuen havent-hi algunes manifestacions. Margarida Abril i González, treballadora de la fàbrica matoronina Can Colomer, va ser una de les lluitadores sindicalistes històriques de Mataró, organitzant una vaga per apujar el salari i millorar les condicions laborals. Va aconseguir-ho, però va perdre el seu treball dins la fàbrica (Bernaus, 2010).

Grupo conforme sindicación	
Industriales	414
Votos	130
Total	544

Contra la sindicación	
	57
	89
Total	146

Figura 9: Figura 3.1.4.1. Detalls del diari de reunions de l'empresa Can Marfà on es deixa constància de la votació per l'acord de sindicació. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Concretament, durant el 23 i 26 de març del 1946 es va produir una vaga a Mataró que marcaria un pas important pels obrers (la majoria de la indústria tèxtil) que degut sobretot a la repressió política i la sobreexplotació econòmica tenien una vida molt difícil marcada per la fam i la pobresa. Començà quan les dones més importants del tèxtil van celebrar una reunió el

novembre de 1945, protegint als homes que ja estaven fixats per la policia. Van decidir fer una vaga “a braços caiguts” per no perdre el treball a les fàbriques i l’endemà van parar màquines. Això va tenir èxit i els empresaris van decidir negociar amb ells i apujar el salari de tots els treballadors, donant per finalitzada la vaga (De Vargas-Golarons).

Mesos més tard però, van deixar de cobrar aquest augment i el conflicte va tornar, provocant més vagues. Les dones de la fàbrica Can Minguell, dirigides per la Pepa Maca (dona d’una gran oratòria afiliada a la CNT) van decidir reunir-se amb els homes més importants de totes les fàbriques i preparar una vaga general, acordant que les dones estarien al capdavant. Es va celebrar una assemblea de treballadors en la que es va acordar que les dones no es presentarien a les fàbriques, protegint als seus companys homes que sí van anar-hi (De Vargas-Golarons).

La vaga va començar a *Can Minguell* el 23 de març i va arribar fins a *Can Marfà*, *Can Fontdevila*, *Ca l’Imbern*, *Ca l’Esclop*, etc. I es van produir 5 detencions de treballadors destacats. La vaga va convertir-se en general i tot Mataró va parar, comerços i botigues inclosos. Paradoxalment, el focus anarco-sindicalista el Forn del Vidre va haver de continuar amb la seva activitat per evitar l’incautament per part de l’Estat. El 26 de març, en el context d’una manifestació, la Pepa Maca va ser interceptada per la guàrdia civil, provocant l’expectació de milers de dones i manifestants d’un Mataró que s’havia sumit a la vaga general completament. La pressió generada per la multitud va provocar que la guàrdia civil entrés en el conflicte, ordenant als fabricants que paguessin el sou de més que havien promès als treballadors. Però la Pepa Maca ordenà que no s’acabaria la vaga fins que els homes que havien estat empresonats a Barcelona fossin alliberats. Al cap de poques hores, els detinguts eren a Mataró. La vaga va tenir un èxit rotund, i fins i tot les treballadores van cobrar els 4 dies de vaga. Segons Ricard de Vargas-Golarons, els trets més importants d’aquesta vaga varen ser els següents:

- a) La unitat de la classe obrera mataronina, i en conseqüència de tota la ciutat, en aquest conflicte impulsat per la CNT
- b) La solidaritat envers els detinguts, i cap als obrers per part de treballadors i botiguers
- c) La direcció directa de la vaga, trencant el procés de mediació vertical (CNS)

d) El paper de les treballadores: a l'hora d'organitzar i estendre la vaga, portar el capdavant de les manifestacions i la solidarització amb els detinguts.

Amb la legalització dels sindicats en els anys 70 durant la transició democràtica es torna a l'activitat sindical. N'és un gran exemple l'ocupació i autogestió dels treballadors de la fàbrica Numax de Barcelona, que portaren l'empresa entre 1977-1979 sense propietaris després que aquests abandonessin l'empresa a causa dels acomiadaments i les vagues. Joaquim Jordà, reconegut director de cinema català ho plasmaria en el documental *Numax presenta...* (1979), en el que filma el funcionament de la fàbrica marcat pels obrers i deixa constància del final del moviment de lluita obrer i el cinema militant.

Durant els anys 80 Espanya entra a la Unió Europea (1985) i hi ha un devallada general del moviment sindical i laboral. A Mataró, amb el progressiu tancament de les fàbriques durant els anys 80 i 90, s'organitzen moviments en contra però no tenen cap repercussió.

3.1.5. El paper de la dona a les fàbriques

Les dones constituïen, l'any 1905, el 85% de la mà d'obra a les indústries de cotó, les més importants a Catalunya (Balsells, 2014). La segmentació sexual a les fàbriques donava als homes treballs més ben pagats i qualificats, mentre que les dones ocupaven llocs més modestos i mai de comandament. Tot i això, el volum de treballadores va enfortir el paper de la dona fora de la llar, convertint-ho en una necessitat que combinava amb el treball a casa (Balsells, 2014).

Figura 10: Figura 3.1.5.2. treballadores de la fàbrica Can Marfà (1948). Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Figura 11: Figura 3.1.5.1. Treballadores de la fàbrica Can Marfà. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró

A Mataró, i en general a tot el Maresme, existia un gran nombre de treballadores qualificades a causa de la tradició manufacturera tèxtil existent, sobretot entre les dones, que cosien puntes de coixí i blondes. A les fàbriques hi trobàvem principalment: bobinadores que adaptaven el fil a les formes de les màquines, teixidores que feien mitges, punys i mitjons i cosidores encarregades de posar pedaços, cosit de la cadeneta i vores. Per últim, les rematadores enllestien les peces juntament amb les repuntadores, resseguidores i remallaires (Bernaus, 2010). És important remarcar que durant molts anys també van treballar nens a les fàbriques, fet que amb el pas del temps va anar regularitzant-se.

Seguidament es mostra una taula amb la relació entre el cens patronal i l'obrer on es pot constatar la presència de les dones en quasi totes les fàbriques de diferents dimensions:

Mataró. Cens patronal i obrer. Gènere de Punt (1923)

Dimensió/nombre de treballadors	Empreses	Homes	Dones	Total
D'1 a 5	5	1	16	17
De 6 a 10	4	4	28	32
D'11 a 25	12	53	150	205
De 26 a 50	7	70	166	236

De 51 a 100	6	101	307	408
De 101 a 150	5	212	571	783
De més de 251	6	804	2230	3034
Total	45	1245	3468	4713

Taula 3: Taula 3.1.5.1. Llovet, J. (2000), Mataró, dels orígens de la vila, a la ciutat contemporània, Mataró, Caixa d'Estalvis Laietana.

La concentració obrera de la ciutat formava un total de 45 empreses i 4713 treballadors, dels quals 3034 ocupaven les 6 fàbriques de més dimensió. S'observa una gran diferència entre nombre d'homes i dones, en alguns casos quadruplicant-lo. Tot i així, comptabilitzar la mà d'obra femenina era difícil perquè moltes formaven part de l'anomenada "economia submergida" i treballaven a partir d'encàrrecs a casa.

En referència a la jerarquitització de l'organització de les fàbriques, hi havia una clara segmentació sexual en les tasques i les dones mai assumien els càrrecs de responsabilitat i gerència. És a dir, encara que la plantilla fos conformada per una àmplia majoria de dones, no n'hi havia cap al comandament.

Figura 12: Figura 3.1.5.3. treballadores en l'any 1983, fàbrica desconeguda. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

3.1.6. El procés de desindustrialització de la ciutat i tancament de fàbriques

La Guerra Civil va suposar un gran obstacle per les indústries i l'entrada de nova maquinària durant els anys següents. Molts treballadors van haver de desplaçar-se al fort i d'altres van ser afusellats. Entre ells el ja esmentat Joan Peiró, establert a Mataró i impulsor de la cultura cooperativista a la ciutat amb la Cooperativa del Vidre i Ministre durant la Guerra Civil (Ajuntament de Mataró, 2017). L'exportació també es va veure afectada a causa de la Segona Guerra Mundial (1939-1945). A partir de l'any 1943 s'implantaren restriccions elèctriques que durarien fins al 1955 i promogueren la instal·lació de "bures" per mantenir l'activitat fabril. Algunes altres fàbriques tornarien a la ja obsoleta màquina de vapor per seguir produint. Tot i això, el nombre d'empreses del gènere de punt de l'any 1950 duplicava les de l'any 1936. Set anys més tard, la suma total de treballadors i treballadores del gènere de punt, empreses de filatura, tints i preparació era de 6.387. Cal destacar d'aquestes empreses que el nombre de treballadors ja no superava els 500, gràcies a les millores tecnològiques de la maquinària que milloraven el rendiment de la producció (Llovet, 2000).

Pel que fa a la mitgeria i confecció, no van poder avançar al mateix ritme pel cost econòmic que suposava i van quedar-se enrere respecte a les altres. La crisi econòmica de finals de la dècada dels setanta forçava un punt i a part, comportant la desaparició de la majoria de grans fàbriques de punt i quedant reduït a empreses més petites de confecció i teixits (Llovet, 2000).

L'eliminació d'aranzels que va aprovar l'Organització Mundial del Comerç (OMS) en la Ronda D'Uruguai (1994) va tocar fortament al tèxtil. Aquests establien unes quotes d'importació en els productes competitiu que venien del Tercer Món, afavorint els països industrialitzats. L'aboliment d'aquests aranzels dificultaven el comerç interior, encara que hi hagués una elevada demanda, doncs els països exportadors mantenien uns aranzels alts. Per això, es demanava una obertura dels mercats d'aquests països per tornar a ser competitiu (Biel, 2014).

Així doncs, es va produir un liberalisme en el comerç de productes tèxtils a escala mundial i les empreses locals no varen poder fer front a la competència forana. Moltes empreses van decidir traslladar les seves seves als països subdesenvolupats, que sortien afavorits pel

pacte, a la cerca d'una disminució dels costos de producció, comportant la deslocalització de gran part del sector. Amb l'entrada d'Espanya a la Unió Europea continuen els tancaments de fàbriques i es fa més notòria la deslocalització del sector, que lluny de l'adaptació en el nou mercat va convertir-se en quelcom habitual en general per la indústria catalana. L'aparició de fàbriques sobretot a l'Àsia, que presentaven uns salaris més baixos, afavorien a tot aquest procés (Biel, 2014).

Les empreses tèxtils catalanes intenten tornar a ser competitives a través del Pla del Tèxtil de la Generalitat (2005), que pretenia fer-les competitives en l'àmbit europeu. Però això no va servir perquè es continués amb una deslocalització que en aquell moment es dirigia al sud d'Espanya, els països de l'Est i el nord d'Àfrica. La fàbrica *Abanderado*, una de les més grans del territori, tancava les seves portes l'any 2010. Va haver-hi d'altres, com és el cas de Can Gassol, que van decidir vendre's a les grans multinacionals. En aquest cas es va pactar seguir amb l'activitat industrial, però després d'un procés d'especulació es va acabar venent els terrenys a una constructora. Actualment segueix havent-hi l'entrada original de la nau, però la fàbrica s'ha convertit en un bloc de pisos menys una part, que ha acabat sent la seu d'un centre de creacions escèniques (Biel 2014).

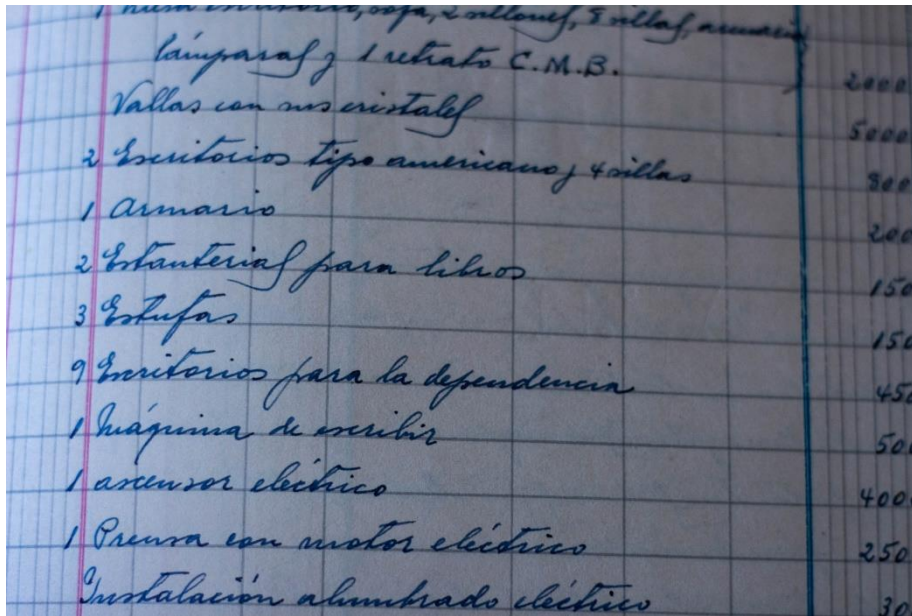
3.1.7. Can Marfà i la recuperació del passat tèxtil de la ciutat

La fàbrica Can Marfà va ser una de les més importants dins la producció de gènere de punt a Mataró a causa de les seves grans dimensions. El seu tancament va ser durant els anys 70 del segle XX, però a principis del segle va viure la seva millor època i va formar part del conjunt de 6 fàbriques més importants del sector del Gènere de Punt a Catalunya.

Figura 13: Figura 3.1.7.1. Fotografia de la fàbrica Can Marfà en els anys 30. Font: Ariu Museu de Santa Maria de Mataró.

Actualment, la nau petita de Can Marfà disposa d'una secció del Museu dedicada només al gènere de punt, amb una col·lecció de màquines tèxtils, eines i utensilis que es complementen amb mobiliari i material d'oficina d'antigues fàbriques. A més, s'inclou una estimació de 1000 peces de gènere i una col·lecció d'art estimada entre 75 i 100 objectes relacionats amb la tècnica del gènere de punt.

1	lamparal y retrato C.M.B.	2000
	Vallas con sus cristales	5000
2	Escritorios tipo americanos y 4 sillas	300
1	Armaris	200
2	Estanterias para libros	150
3	Estufas	150
9	Escritorios para la dependencia	450
1	Máquina de escribir	500
1	arcensor eléctrico	4000
1	Presura con motor eléctrico	2500
	Instalación alumbrado eléctrico	300

Figura 14: Figura 3.1.7.2. Detall d'una de les pàgines de l'inventari de Can Marfà, 1984. Font: Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Se li suma la documentació relacionada, dividida en: Inventaris de fotografies, inventaris de cintes de vídeo (84 documents), cens de fabricants, llistats de marques, llistats de treballs i estudis fets al Museu i fons bibliogràfic específic de la indústria tèxtil i el gènere de punt (col·lecció Fundació Jaume Vilaseca, 2013).

Figura 15: Figura 3.1.7.3. Can Marfà en l'actualitat. Font: Cultura Mataró, Ajuntament de Mataró.

3.2. La Mataró industrial en el sector audiovisual.

El tèxtil i la seva època daurada estan patents en la ciutat i els seus habitants. S'han realitzat actes i reportatges, jornades, exposicions i un llarg etcètera per recordar i fer la vista enrere cap a la vida i funcionament de la ciutat lligat a les fàbriques. La nau Minguell, antiga fàbrica industrial datada del 1854 dedicada a la filatura, els tints i la confecció tèxtil acull actualment un centre per a la indústria creativa i audiovisual gestionat per la Fundació Tecnocampus Mataró-Maresme. La nau allotja un laboratori a la planta baixa dedicat als productes i la formació en la planta baixa, les dues plantes següents estan dedicades al lloguer d'empreses i la tercera al lloguer d'espais amb equipaments integrats per la realització de productes audiovisuals.

Figura 16: Figura 3.1.8.1. Fàbrica Minguell en l'actualitat. Font: El Tot Mataró i Maresme

Les fàbriques tèxtils de Mataró també han estat enregistrades en diverses ocasions. És el cas de la pel·lícula “1939”, realitzada amb fins propagandístics per donar a conèixer *Les Santes*. El film, amb influències clarament franquistes pretén mostrar les grandeses de la ciutat i les seves celebracions durant la festa major de la ciutat. Això inclou, durant els 5 primers minuts, un seguit de plans que ensenyen els interiors i exteriors de les fàbriques tèxtils i els seus treballadors, nomenant cada sector (filatura, tint, acabats...), la sortida dels obrers de les fàbriques i les màquines en funcionament, entre

d'altres. És irrefutable la notòria importància del tèxtil en la ciutat, present fins i tot en aquest tipus de filmacions.

Per altra banda, l'entitat RESCAT, dedicada a la conservació del patrimoni fílmic català té a la seva disposició dues pel·lícules de fàbriques tèxtils del Maresme. Concretament la primera, titulada "*Fábrica de géneros de punto Juan Llaudó Tresfi: Mataró*" és una versió muda amb rètols en castellà que mostra imatges de l'interior de la fàbrica, on s'elaboren mitjons i mitges. Els intertítols del film són els següents:

1. Máquinas bobinadoras 2. Máquinas repasadoras 3. Una sección de telares para medias 4. Telares para calcetines 5. Aspecto general de la sala 6. Operaciones de acabado (costuras, orillas y punteras) 7. Sección de apresto 8. Hormas de calefacción eléctricas

La segona pel·lícula té com a títol "*Marquès, Fulquet y CIA*", muda i amb intertítols. Va ser rodada per un cineasta ambulat alemany que va oferir els seus serveis a aquesta fàbrica i altres de la localitat. Es tracta d'un documental sobre el procés de fabricació del gènere de punt de llana, cotó, seda i mescles de la fàbrica *Marquès, Fulquet i Cía*, situada a la localitat de Sant Pol de Mar. Seguidament es detallen els intertítols i les escenes que apareixen:

1. "*Marqués, Fulquet y Cía, fabricantes de géneros de punto en lana, algodón, seda y sus mezclas*": vista de la fàbrica.
2. "*Sección de bobinaje*": interior de la fàbrica i les obreres treballant.
3. "*Sala de tricotosas*": ídem.
4. "*Sección de corte*": diversos plans de la secció, amb les dones tallant.
5. "*Departamento de confección*": dones cosint.
6. "*Repaso de géneros*": ídem.
7. "*Cofre estufa en la que son sometidos los tejidos de lana a una temperatura de 90° por medio del vapor*"
8. "*Ventilación o refrigeración por aire*": pla mig d'una dona fent aquesta tasca.
9. "*Una vez los géneros han pasado por dichas operaciones, quedan las fibras de los tejidos de lana en estado normal evitando que se encojan o dilaten*"

10. "Mancha cilíndrica a vapor destinada a eliminar asperezas de las fibras de lana"

11. "Exportación": el carrer de la fàbrica, sense asfaltar. Amb una camioneta matrícula B-38.946. Homes carregant.

12. "Después del trabajo... el cocido": els treballadors i treballadores sortint de la fàbrica. Imatges de les dues famílies propietàries de la fàbrica. Pla d'una d'elles, passejant pel passeig de mar. Nens al jardí. Pla de l'altra família. Pla dels nens, la nena amb una gran nina de porcellana.

En la pel·lícula "*Festividades de Las Santas en el año de la victoria*", filmada l'any 1939 després de la Guerra Civil, apareixen plans dels interiors de les fàbriques en diverses ocasions. La peça, de 29 minuts de duració, tenia com a objectiu exaltar les festivitats de Mataró, posant èmfasi en la part més religiosa. Les fàbriques s'introdueixen en els primers minuts, en els que la narració es centra en el moviment industrial de la ciutat. Els plans varien entre plans generals i plans mitjos on es mostren obreres i obrers treballant a les diferents seccions de la fàbrica.

Figura 17: Figura 3.1.8.2. Fotogrames del film "*Festividades de Las Santas en el año de la victoria*" cedit per l'Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.

L'empresa i diari local *Capgròs* va produir el documental "*Teixint la ciutat*" (Maria Coll,

Aina Fernàndez i Joan Salicrú, 2009). Aquest explicava la història del gènere de punt a les noves generacions. La narrativa s'estructura en tres parts, la primera a tall de pròleg explica l'arribada de les fàbriques tèxtils a Mataró i l'especialització en el gènere de punt, com també tracta les condicions laborals dels treballadors. La segona part explica com la Guerra Civil va afectar la indústria fins la transició democràtica, als anys 70. És a partir d'aquesta data quan el sector reneix i passa la seva millor etapa. L'última mostra la davallada del sector a causa de la crisi del petroli. La narració és desenvolupada per entrevistats molt diversos, tots relacionats amb el tèxtil de Mataró, i tracten els temes més importants de la història de les fàbriques: els moviments socials, el valor afegit del punt, les crisis...

3.3. Noves vies del documental.

3.3.1. Del documental tradicional a l'interactiu: principals diferències i la pèrdua en el control de la narració del documental interactiu.

El documental té com a objectiu principal explicar històries de no ficció i, per tant, de la realitat. Des de la primera pel·lícula d'aquest gènere, *Nanook of the North* (Robert Flaherty, 1922) es pot apreciar la inclinació cap a la immersió de l'audiència a través de la vida d'altres persones i llocs (Gifreu Castells, 20011: 91). A mesura que avança el temps però, s'arriba a una negociació amb la realitat, que segons Stella Bruzzy (2000) és una barreja entre la realitat existent i la interpretació de l'autor respecte aquesta. El concepte d'elecció i control són propietats del documentalista, i la capacitat discursiva d'influir en l'espectador es formalitza a través de l'edició i muntatge.

“Si el documental és un concepte borrós, el documental interactiu digital és un concepte encara per ser definit. Això ve sense sorpresa, és un camp emergent, però la manca d'escriptura en el documental interactiu digital produeix que els artistes de mitjans de comunicació nous no es considerin documentalistes, i per tant nombren la seva feina qualsevol cosa però documentals interactius”(Gaudenzi, 2009:6).

Per definir què és el documental web interactiu cal mencionar que el mateix concepte està en fase de construcció. Alguns autors el veuen com una evolució del documental lineal,

assumint que el documental interactiu es redueix a vídeos amb la interactivitat necessària per desplaçar-se en el contingut (Gifreu Castells, 2011).

Més enllà dels graus d'interacció i les evolucions de gènere, els documentals interactius pretenen presentar i alhora interactuar amb la realitat a través d'unes tècniques de navegació específiques, claus en el desenvolupament dels objectius propis del documental (Gifreu Castells, 2011).

La primera gran diferència amb el documental tradicional és el criteri de linealitat, preestablert per l'autor i tancat. En el documental interactiu existeixen diferents discursos que poden tenir un punt de partida proposat per l'autor però que necessiten preses de decisions per avançar, segueixen camins alternatius i limiten el control sobre el discurs (Gifreu Castells, 2010). La segona gran diferència és el resultat final. Tot i compartir un mateix objectiu -documentar la realitat- la participació en els documentals interactius originen un tipus de material molt diferent i un esforç extra per part del públic per fer avançar la narració (Gifreu Castells, 2010:102). Seguint amb aquesta idea, aquest esforç es pot veure traduït en respostes físiques i, com a resultat, la instauració de modalitats de navegació i interacció, inexistents en el cas del documental lineal. Aquestes doten al documental interactiu de dinamisme, creant l'última de les diferències: en el cas de la producció típica dels documentals lineals, es deté el procés de creació un cop es finalitza l'etapa de producció. Això no és aplicable en els documentals interactius, que "poden ser considerats com "sistemes vius" que segueixen canviant fins que la col·laboració i participació sigui sostenible, o desitjada pels usuaris i sistemes que el conformen" (Gifreu Castells, 2010:103).

L'autoria és un dels elements fonamentals en el documental tradicional. Un dels grans potencials del documental interactiu és crear diferents punts de vista adaptats a cada persona, deixant enrere l'únic punt de vista que plantejava l'autor. Així doncs, en més d'editar una pel·lícula seguint uns criteris subjectius i propis, l'autor té la possibilitat de "llançar" clips de vídeo o entrevistes i deixar que l'espectador navegui lliurement per aquests, creant la seva pròpia narració. Per tant, "afegir interactivitat és perdre el control sobre el significat de la pel·lícula (Gifreu Castells, 2010:104). Tot i així, sense una perspectiva o línia narrativa concreta l'experiència pot perdre sentit, encara que aquesta

sigui interactiva, i el medi a vegades no reté durant el temps suficient als espectadors, reduint el mercat de la informació al mercat de l'atenció (Salaverría, 2003:37).

3.3.2. Interactivitat: orígens i definició, nivells d'interacció i materials interactius

Una de les principals eines que va permetre la creació de les webs interactives va ser la creada per Ted Nelson l'any 1965, amb el terme "hipertext". Les tecnologies que acabarien per facilitar la introducció de la interactivitat serien el ratolí i les finestres (inventades per Douglas Engelbart) i les primeres interfícies gràfiques, creades per Alan Kay (Gifreu Castells, 2010).

El terme multimèdia s'aplica quan juxtaposem "canals sensorials diferents en un projecte integrador" (Guifré Castells, 2010: 26). A través de l'hipertext podem gestionar tota la informació multimèdia i, com a resultat, obtenir-ne l'hipermèdia, definit per Ribas (2000:37) com "una xarxa de peces interconnectades d'informació multimèdia".

El terme "interactivitat" apareix com una qualitat del medi digital gràcies a l'hipertext, multimèdia i conseqüent hipermèdia que porta a un nou tipus de web anomenada 2.0 enfocada a la participació activa de l'usuari. Els orígens de la narrativa interactiva tenen lloc als videojocs, format per excel·lència de la ficció interactiva.

Bettetini (1995), que definia la interactivitat com un diàleg entre l'home i la màquina, destacava les següents característiques:

- a) La pluridireccionalitat de la informació
- b) El paper de l'usuari en la selecció d'informació
- c) El particular ritme de comunicació

Danvers (1994) aporta una definició d'interactivitat descrivint la relació de comunicació entre un usuari i un sistema. Els nivells d'interactivitat medeixen el grau de llibertat i les possibilitats de l'usuari dins el sistema, com també la capacitat de resposta en qualitat i quantitat del sistema cap a l'usuari.

La web 2.0 o web interactiva representa la fase actual del constant procés evolutiu de la Xarxa, caracteritzada per l'atenció que dedica a la part social (Cason, 2007: 237). Dins d'aquest concepte apareix la paraula interactivitat, que descriu la relació de comunicació entre un usuari i un sistema. L'usuari pot intervenir o modificar la seqüència d'una determinada peça audiovisual i de ser espectadors passen a requerir la seva intervenció per optimitzar la funcionalitat del producte (M. Estebanell, 2007). El grau d'interactivitat del producte serà definit per aquells recursos que permetin a l'usuari participar en el desenvolupament de l'acció i li donin llibertat a l'hora de prendre decisió. El documental web interactiu agafa les característiques de les noves web 2.0 i la interactivitat i les aplica al format documental.

Per establir una interacció entre usuari i material interactiu és necessari que el codi simbòlic del material sigui comprensible per l'usuari (M. Estebanell, 2007:27), que d'aprendre i interioritzar els elements. Per tant, si els elements multimèdia utilitzen nous significants: botons, hipertext, icones; i noves estructures sintàctiques (no lineals, indexades), les persones desenvolupen noves estratègies inconscientment per interpretar-les, i les seves habilitats cognitives evolucionaran en conseqüència.

La majoria d'elements multimèdia, segons Mireia Estebanell en el seu article "Interactividad e interacción", segueixen els següents principis:

- a) Normalment les paraules, icones o menús són els encarregats de permetre les funcions que determinaran diferents accions.
- b) Moltes associacions es basen en analogies entre imatges i icones amb el tipus d'informació que aportaran.
- c) El text no és el principal element informatiu, molts cops s'utilitzen esquemes, fotografies... que eviten l'ús de la narrativa com a principal font.

L'usuari aprèn a través de l'abreviació tots els elements que se li presenten. Aquesta comprensió de la informació a través dels recursos multimèdia ha de ser fruit d'una anàlisi per part de l'autor dels possibles errors que pugui implicar. Quan els usuaris siguin capaços de comprendre aquest llenguatge i les seves especificacions, podran començar a aplicar-los en la comunicació amb altres persones, convertint-lo en un sistema més de comunicació.

3.3.3. Principals característiques del documental interactiu des del punt de vista de l'autor, el receptor i el discurs.

“Un punt molt important a estudiar és la relació que s'estableix entre autor-lector, les formes de compartir el control entre un i l'altre i les possibilitats que té l'autor per, a través d'aquesta cessió de control, establir les condicions perquè la persona receptora gaudeixi amb el màxim d'intensitat i d'implicació de l'experiència d'interactuar amb l'aplicació per assolir d'aquesta manera els objectius de transmissió de coneixement previstos “ (Ribas, 2000:8).

L'usuari pot generar contingut i l'autor perd el control en la linealitat d'accions a causa de la multitud de formes que pot tenir l'ordre del discurs. El que sí pot controlar són els camins que el receptor podrà recórrer, d'aquesta manera l'autoria és compartida i el rol de l'autor agafa un paper assistencial. Per altra banda és important deixar clares les accions que pot desenvolupar el receptor, ja que ha de tenir clares les pautes per avançar en la narració.

Segons Ignasi Ribas (2000:7), els documentals interactius són “xarxes específiques d'informació interconnectada, realitzades per un autor o, de forma més significativa, per un equip d'autors, adreçada a un públic concret en un context concret i amb la finalitat bàsica de transmetre-li un determinat contingut cultural o de coneixement, sense una finalitat educativa explícit”. Sempre respectant el format com a gènere de no ficció, aportant coneixement des d'un punt de vista informal i gens pedant.

Pel que fa a l'estructura dels documentals interactius, es pot separar el discurs en nodes connectats a través dels vincles i l'hipertext, "una xarxa de peces interconnectades d'informació textual" (Ribas, 2000:36). Això afecta en l'ordre narratiu i bifurca el discurs cap a noves perspectives.

Per últim, La principal diferència que canvia el paper de l'espectador és el pas del suport off-line a l'en línia. L'on-line és més flexible, obert i generalment a la web. La interacció es converteix en un element bàsic per avançar i la presa de decisions del públic és l'eina que ho permet. Aquesta interacció pot ser forta, mitjana o dèbil (Gifreu Castells, 2010), segons el grau de participació. Per tant, apareix una nova audiència entrenada per la interacció i acostumada a l'educació en pantalla i segons Xavier Berenguer (1998), les narracions interactives poden arribar a emocionar a aquest públic "digitalment natiu". El receptor està preparat per descobrir, explorar, escollir o crear per, en definitiva, ser partícip del desenvolupament de l'acció i l'experiència audiovisual.

4. Anàlisi de referents

A continuació es realitza una anàlisi de les estratègies narratives pròpies de cada documental i un repàs del seu disseny formal. Els documentals interactius que s'han escollit com a referents per aquest treball s'han seleccionat per una banda segons la seva narrativa, ja que els tres tracten fets històrics i centren la seva narrativa en l'explicació a través dels personatges, text, entrevistes i l'exploració de l'usuari pel *site*, diferent per cada un i adaptat a cada temàtica; i segons els elements estètics que han inspirat el documental.

4.1. Sons of Gallipoli

Sons Of Gallipoli (Kale Group, 2015) és un documental interactiu que es va realitzar aprofitant el centenari de la Batalla de Gal·lípoli (1915-1916), en el marc de la Primera Guerra Mundial. Les protagonistes de la història són dues mares de Turquia i Austràlia (a banda i banda del conflicte) que analitzen la guerra des del seu punt de vista actual amb els apunts d'historiadors, gent local i guies turístics, desgranant tots els successos de forma natural i amb una navegació molt treballada.

Figura 18: Fig. 4.1.1. Captura de la pantalla d'inici. Elaboració pròpia.

Tot i tractar-se d'un fet històric de fa més de 100 anys, fet que pot dificultar l'empatia o interès per part del públic, aconsegueixen captar l'atenció i sentir empatia cap als testimonis humans, els fills de la guerra. Aquesta manera d'apropar-se al passat marca el tractament històric del documental *Entre teles*, que es nodreix de les experiències i records dels antics treballadors per narrar i analitzar els fets i la història del seu darrere. La

narrativa del documental es divideix en onze capítols de no més de cinc minuts de durada, organitzats per l'ordre cronològic dels fets, amb un capítol d'introducció i un altre de tancament que contribueixen a oferir una narració arrodonida, amb un inici i un tancament. El projecte l'han desenvolupat Modiki i Kale Group, amb l'ajuda de Jam3 per transformar-lo en un projecte interactiu.

La pantalla d'inici del principi del documental està organitzada per capes. La que queda per sobre de totes correspon a la interfície amb la qual l'usuari interactua, anomenada UI, en aquest cas deixant-li triar entre començar el documental linealment, entrar al menú de capítols (on l'usuari tria el capítol), al mapa interactiu de la zona del conflicte (que li permet explorar fets històrics concrets al llarg del territori acompanyat de material addicional) o l'arxiu, on apareix tot el contingut de la web organitzat per 20 filtres. Aquests apartats són els principals i queden amagats en el botó de menú de la part esquerra de la pantalla, perquè en qualsevol moment l'usuari pugui accedir-hi. Les capes següents formen una caràtula aconseguida per la introducció, amb diferents nivells de vídeo i imatge i sense interacció.

Figura 19: Fig. 4.1.2. Captura de la barra de reproducció. Elaboració pròpia.

La navegació del documental és intuïtiva i innovadora. Cada capítol ve representat per un cercle, que es converteix en la barra de reproducció on a més apareixen els highlights de cada història marcats per icones circulars. Cada icona circular mostra el títol i la duració del contingut. L'usuari pot desplaçar-se pels capítols fent un simple clic a qualsevol dels cercles, que s'activen quan es mou el ratolí. Durant l'explicació també apareixen pop-ups secundaris, visibles però no intrusius, que ofereixen contingut secundari sense interceptar amb la història principal. Si l'usuari decideix entrar-hi, el documental s'escala fins a una cantonada de la pantalla i continua reproduint-se, donant l'opció de parar per si és necessari. Aquests detalls creen una sensació immersiva per l'usuari, traduint i adaptant-se a la navegació pròpia de cadascun per millorar l'experiència.

Figura 20: Fig. 4.1.3. Captura del mapa interactiu. Elaboració pròpia.

El mapa interactiu serveix per ubicar a l'usuari en un territori desconegut i és el bressol de l'ambient del documental. Aquesta característica s'aplica en aquest projecte per poder situar Mataró, els seus carrers i les ubicacions de les fàbriques. Alhora serveix per mostrar la transformació radical de la fisonomia de la ciutat. Està format per capes que es mouen a velocitats diferents creant un efecte òptic 3D. L'usuari es desplaça per la zona del conflicte i clicant a cada regió entra al contingut contextual sobre la guerra. L'apartat Arxiu aglutina més de 300 arxius que apareixen per la web, amb la possibilitat d'aplicar més de 20 filtres segons la temàtica, tipus o l'apartat de la web on es troben.

Figura 21: Fig. 4.1.4. Detall del contingut extra. Elaboració pròpia.

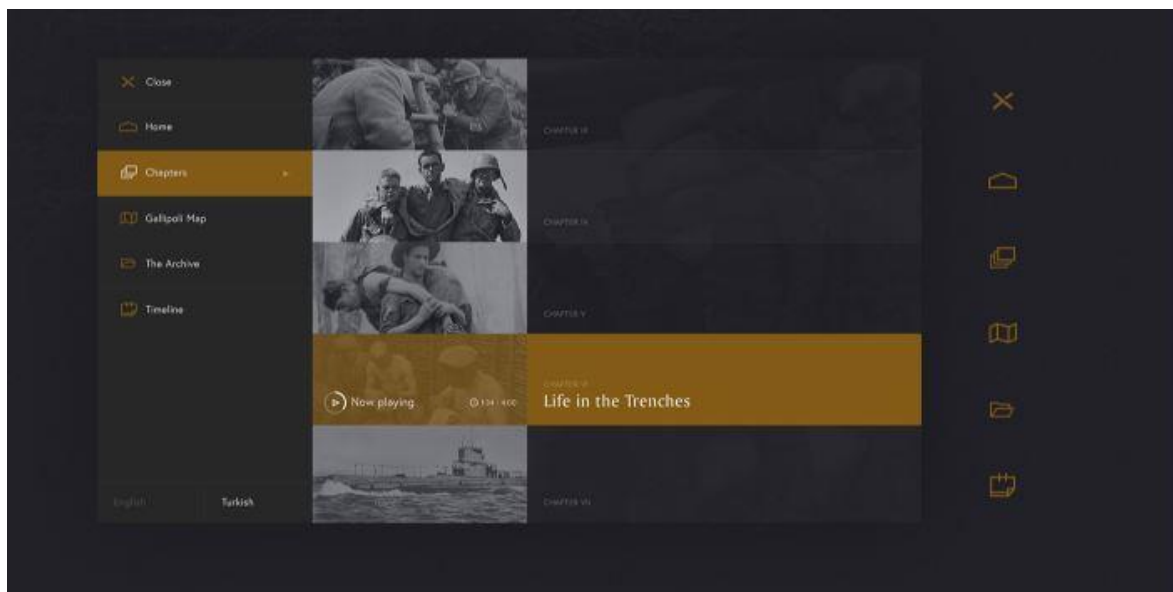

Figura 22: Fig. 4.1.5 Principals apartats del documental. Font pròpia.

La interactivitat de la web està molt treballada, cuidada al detall. Quasi tots els elements tenen interacció, per molt petita que sigui, principalment a través del botó esquerre del ratolí. Aquesta és fluida, imperceptible a primera vista en alguns moments però acurada.

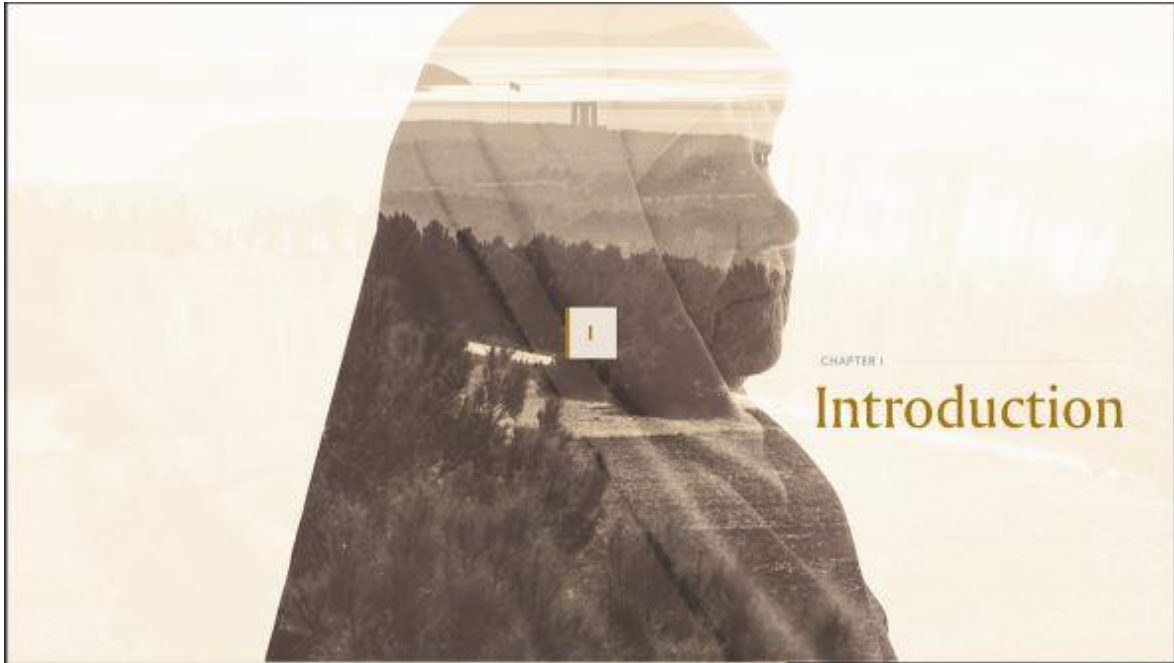

Figura 23: Fig. 4.1.6. Caràtula del primer capítol. Font pròpia.

El disseny de la web és modern però adaptat a la temàtica històrica. Això li permet arribar a quasi totes les audiències a través d'una experiència molt immersiva, on l'usuari pot seguir el fil narratiu principal o desplaçar-se lliurement pel site sense la sensació d'haver sortit de la història. El disseny dels elements és cuidat al detall. Tots els capítols tenen una portada que, servint-se de la doble exposició, fusiona la imatge dels diferents protagonistes amb la del lloc dels fets.

4.2. Las Sinsombrero

Las SinSombrero (Serrana Torres, Tània Balló i Manuel Jiménez Núñezés, 2014) un projecte transmèdia produït per Tania Balló, Serrana Torres i Manuel Jiménez que té com a principal objectiu donar a conèixer les dones que van formar part de la Generació del 27, oblidades per la gran majoria. El projecte consta d'un documental coproduït amb RTVE, un wikiprojecte, una exposició itinerant, un projecte educatiu i un documental web interactiu, que s'analitzarà a continuació.

Figura 24: Fig. 4.2.1. Captura de la pantalla d'inici. Elaboració pròpia.

La pàgina inicial, a tall de de pròleg, superposa diversos nivells d'informació i interactivitat: la més profunda on es va repetint en *loop* l'animació d'uns barrets volant, una altra on apareix el títol i la sinopsi i un botó per accedir al contingut, amb el que ja hi ha el primer contacte interactiu.

Figura 25: Fig.4.2.2. Detall de la barra de navegació. Font pròpia.

A la part superior de la web hi ha una barra de navegació que dona l'opció de tornar a la pantalla d'introducció, un menú desplegable amb diferents opcions per redirigir l'usuari a altres parts del projecte transmèdia i 3 cercles seleccionables que condueixen a els següents apartats: un vídeo documental de 10 minuts de durada, un explorador on l'usuari pot investigar sobre cada dona per separat i movent-se lliurement pel contingut i un apartat participatiu on a través de les Xarxes Socials cada usuari pot compartir una imatge i una descripció de la seva "*mujer sin sombrero*" particular. Aquesta idea es porta a terme també en aquest projecte, on s'afegeix un apartat perquè els usuaris deixin els records i experiències relacionats amb les fàbriques tèxtils que vulguin compartir.

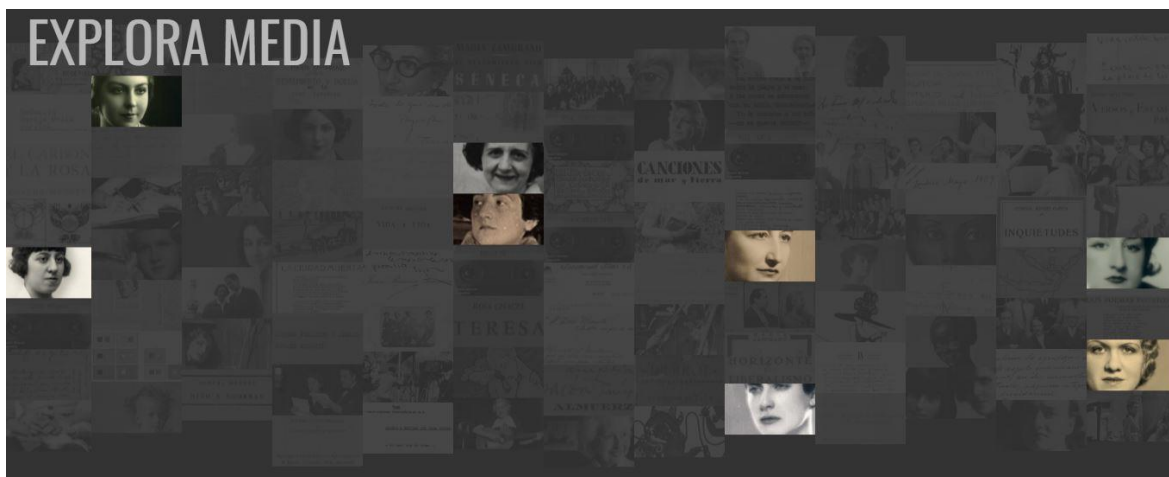

Figura 26: Fig. 4.2.3. Captura de l'explorador. Elaboració pròpia.

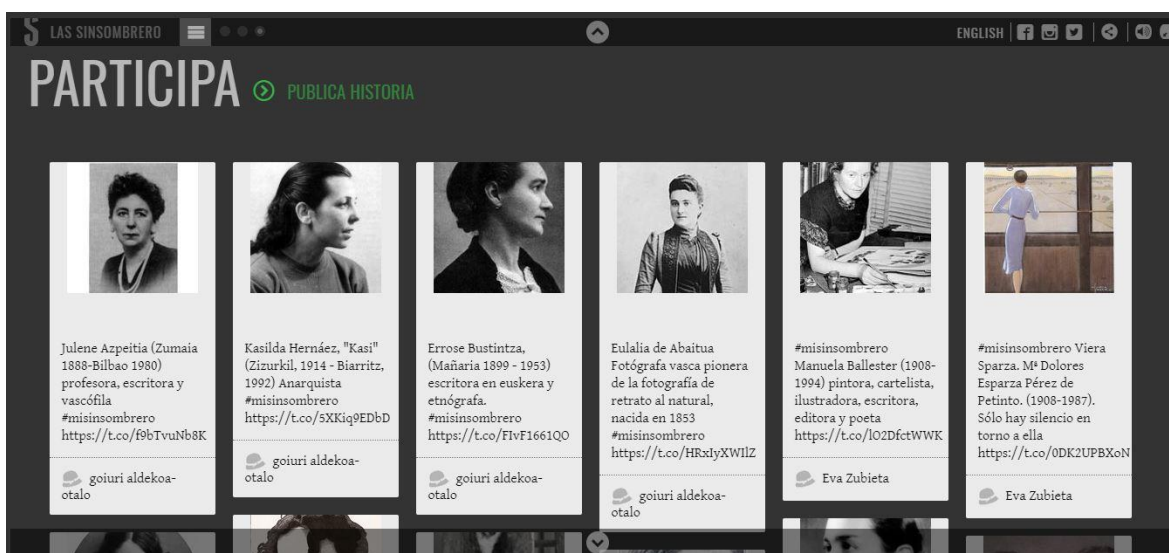

Figura 27: Fig. 4.2.3. Apartat "Participa" on els usuaris poden compartir a través de les xarxes socials. Elaboració pròpia.

Figura 28: Fig. 4.2.2. Captura del vídeo interactiu. Elaboració pròpia.

El vídeo es reproduïx i repassa les dones més importants de la Generació del 27. La barra de reproducció és interactiva i permet a l'usuari desplaçar-se lliurement o anar al contingut d'un personatge concret, trencant amb la linealitat de la narració.

4.3. Sombras del progreso

Sombras del progreso (màster en Documental Interactiu UAB, 2012) és un projecte realitzat per cinc estudiants del Màster de Documental Creatiu de la Universitat Autònoma de Barcelona durant el 2012 que posa el focus a l'empresa automobilística SEAT, concretament a les persones que hi van treballar durant l'època franquista. El *docuweb* repassa els moviments sindicalistes dels obrers, necessaris en un moment on les condicions laborals eren cada cop més dures. Estampa va ser l'empresa encarregada de la programació de la web, basada en l'HTML5.

La web ens fa conèixer la història de SEAT a través de l'Asociación Memorial Democràtic de Treballadors de SEAT, encarregada de preservar la memòria històrica. En tractar-se d'una sola gran font, la web manca de punts de vista diferents o continguts conflictius entre ells que donin més joc al webdoc en si. El material audiovisual el conformen entrevistes i material d'arxiu. Els entrevistats miren directament a la càmera, espectador en conseqüència, traient qualsevol intermediari del mig. Això comporta confiança, intimitat i fins i tot un to didàctic a les entrevistes.

Figura 29: Fig. 4.3.1. Captura d'una de les entrevistes. Elaboració pròpia.

La navegació en general és bastant intuïtiva. Primerament, deixa triar navegar per la part central del projecte. La part central simula una cadena de muntatge de l'emblemàtic SEAT 600 on l'usuari es desplaça horitzontalment entre continguts a través del ratolí, amb el que pot interactuar amb unes fletxes a dreta i esquerra de la pantalla o amb una barra on apareixen totes les parts de la cadena i que permet saltar a qualsevol d'aquestes. També té un apartat participatiu atractiu i innovador. Els usuaris escriuen la seva pròpia experiència en la lluita a SEAT o poden donar la seva opinió sobre la crisi econòmica que va travessar Espanya el 2008 en 90 caràcters:

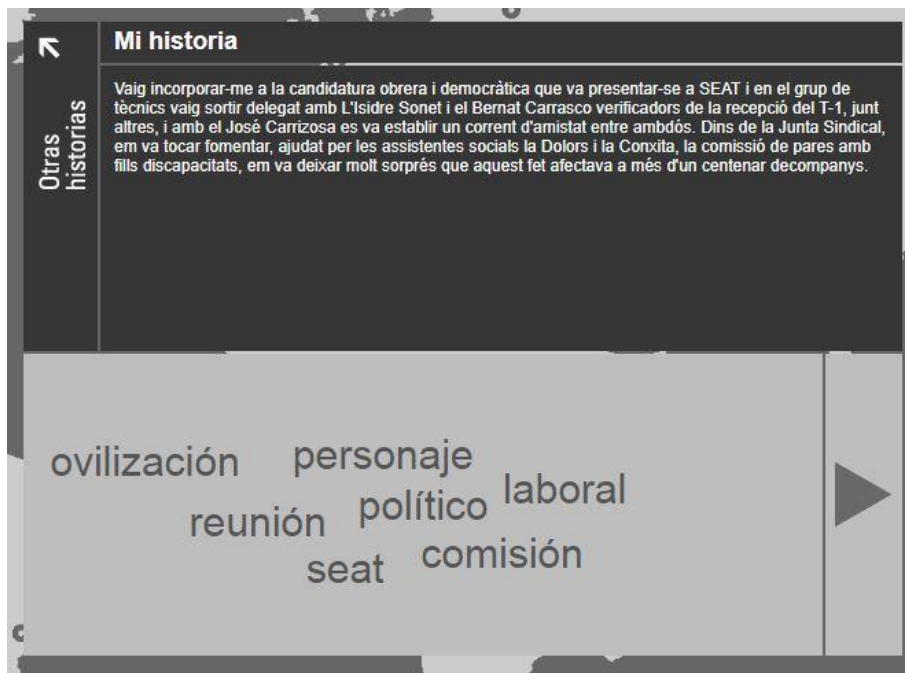

Figura 30: Fig. 4.2.3. Detall de l'apartat participatiu. Font pròpia.

La web genera automàticament un vídeo a partir de les paraules clau del text i combina el text que ha escrit l'usuari amb imatges d'arxiu que s'ajusten a la història. En molts casos els documentals web inclouen un manual d'ús que ajuda a l'usuari a desplaçar-se per la web sense perdre's i traient el màxim rendiment a les opcions i en aquest cas hagués anat bé incloure'n un, ja que en alguns exploradors alguns elements no funcionen i a simple vista no es percep.

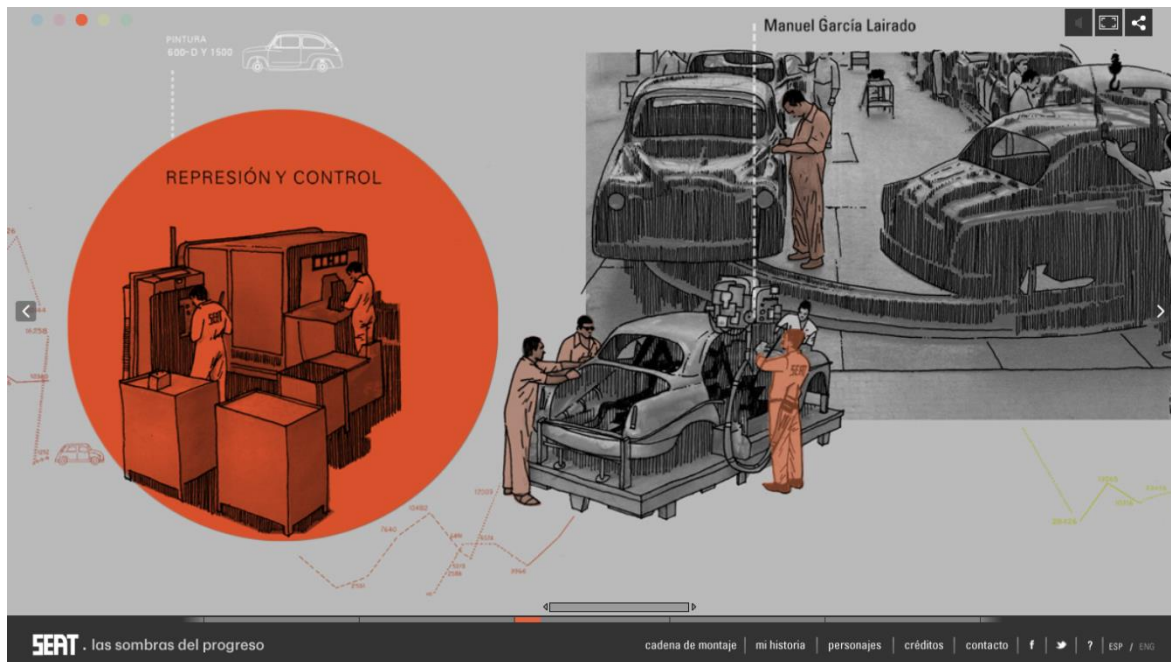

Figura 31: Fig. 4.3.2. Captura de la cadena de muntatge. Elaboració pròpia.

La cadena de muntatge està feta amb dibuixos superposats que donen un disseny distintiu i sobri a la pàgina. Els temes o capítols es separen per colors vius que ressalten respecte a les tonalitats grises del dibuix principal. Els detalls que acompanyen el dibuix són fotografies de la època repassades amb dibuix, tal com explica el membre David Moya a *blogs&docs*, revista on-line encarada a la no-ficció. Quan es clica a qualsevol capítol s'entra al vídeo corresponent i el fet de no barrejar-lo amb els grafismes centra el focus d'atenció a on i quan toca: el vídeo és l'element distintiu del contingut i les entrevistes i el dibuix de la navegació.

5. Metodologia

5.1. Disseny de la metodologia: principals procediments

En tots els projectes audiovisuals es necessita unes fases lògiques i eines adequades per un correcte desenvolupament i assoliment dels objectius. Concretament en aquest cas s'ha decidit adaptar les 3 fases dels productes audiovisuals (preproducció, producció i postproducció) a 3 etapes que abastin també la part web, classificades tenint en compte les dependències de cada tasca per establir un ordre lògic d'execució. L'enfocament de la investigació és clarament qualitatiu, no busca la generalització a través de resultats estàtics sinó profunditzar en la vida interior i dels voltants de les fàbriques tèxtils a través d'entrevistes i la història viva, d'on en sorgeix la narrativa d'aquest documental.

Per tant, a l'hora d'analitzar la informació sobre les fàbriques tèxtils de Mataró i el documental interactiu s'ha tingut en compte que l'objectiu principal del treball és aplicar els coneixements apresos sobre aquest format en aquesta temàtica; i que el resultat és la concepció d'un projecte que, lluny d'intentar abastar tota la informació possible i el nivell més gran d'interacció, pretén ser-ne un exemple potent que es pugui desenvolupar posteriorment. És per això que l'explicació històrica del tèxtil fa un breu repàs a l'arribada i assentament de la indústria, però es focalitza entre el 1950 i el 1990, època de la qual encara podem trobar testimonis que puguin explicar l'impacte social que va generar en la ciutat.

5.1.1. Fase I: documentació i primer disseny de la web

Qualsevol professional convençut de realitzar un documental ha de nodrir-se de tota aquella informació que el pugui fer bon coneixedor del tema que desenvoluparà després. En aquest cas, el primer pas del projecte és documentar-se sobre la història de la indústria tèxtil de Mataró i el documental web interactiu, temes desconeguts per l'autora. Pel que fa al tèxtil, s'ha buscat informació en llibres, articles i reportatges de la *Biblioteca Popular de la Fundació Iluro*, la *biblioteca del Tecnocampus*, el *Museu Arxiu de Santa Maria*, els mitjans de comunicació locals i articles o treballs acadèmics. S'analitza com va afectar el tèxtil a la ciutat, la importància del gènere de punt i el funcionament de les principals fàbriques, s'elabora un esquema amb els temes que siguin recurrents i interessants amb

l'objectiu d'anar perfilant la narrativa del documental. Paral·lelament, s'investiguen les principals característiques i formes de narrativa del documental web, com també s'analitzen els referents que serveixen tant per aprendre i familiaritzar-se amb el gènere com per agafar idees i inspiracions pel futur. Amb aquests elements es pot començar a redactar una sinopsi del documental i s'acaben de perfilar les línies narratives.

Quan es té suficient coneixement de les especificacions que el documental necessitarà, se cerca el programa d'edició web adequat. Un cop triat, es dedica un temps a aprendre a utilitzar-lo, amb la finalitat que després sigui més fàcil a l'hora de maquetar.

Durant els següents dies es realitza un esquema del mapa conceptual de la web i el disseny d'interacció i navegació, deixant definides les seqüències i els seus elements amb les especificacions necessàries.

5.1.2. Fase II: Producció del contingut de la web

La ideació i el procés creatiu del documental són un objectiu del treball, però també ho és el desenvolupament de la pàgina web, i és per això que en aquesta fase es produeixen tots els elements necessaris per cada seqüència del mapa conceptual.

Es preparen les entrevistes: es busquen i parla amb els contactes, se cerquen localitzacions i el material que es necessitarà. Es dissenya un document amb les preguntes i un calendari de gravacions. Es realitza posteriorment l'edició i el color de cada entrevista de la que s'exporten fragments temàtics d'entre 2 i 5 minuts de durada.

Es cerca i recopila material d'arxiu (fotografies, films, plànols, documents...) que il·lustraran la narració. Aquesta feina es desenvolupa en *l'Arxiu de Santa Maria*. Per altra banda es contacta amb l'entitat *RESCAT*, dedicada a la recuperació del patrimoni cinematogràfic, per aconseguir films de l'interior de les fàbriques. Un cop es tenen les entrevistes i el material d'arxiu s'idea i edita el vídeo inicial del documental.

Es redacten els textos a partir de la informació exposada en la primera part del marc teòric que ajudaran, amb tots els altres elements, a desenvolupar la narració. La informació s'extreu de la premsa local i llibres de diferents biblioteques sobre Mataró, la indústria tèxtil, el gènere de punt i les condicions laborals dels obrers. Paral·lelament es concreta la línia gràfica del documental. També es realitzen els grafismes de totes les pàgines.

5.1.3. Fase III: Disseny final i maquetació

Es realitza una versió final del disseny de la web perfilant tots els detalls que en el primer disseny encara no es podien concretar: botons, mides, posició.

Es traspassa tot el contingut creat durant la segona fase al *software* d'edició web *Klynt* i es realitza la maquetació. Durant aquesta es realitzen tots els ajustos necessaris al servei dels objectius finals del documental. Un cop acabat ja es té la primera versió del documental. Cal deixar un temps per buscar errors, principalment d'usabilitat, però també de redacció, muntatge, disseny i maquetació. Un cop s'han resolt, es treu la versió final del documental.

5.3. Instruments

Els instruments emprats durant el projecte es classifiquen segons les fases en les que s'han utilitzat.

5.3.1. Fase I: preproducció del documental

Durant aquesta fase es realitza la sinopsi i el tractament del documental, consultables en l'apartat de desenvolupament. En la sinopsi es resumeix el documental explicant les seves idees principals. Aquestes idees es tradueixen en seqüències, que formen l'estructura narrativa del documental: vídeo d'introducció, mapa interactiu, *Can Gassol*...

Amb això s'elabora un pressupost incloent els preus dels programaris, el material per les entrevistes i el material d'arxiu, exposat en el pla de viabilitat.

5.3.2. Fase II: Entrevistes, *Premiere CC* i cessió de drets

Les entrevistes s'han realitzat a treballadors/es del sector tèxtil de Mataró, testimonis de la història que juntament amb els textos de cada seqüència expliquen la vida a les fàbriques i el seu funcionament. Es procura que hi hagi varietat, tant de gènere com d'opinions per enriquir la narració i no tancar-la a un sol punt de vista. Per aconseguir-ho es té en compte que les fonts de cerca siguin variades.

Cada personatge té una o varies funcions dins el documental, repartides de la següent manera:

PERSONATGE	DESCRIPCIÓ	NARRATIVES EN LES QUE INTERVÉ
Francisco Pérez Ruíz	Ex-Portaveu de la UGT tèxtil del Maresme i antic treballador del tint.	La lluita sindicalista Tancament de les fàbriques
Antonio Rivera Ramos	Portaveu de la UGT tèxtil de Catalunya, antic treballador del sector de control de qualitat i encarregat de personal.	La lluita sindicalista Tancament de les fàbriques
Anna i Neus Compte	Filles dels propietaris de l'empresa de peücs familiar Compte, on també van treballar-hi.	El paper de la dona Tancament de les fàbriques
Glòria Sanjosé	Antiga reballadora del sector de control de qualitat de la fàbrica Can Gassol.	Can Gassol El paper de la dona Tancament de les fàbriques
Juliana Major	Copropietària i dissenyadora de la fàbrica Ninis.	El paper de la dona Tancament de les fàbriques La lluita sindicalista

Taula 4: Taula 5.3.2.1. Relació de personatges i descripció dins del documental. Elaboració pròpia.

Tots els personatges es presenten en el vídeo inicial del documental, convertint les entrevistes en la veu narrativa del documental.

Es decideix que les entrevistes segueixin un esquema de preguntes semiestructurat, dividint-les segons la temàtica i la seqüència a la qual pertanyen (vegeu **Annex 3: Guió de les entrevistes**). D'aquesta forma s'abasten tots els aspectes del documental però cedint la construcció del discurs al servei dels testimonis, deixant la porta oberta a nous coneixements. El resultat d'aquest tipus d'entrevista és un diàleg seguit i natural en el qual els entrevistats expliquen la seva experiència en cada seqüència del documental, permetent que l'autora avaluï la tria dels temes o els aspectes en què cal aprofundir més. Un cop s'ha contactat amb els testimonis, es planifica un calendari de gravacions (vegeu **Annex IV:**

Calendari de gravacions) i es gestiona el permís de cessió de drets (vegeu **Annex V: Cessió de drets d'imatge**) extret de la *Barcelona Film Commission*.

L'edició i el tractament del color de les entrevistes es realitza amb el *Premiere CC* de la casa *Adobe*. La seva adequació amb el projecte rau de la compatibilitat amb el sistema operatiu Windows que es disposa, ja que l'altre programa per excel·lència, *FinalCut*, només pot utilitzar-se en Macs. Les funcions realitzades amb aquest *software* són l'assemblatge de la pista de vídeo i la pista d'àudio, el retoc de color i l'exportació per temes en vídeos d'entre 2-3 minuts de durada. Les entrevistes es filmen amb un perfil pla de color per a després a la fase de postproducció realitzar les correccions primàries i donar un *look* concret, buscant la poca saturació i els colors eixugats, per combinar després amb els colors i grafismes de la web.

També s'utilitzen documents de negoci, en aquest cas relacionats directament amb la producció audiovisual per la cessió de drets del material d'arxiu: imatges, documents i films antics de les fàbriques (vegeu **Annex VII: Cessió de drets del material d'arxiu**).

6. Desenvolupament

En aquest apartat es detallen tots els elements narratius i estètics principals que conformen el documental: seqüències, personatges, navegació, interactivitat i línia gràfica.

6.1. Concepció global

6.1.1. Sinopsi

Entre teles és un documental que recull la història de la indústria tèxtil de Mataró a partir dels records dels seus treballadors i la documentació que se n'ha conservat. Ho fa a través d'una narrativa interactiva, convertint-lo en el primer documental interactiu sobre les fàbriques tèxtils de Mataró.

Un mapa de la ciutat mostra la ubicació de les fàbriques, on es pot comprovar el canvi radical que va experimentar la fisonomia de la capital del Maresme amb l'arribada del tèxtil i la seva posterior conclusió. I és que la indústria tèxtil va ser durant molts anys el centre d'activitat laboral i econòmic de Mataró i el seu voltant. Milers d'habitants de la ciutat van treballar-hi, alguns durant uns anys, d'altres tota la vida. Els carrers van inundar-se de fàbriques i l'horitzó es tenyia de xemeneies en un paisatge fabril actiu en què predominaven el constant moviment i l'elevada producció sobretot del gènere de punt: element estrella i distintiu de moltes de les fàbriques mataronines. Tot i això, a finals del segle XX la indústria patiria unes transformacions que ressentirien fins a sentenciar la majoria de fàbriques, comportant el seu tancament i deixant en el passat el lligam entre el tèxtil i la ciutat. Gràcies als antics treballadors i propietaris, memòria viva d'aquests fets, i a la conservació realitzada per diverses entitats del patrimoni industrial, avui en dia és possible recuperar la història de les fàbriques i la vida al seu voltant i interiors.

És per aquest motiu que els treballadors de les diverses fàbriques són l'eix narratiu d'aquest documental, el qual es desenvolupa a partir de la combinació de les entrevistes amb aquests i les explicacions a partir del fons de documentació històrica. Els elements d'arxiu són els encarregats d'il·lustrar amb més profunditat tots aquests fets, que acaben organitzant-se en tres línies dramàtiques amb les quals es desenvolupa el documental.

La primera, la importància del sindicalisme en les lluites per les condicions laborals i la forta repercussió en la vida dels treballadors. Van ser característiques les constants vagues i

manifestacions per millorar el treball, que patia progressions i millores sistemàtiques gràcies al coratge i la constant lluita de molts obrers i obreres.

La segona, el paper que va desenvolupar la dona dins les fàbriques, on conformaven gran part de la plantilla gràcies a l'aprenentatge tècnic i manual, i la molts cops feixuga tasca de combinar la feina dins i fora del nucli familiar.

La tercera, el conflicte pel qual va travessar el tèxtil amb l'arribada de la deslocalització, la globalització i els salaris provinents d'altres països altament competitius, que seria el desencadenant de la desaparició de la majoria de les fàbriques.

Cada una d'aquestes dimensions permeten a l'espectador realitzar un apropament al passat, a través d'un punt de vista en present, de la mà dels qui millor coneixen la història: els que la van viure.

6.1.2. Personatges

Els personatges escollits són variats en diversos aspectes: hi ha homes i dones, de fàbriques diferents i amb punts de vista únic i personal. La única coincidència és l'edat, fet inevitable a causa de les dates històriques que s'han tractat. El fet de tenir diverses opinions dels mateixos temes dóna dinamisme a la narració, que lluny d'esser monòtona o repetitiva pretén amarar-se de totes les vivències i opinions possibles.

6.1.2.1. Antonio Rivera

Figura 32: Fig. 6.1.2.1.1. Antonio, personatge del documental *Entre Teles*. Elaboració pròpia.

L'Antonio és un home de 60 anys calmat i fermament compromès amb el moviment sindicalista del tèxtil a Mataró. Va treballar a dues fàbriques diferents en la secció de tints, en la qual es va mantenir fins a la seva jubilació. Va ser portaveu dels treballadors del sector tèxtil de la UGT.

6.1.2.2. Francisco Ruíz

Figura 33: Fig. 6.1.2.2.1. Francisco, personatge del documental *Entre Teles*. Elaboració pròpia.

En Francisco és un gran coneixedor del procés de producció del tèxtil i un hàbil intermediari entre els interessos de l'empresari i els del treballador, fet que el portaria a ser encarregat de personal de l'última fàbrica on va treballar. També va ser representant de la UGT de Catalunya.

6.1.2.3. Anna i Neus Compte

Figura 34: Fig. 6.1.2.3.1. Anna i Neus, personatges del documental *Entre Teles*. Elaboració pròpia.

Les germanes Compte van formar part de l'empresa familiar Compte liderada pels seus pares i dedicada a la producció de peücs per a nadons, situada al mateix menjador de casa i tirada endavant per tots els membres de la família. Les dues tenen bons records de la feina, on gaudien de la flexibilitat de les hores de cada jornada, la dinàmica amb els membres de la família i la inexistent distància entre la casa i el treball.

6.1.2.4. Glòria Sanjosé

Figura 35: Fig. 6.1.2.4.1. Glòria, personatge del documental *Entre teles*. Elaboració pròpia.

La Glòria és una dona riallera, xerradora i oberta que va treballar en la fàbrica Can Gasol durant 20 anys desenvolupant tasques en la secció de control de qualitat.

6.1.2.5. Juliana Major

Figura 36: Fig. 5.1.2.5.1. Juliana, personatge del documental *Entre Teles*. Elaboració pròpia.

La Juliana va ser copropietària de l'empresa *Maria Assumpció Clavell*, d'on en van sorgir marques conegudes com per exemple *Macla*, de roba de nines o *Ninis*, de roba infantil, convertint-se en una de les més importants de Mataró. Ella estava a la part de disseny, on va treballar durant tota la vida fins que els problemes econòmics van ressentir la fàbrica, la qual va haver de tancar les portes en el 2005.

6.1.3. Localitzacions

Les localitzacions han variat en la majoria de les entrevistes. Tot i intentar que totes fossin en llocs característics del tèxtil a Mataró finalment no ha sigut possible a causa de canvis d'últim moment durant la fase de producció.

6.1.3.1. Nau Gaudí

Figura 37: Fig. 6.1.3.1.1. Nau Gaudí. Font: www.naugaudi.cat

Construïda per Antoni Gaudí en el 1883, és l'únic edifici que es conserva del recinte fabril de la *Societat Cooperativa La Obrera Mataronense*. Va ser declarada *Bé Cultural d'Interès Nacional* l'any 1982 i actualment alberga dins seu el Museu d'Art Contemporani de Mataró.

6.1.3.2. Seu de la UGT de Mataró

Figura 38: Fig. 6.1.3.2.1. Seu de la UGT a Mataró. Font: Google Maps.

Mataró va ser de les primeres poblacions catalanes on es va promoure el socialisme. Ubicada a la Plaça de les Tereses, va començar tenint un sol pis i va anar creixent fins a arribar a tenir els 7 pisos que avui en dia alberguen les oficines, sales de reunions i diversos equipaments.

6.1.3.3. Plaça de la Peixateria

Figura 39: Fig. 6.1.3.3.1. Imatge de la Plaça de la Peixateria. Font: Google Maps.

Plaça petita situada al final del Carrer Barcelona, al centre de la ciutat.

6.1.3.4. Plaça Santa Anna

Figura 40: Fig. 6.1.3.4.1. Imatge de la Plaça Santa Anna. Font: Google Maps.

La plaça més gran i coneguda de Mataró, situada al bell mig del centre de la ciutat.

6.1.4. Estructura dramàtica: explicació de la proposta narrativa i estètica de les seqüències del documental

La proposta narrativa que es planteja per aquest documental pretenen complir amb l'objectiu d'esdevenir una mostra sòlida d'un projecte amb continuïtat. Per tant, s'ha procurat que malgrat no ser un projecte tancat pel que fa a contingut sí ho sigui d'estructura i narració.

Durant la lectura d'aquest apartat és recomanable consultar el document d'Annexos per visualitzar cada element de les pàgines per separat.

6.1.4.1. Seqüència d'inici

Figura 41: Fig. 6.1.4.1.1. Captura de la pantalla d'inici d'Entre Teles. Elaboració pròpia.

La primera pantalla està composta per dues capes o *layers* superposades jugant amb les opacitats. La primera és un mapa de Mataró datat de l'any 1940 i la segona un fragment del film "*Festividades de Las Santas*" on apareixen plans dels interiors de les fàbriques i treballadors realitzant diferents tasques del procés, al que se li ha afegit la banda sonora del documental explicada més endavant. Al centre apareix el títol i subtítol del documental amb un *fade in*, com també un botó amb el text "ENTRA". Si l'usuari fa un clic, accedeix a la seqüència del vídeo. El disseny de la pàgina és similar a la del referent "*Sons of Gallipoli*", on també es crea un fons a partir de capes i es dona l'opció d'accedir a la següent seqüència seguint l'ordre lògic del documental.

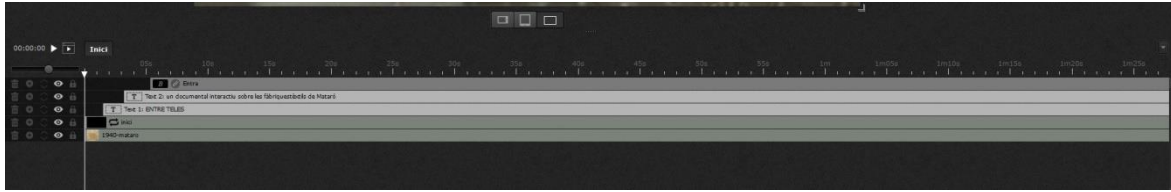

Figura 42: Fig. 6.1.4.1.2. Captura de la línia de temps de la pantalla inicial de *Klynt*. Elaboració pròpia.

Per realitzar aquesta seqüència s’han creat cinc nivells de contingut:

- Una primera capa de fons amb la imatge del mapa de Mataró, amb l’opacitat baixada.
- Una segona capa de fons amb un vídeo en *loop*, fragment del vídeo d’arxiu “*Festividades de Las Santas*”, amb l’opacitat baixada.
- Dues capes de text que corresponen al títol i subtítol del documental amb una transició d’entrada tipus *fade in*.
- Un botó anomenat “ENTRA” que permet accedir al vídeo d’introducció.

6.1.4.2. Seqüència 2: Vídeo d’introducció

Després de clicar el botó “ENTRA” s’accedeix a la segona seqüència i es reproduïx un vídeo (vegeu **Annex X: Guió del vídeo d’introducció**) que presenta els personatges i alguns dels temes del documental. Les entrevistes són el fil narratiu del fragment, acompanyades per més imatges del film “*Festividades de Las Santas*” i diverses fotografies i clips realitzats durant les visites a l’Arxiu Museu de Santa Maria per il·lustrar les narratives. L’edició del vídeo s’ha realitzat íntegrament amb *Premiere CC*.

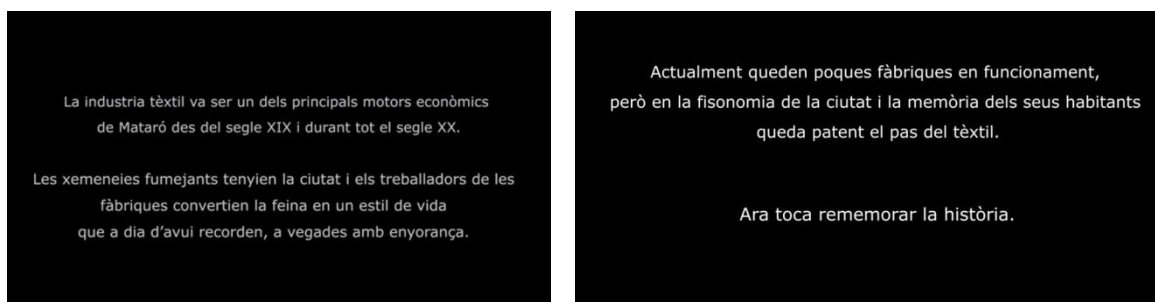

Figura 43: Fig. 6.1.4.2.1. Captura de l vídeo d’introducció: text inicial. Elaboració pròpia.

Durant els primers segons apareix un text en fons negre que introdueix el documental. En aquest es resumeix en molt poques paraules la relació entre el tèxtil i la ciutat.

Seguidament es combinen diferents parts de les entrevistes a l'Anna, que recalca l'ambient familiar com un gran avantatge del seu treball; i la Glòria, que explica les principals tasques que desenvolupaven homes i dones; amb imatges d'arxiu que il·lustren les seves narracions. A continuació les dues parlen de la diversitat de les mides de les fàbriques, que anaven des de les grans empreses fins als tallers domèstics. Aquest tema s'enllaça amb la Juliana, que explica l'evolució de la seva empresa des dels tallers familiars fins a una empresa amb més de 325 treballadors.

“Em quedo amb la convivència familiar, ho fèiem tot junts.”

- Anna Compte

Figura 44: Fig. 6.1.4.2.2. Captura del vídeo d'introducció: fragments del film "Festividades de Las Santas" utilitzat per il·lustrar les narracions. Elaboració pròpia.

“A on estava Can Gassol hi havien fàbriques, o tallers petits a dins de les cases i als garatges, on hi havien un parell de màquines treballant.”

- Glòria Sanjosé.

Figura 45: Fig. 6.1.4.2.3. Captura del vídeo d'introducció: imatge utilitzada per il·lustrar les narracions. Font: de l'Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.

A continuació en Francisco explica el sistema d'horaris per torns de la seva empresa, seguint amb l'esquema visual/narratiu d'entrevista/imatges d'arxiu. S'enllaça amb els records de l'Antonio i la Juliana sobre les festivitats que feia cada empresa.

Després la Neus introdueix els motius del tancament de les fàbriques comentant els canvis que van experimentar les fàbriques a partir dels anys 90. Per aquest clip s'han utilitzat subtítols per cobrir els errors d'àudio.

La Glòria és l'encarregada de prosseguir amb la narració explicant amb més detall els motius de la crisi del tèxtil a la ciutat.

*“A partir d'aquí va haver-hi problemes degut a les baixades de ventes,
la competència era molt grossa.”*

- Glòria Sanjosé.

La importància del moviment sindical s'introdueix a través de l'entrevista a l'Antonio i en Francisco, en un pla mig que cal afegir que ha quedat mal enquadrat, ja que els dos han quedat massa als extrems de la pantalla. L'enregistrament d'aquest àudio també va patir problemes i en conseqüència se sent una mica fluix.

“Estaba dentro del sindicato vertical porque era la única forma de poder hacer alguna actividad, aunque sin mucha libertad”.

- Francisco Ruíz.

Figura 46: Fig. 6.1.4.2.4. Captura del vídeo d'introducció: imatge utilitzada per il·lustrar les narracions. Font: Arxiu Museu de Santa Maria. Elaboració pròpia.

Finalment es conclou el vídeo amb diferents records de l'Anna, l'Antonio, la Juliana i la Glòria evocant les bones vivències que van tenir amb el tèxtil. El clip acaba amb una fosa a negre.

“La vida de la gent era la fàbrica. Potser havien viscut tota la vida treballant allà. Molts havien estat 40 anys treballant a la fàbrica. Tota la seva vida.”
- Glòria.

La decisió de donar als entrevistats el fil narratiu és similar a la del documental *“Teixint la ciutat”*, en el que també són els entrevistats els qui marquen el ritme de la narració.

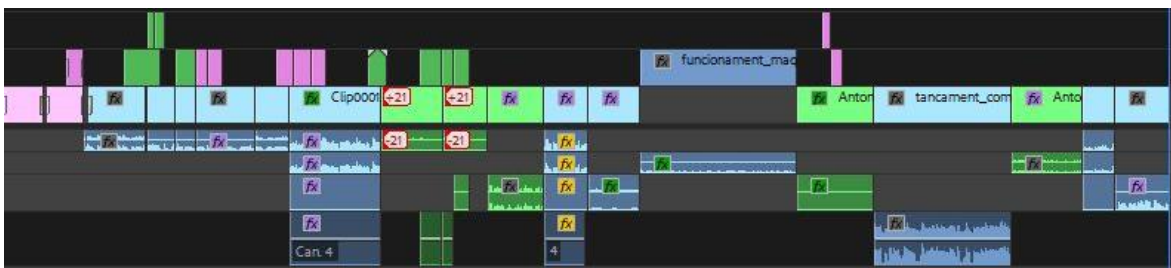

Figura 47: Fig. 6.1.4.2.5. Captura de la línia de temps de *Premiere* del vídeo inicial. Elaboració pròpia.

L'edició del vídeo realitzada amb *Premiere* ha sigut a través de proxies en format .MP4 gravat directament des de la càmera que més tard s'han vinculat amb l'arxiu original .MXF.

Durant tota l'estona es dona l'opció de saltar el vídeo i anar directament al mapa. A més, durant l'últim minut apareix per a cada personatge l'opció de conèixer una mica més a través d'un menú de botons situats a la part esquerra de la pantalla. Al clicar a qualsevol dels botons s'accedeix a un vídeo curt del personatge escollit.

Figura 48: Fig. 6.1.4.2.5. Captura on s'aprecien els botons per accedir al mapa i al vídeo presentació de cada personatge. Elaboració pròpia..

Figura 49: Fig. 6.1.4.2.6. Overlay del vídeo presentació de l'Anna i la Neus Compte. Elaboració pròpia.

6.1.4.3. Seqüència 3: mapa interactiu

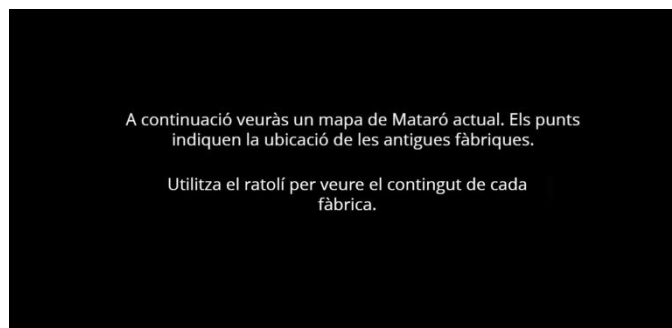

Figura 50: Fig. 6.1.4.3.1. Captura de la seqüència- pròleg del mapa. Elaboració pròpia.

A tall de pròleg i sobre un fons negre apareix un text explicatiu sobre el funcionament del mapa amb el *latemotiv* sonor del documental. A través de l'efecte *fade in* apareix el mapa de Mataró sobre una capa de color amb la fàbrica *Can Gasol* activa. L'usuari ha d'interactuar fent clic per entrar al contingut de la fàbrica. La pàgina també dóna l'opció d'entrar a l'apartat "Participa" i a tornar a visualitzar el vídeo. El mapa agafa novament com a referent a *Sons of Gallipoli*, servint-se el territori físic per crear el territori de la web.

Figura 51: Fig. 6.1.4.3.1. Mapa de Mataró interactiu on es pot veure la ubicació de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.

6.1.4.4. Seqüència 4: Fàbrica *Can Gassol*

Al fer clic sobre la fàbrica s'accedeix a un petit vídeo de presentació. Aquest s'ha creat a través de la filmació de material d'arxiu, en el que es llegeix “*Can Gassol*”. Serveix com a introducció per arribar a la pantalla de menú de la fàbrica.

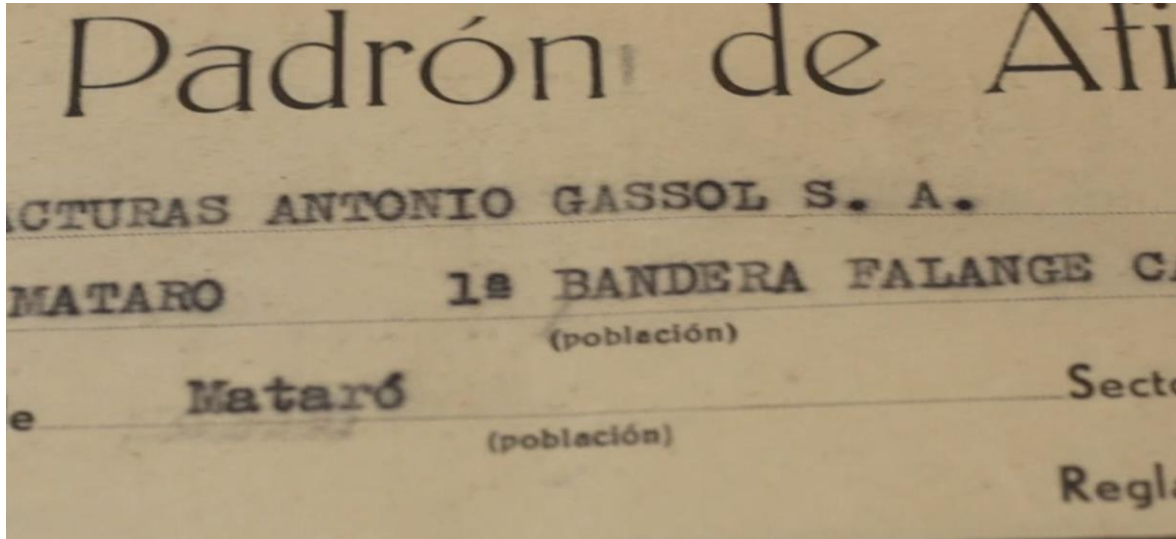

Figura 52: Fig. 6.1.4.4.1. Captura del vídeo de presentació de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.

La primera capa del menú és una capa de color, i el fons el configura una imatge d'una xemeneia. A la part dreta de la pantalla se situa el contingut, organitzat en un menú i un botó d'informació en el que s'explica breument el funcionament de la seqüència. Les parts del menú són:

- Història: breu explicació de la història de la fàbrica combinant text i fotografies d'arxiu.
- Nuclis: repàs als principals nuclis de producció de la fàbrica utilitzant el mateix esquema i organitzat en un menú.
- Treballadors: secció en la qual apareixen els treballadors de la fàbrica organitzats per llistat. Fent clic al nom s'accedeix al menú del treballador.
- Menú del treballador: menú per accedir als talls de les entrevistes del treballador organitzats per temàtiques.
- Arxiu: creada a partir de material d'arxiu i classificada segons documents o imatges.

Figura 53: Fig. 6.1.4.4.2. Captura del menú de Can Gassol. Elaboració pròpia.

Figura 55: Fig. 6.1.4.4.3. detall de l'apartat d'entrevistes de la fàbrica Gassol. Elaboració pròpia.

Figura 54: Fig. 6.1.4.4.5. Captura de la seqüència "Arxiu". Elaboració pròpia.

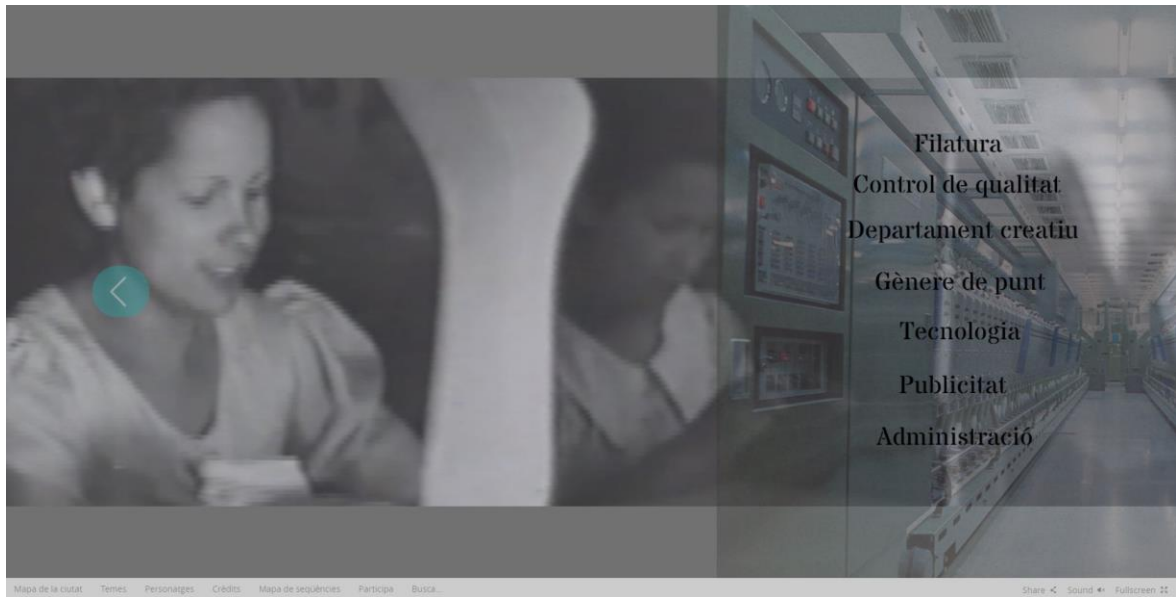

Figura 56: Fig. 6.1.4.4.4. Captura del menú de "Nuclis". Elaboració pròpia.

6.1.4.5. Seqüències de personatges

També es pot accedir a les seqüències de personatges a través del menú de personatges del *footer*. Cada personatge té una seqüència per separat en la que l'usuari pot seleccionar el tall a visualitzar depenent del tema que vol escoltar. Durant els vídeos es dona l'opció d'accedir a la seqüència temàtica que s'estigui parlant.

Figura 57: Fig. 6.1.4.5.1. Menú del personatge "Glòria". Elaboració pròpia.

Aquesta és una pàgina purament informativa on es convida a participar en l'expansió del documental a través del correu servint-se del documental *LasSinSombrero* i la seva proposta de participació com a referent.

6.1.5. Proposta estètica general

El *look* de les entrevistes és uniforme per a totes, però a l'haver-hi varietat en les localitzacions, el moment del dia en què es van filmar i els personatges i els seus complements s'ha seguit un patró d'estil per a totes i s'ha adaptat cada entrevista segons aquest. Per tant, s'han enregistrat amb un perfil pla i s'han realitzat una correcció primària per donar contrast i saturació i una correcció secundària per donar *look* adient amb l'estètica del documental. Pel retoc de color s'ha procurat seguir les bases de l'estil *blockbuster*, adient pel tractament d'imatges on apareixen persones, donant tonalitats ataronjades als tons de pell i blaus per les ombres. S'han utilitzat focus de LEDs per a l'entrevista a l'Antonio, l'única gravada en un interior. En aquest cas, el director de fotografia s'ha encarregat del procés il·luminatiu. Per l'enregistrament sonor de les entrevistes s'ha utilitzat un micròfon de solapa i una gravadora de so. Aquests han ocasionat problemes en algunes ocasions deixant entrevistes amb molt de soroll de fons o directament sense so. Això ha comportat la repetició de les entrevistes a en Francisco i l'Antonio, i ha suposat la pèrdua de l'entrevista a Josep Latorre, propietari de la fàbrica Latorre. En altres casos s'ha decantat per subtítular els vídeos.

Per altra banda, s'han utilitzat algunes obres del director d'orquestra Francesc Cassú per donar ambientació a les seqüències i crear petits *latemotivs* sonors que compacten el documental. Els clips de so i el permís per la utilització lliure d'aquests al servei del documental han estat cedits per l'autor. En la majoria de les seqüències apareixen de fons i en *loop* fragments de les obres "*Quasi vals*", "*La nina i el soldat de plom*" i "*Suite Besalú*" seleccionats per l'autora.

La paleta de colors principal del documental segueix una línia bàsica de colors eixugats que van des del gris fins al vermell, passant per blaus, marrons, verds i taronges. La tipografia pels elements del *footer* és l'*Open Sans*.

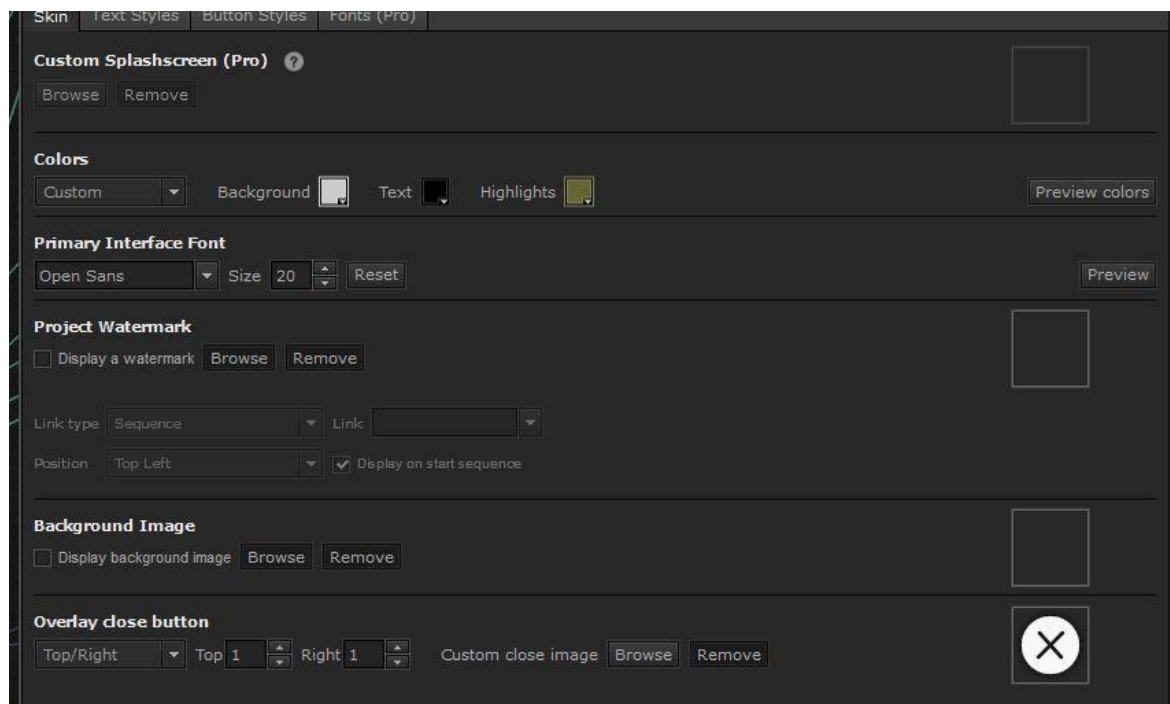

Figura 60: Fig. 6.1.5.1. Captura dels ajustaments de disseny del projecte. Elaboració pròpia.

Klynt dona la opció de crear una paleta de colors general de la web personalitzada dividida en el fons, text i destacats. També deixa canviar la imatge predeterminada del botó de tancament dels *overlays*.

6.2 Disseny de la peça

6.2.1. Estructura dels continguts i la informació

L'esquelet en el que s'organitzen continguts i informació es plasmen en dos documents en els que apareixen totes les característiques de la web i els seus elements (vegeu **Annex I: Arquitectura de continguts i mapa conceptual** i **Annex II: Disseny de la web**):

- Ordre de les seqüències segons la narració.
- Tipus de contingut informatiu de cada seqüència.
- Elements multimèdia que apareixen a cada seqüència.
- Principals nivells de navegació i interactivitat.

Per altra banda, *Klynt* treballa l'ordre i interactivitat de les seqüències a través d'un *mindmap* que permet veure les connexions entre les seqüències i tenir una idea general i ràpida de la narrativa general del documental. Les seqüències s'han ordenat segons la línia narrativa a la que pertanyen.

El programa deixa editar en la pestanya “*Default*” els paràmetres d’opacitat, fons, relleus i text del botó en estat inactiu, donant entre una i cinc característiques on incidir. A “*Hover*” es pot triar si canviarà algun dels paràmetres en el moment que l’usuari passi el ratolí per sobre el botó i activi la interactivitat.

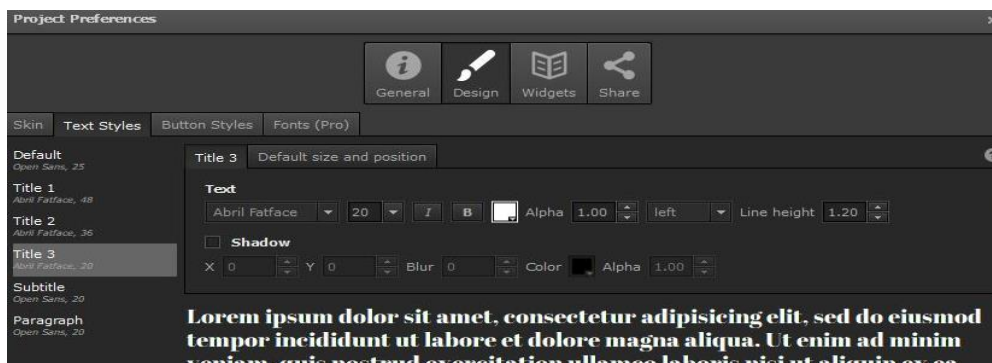

Figura 63: Fig. 6.2.2.2. Detall de l'editor de text. Elaboració pròpia.

Una eina útil a l'hora d'optimitzar temps és la classificació de textos predeterminada. En aquest apartat es pot editar fins a 6 textos predeterminats i la seva font, tamany, color, subratllat o posició.

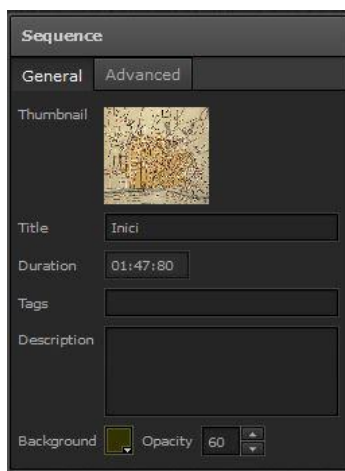

Figura 64: Fig 6.2.2.3. Detall del editor de seqüència. Elaboració pròpia.

S’ha creat un fons de color per a totes les seqüències, on varia el color depenent dels altres elements de la pantalla. Tot i així, s’ha aplicat el criteri de sempre utilitzar colors poc vius i aplicar-los poca opacitat per rebaixar-los.

6.2.3. Inventari dels elements multimèdia

Per tenir un control de tots els elements d’arxiu que s’han utilitzat s’ha realitzat una classificació per carpetes segons la seva procedència i format. Seguidament s’han nomenat

a través d'una breu descripció que permetés una cerca fàcil. El material d'arxiu apareix en moltes seqüències i compleix diverses funcions: formar part del fons, il·lustrar les explicacions, introduir seqüències... al tractar-se d'una temàtica històrica, es transforma en un element imprescindible del documental.

En el *Klynt* apareix organitzat segons el tipus: imatge, vídeo, so o *video cloud* (enllaç a través de les plataformes *youtube* i *vimeo*).

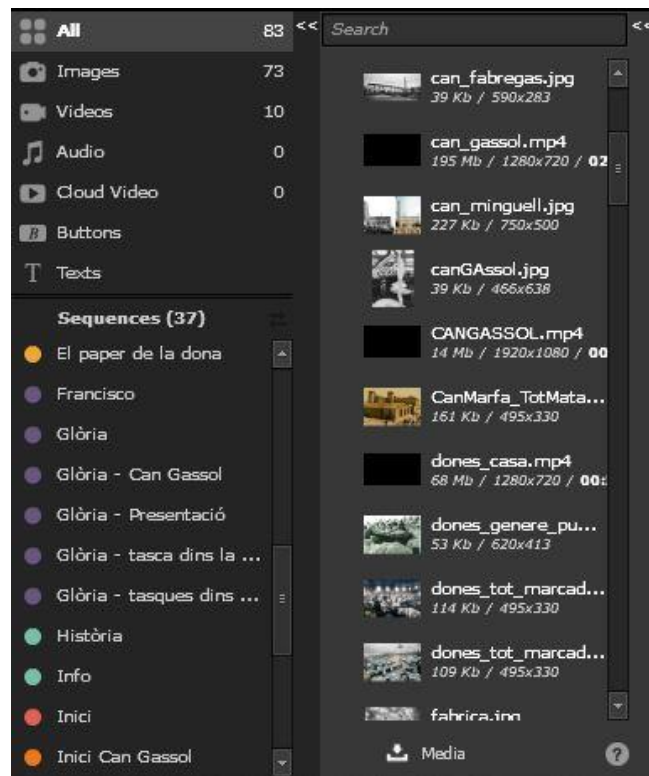

Figura 65: Fig. 6.2.3.1. Captura de la llibreria de *Klynt*. Elaboració pròpia.

6.2.4. Funcionament de la navegació

Respecte la navegació, un dels elements més importants és el *footer*, on es situen tots els apartats generals de la web. Aquests poden modificar-se, treure's o incloure's en l'apartat *Widgets* de *Klynt*. El funcionament de l'eina és intuïtiu, basat en la inclusió per llista. Si per exemple es vol que aparegui un enllaç directe al mapa de Mataró, es tria l'opció *OpenSequence* i es selecciona la seqüència del mapa. Si en canvi es vol obrir un dels *widgets* que aporta el programa, com per exemple un menú amb les seqüències dels personatges, s'ha d'escollir *OpenWidget*.

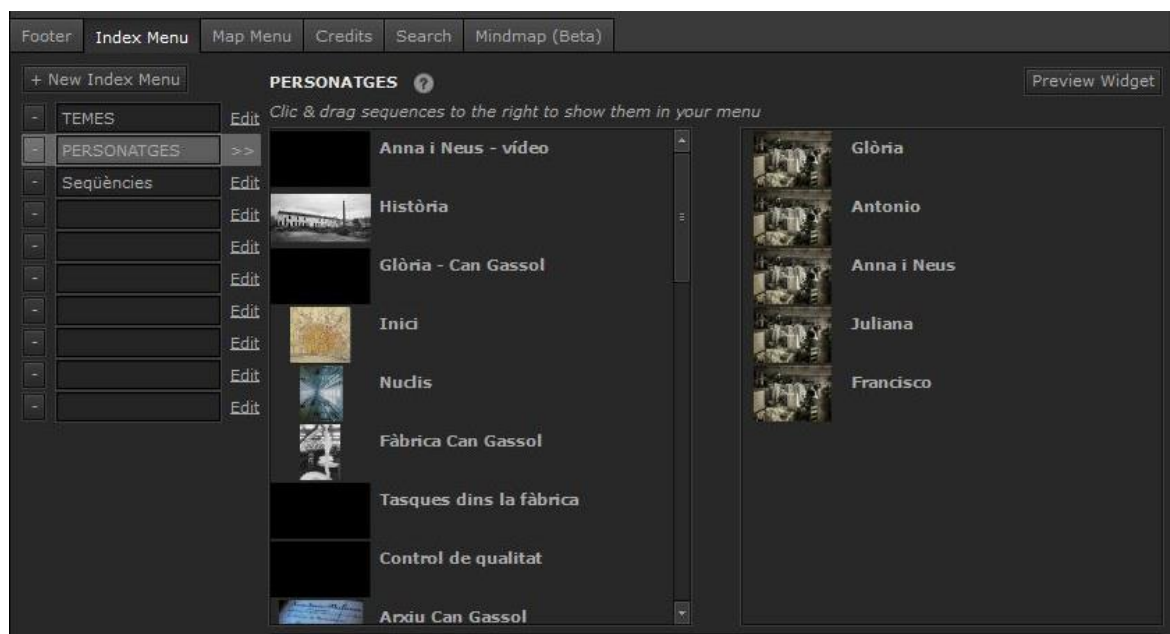

Figura 66: Fig. 6.2.4.1. Detall de la creació dels menús. Elaboració pròpia.

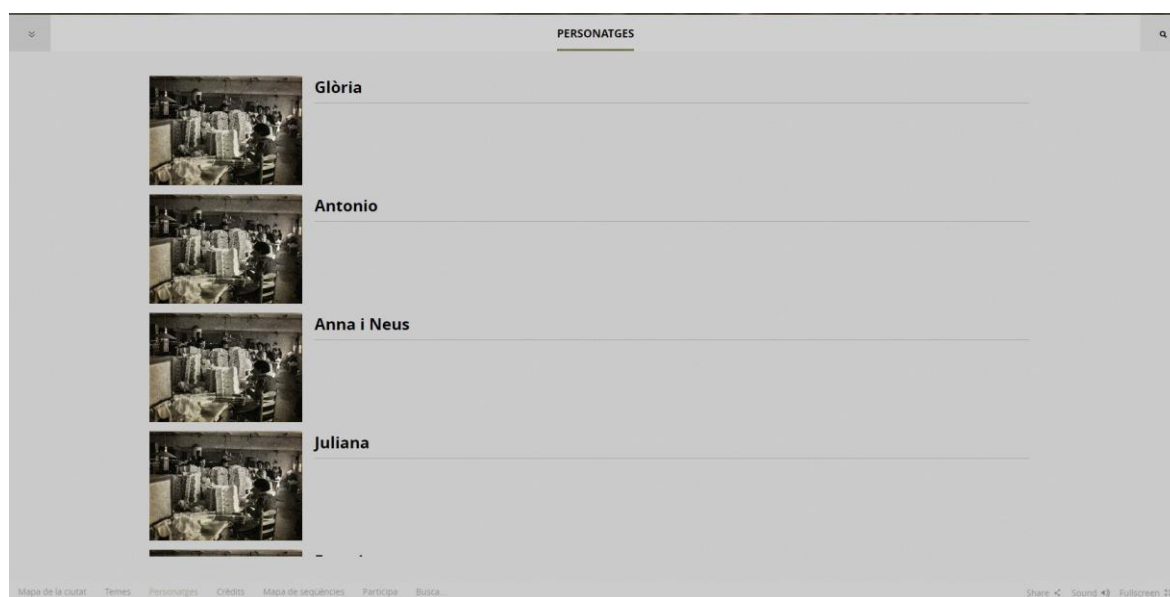

Figura 67: Fig. 6.2.4.2. Visió del menú a la web. Elaboració pròpia.

Per *Entre Teles* s'han creat set *footers*. El primer porta directament al mapa de les fàbriques, el segon i el tercer són uns menús per accedir a les línies narratives i els personatges, respectivament. En el quart s'ha inclòs un *widget* en què apareixen els crèdits i una descripció del projecte, en el cinquè un *mindmap* de la pàgina per a consultar. També s'han afegit un buscador per paraules i un enllaç directe a l'apartat de participació.

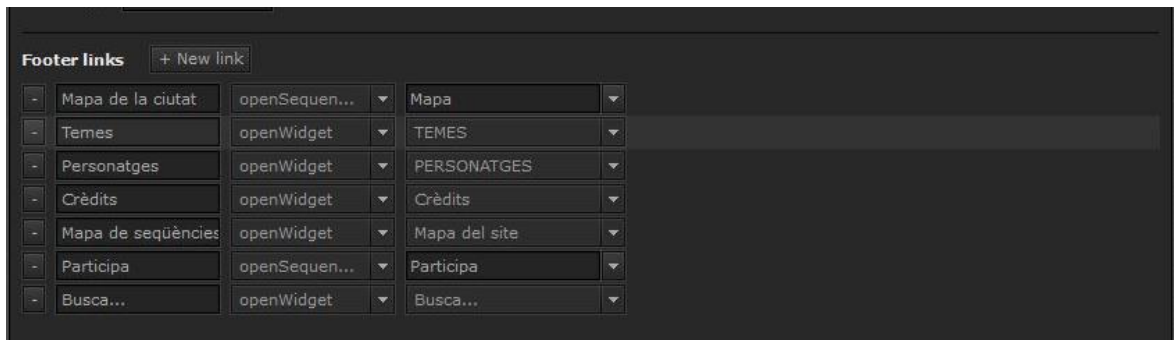

Figura 68: Fig. 6.2.4.3. Captura de l'eina d'edició del *footer*. Elaboració pròpia.

6.2.5. Nivells d'interactivitat

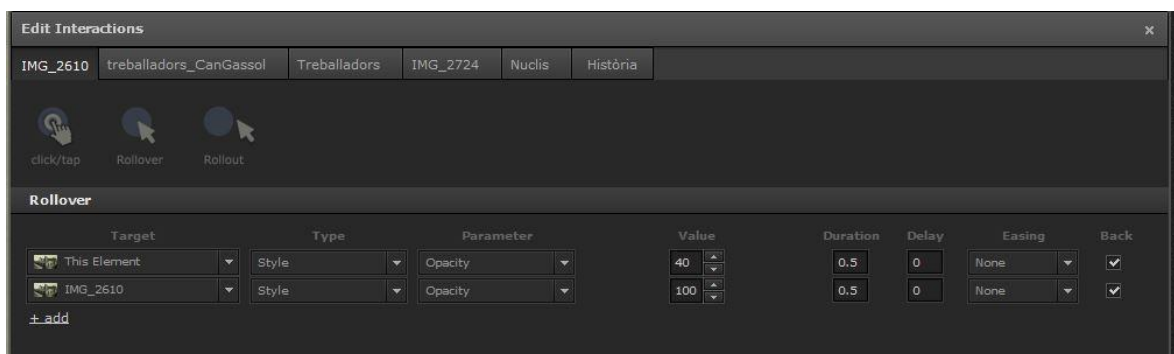

Figura 69: Fig. 6.2.5.1. Edició de la interactivitat dels elements a *Klynt*. Elaboració pròpia.

Klynt permet editar les interaccions de cada element del documental. Les interaccions es classifiquen segons si són produïdes per el clic del ratolí, si s'activen quan l'usuari passa el ratolí per sobre o quan es troba fora de l'àrea de selecció. Per cada un es poden canviar els paràmetres típics de la interfície: opacitat, duració...

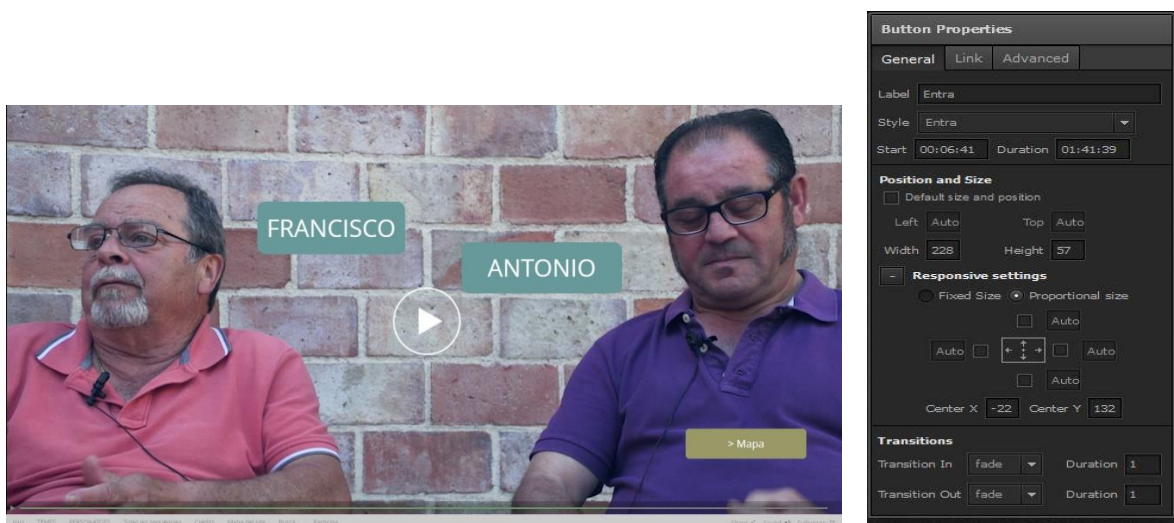

Figura 70: Fig 6.2.5.2. Captura dels botons interactius i detall de les seves propietats al programa. Elaboració pròpia.

A demés, element té una pestanya de propietats en la que es poden modificar aspectes tan importants com el disseny *responsive* o el *link* a altres seqüències. En el cas d'*Entre Teles* s'han editat tots els elements utilitzant el disseny *responsive*, assegurant d'aquesta manera la correcte visualització en qualsevol pantalla.

7. Anàlisi de resultats

En aquest apartat es detallen les feines resultants per la creació del documental “*Entre Teles*” segons la fase en les que han estat produïdes.

7.1. Documentació i primer disseny

Al llarg d'aquesta fase s'ha realitzat una tasca extensa de documentació i anàlisi per definir la narració i les possibilitats interactives i de navegació de la peça. S'ha aprofundit en la història tèxtil de Mataró, la fàbrica *Can Gassol*, les lluites i moviments sindicals que van acompanyar a obrers i treballadors, la importància de la dona dins el procés productiu del tèxtil i els alts i baixos que va tenir el sector fins a arribar a la seva fi.

S'ha buscat el software adient per l'edició de la web i s'ha après a utilitzar-lo.

S'han realitzat un esquelet estructural i de disseny del documental, com també els esquemes corresponents per cada pàgina en els que s'ha definit l'estructura, l'ordre, la distribució i el material de cada seqüència creant una història interactiva funcional.

7.2. Producció del contingut

S'ha realitzat la preproducció, producció i postproducció de sis entrevistes i un vídeo de cinc minuts.

S'ha buscat la música per fer una banda sonora basada en *latemotivs* i s'ha gestionat els permisos de drets.

S'ha buscat i fotografiat material d'arxiu per il·lustrar les seqüències. S'ha editat posteriorment per donar un *look* acord amb el documental.

S'han ideat, redactat i repassat tots els textos que apareixen a la web.

S'han seguit uns patrons per crear una línia gràfica adequada, senzilla i efectiva.

7.3. Maquetació disseny final

S'ha organitzat per carpetes tot el material i s'ha classificat seguint una descripció que facilités la feina de maquetació.

S'ha maquetat la web seguint el primer disseny i adaptant-lo a les característiques del *software* d'edició i els entrebancs i imprevistos que han anat sorgint.

S'han cercat errors i s'ha comprovat que la usabilitat de la web sigui 100% correcte.

8. Conclusions

Els pilars fonamentals d'aquest projecte han sigut l'aprenentatge sobre la història tèxtil local i el descobriment i anàlisi dels documentals interactius. A partir d'aquí s'ha procurat crear una narrativa centrada en la gent, organitzada a través de menús de contingut, complementant-se amb petites explicacions històriques i servint-se de l'ajuda del material d'arxiu per il·lustrar les narracions. Alhora s'ha creat i posat en marxa una història interactiva capaç de treure potencial al contingut creat durant la fase de producció i complint amb l'objectiu de deixar un projecte engegat i preparat per a futures ampliacions.

Degut a la desconeixença quasi total dels entorns web interactius, la cerca del *software* ha sigut complicada al principi. Un cop s'ha trobat el programa adient, s'ha pogut desenvolupar la tasca d'edició correctament a base del mètode d'assaig-error, que ha servit notòriament però que a vegades ha produït retards a l'hora d'agilitzar la feina. *Klynt* és una molt bona eina per desenvolupar petits projectes interactius i el seu disseny de *workflow* basat en menús d'eines molt intuïtius per a cada element amb els que de seguida s'hi està familiaritzat. Per altra banda, l'accés total a la plataforma suposa una inversió gran no apta per a tothom.

Cal apuntar que un dels objectius secundaris, desenvolupar una línia gràfica cuidada al detall, no ha sigut possible a causa de l'escurçament de la durada d'aquesta etapa, fruit de les complicacions que a poc a poc han anat sorgint al llarg del temps. En aquest cas l'autora ha volgut dedicar més temps a crear un entorn immersiu correcte i unes narratives coherents abans que dedicar-se en els detalls del disseny. Per altra banda, la creació de la pàgina de participació no ha pogut ser la que en un principi s'esperava, ja que el *software* d'edició interactiva no permetia la opció perquè els usuaris poguessin penjar material al web. Per això s'ha adaptat la pàgina de participació en una més senzilla per la que s'ha creat un correu amb el qual es pugui contactar.

I per últim, a tall de reflexió personal, el resultat final s'ha suat però és satisfactori. Realitzar totes les feines una sola persona ha sigut un dels problemes més grans d'aquest projecte, ja que sol fet organitzatiu en diversos nivells (producció del documental, maquetació de la web...) que suposa la creació d'un documental interactiu sobre un tema tant ampli ha sigut tant potent com aclaparador. Però alhora ha suposat un gran motor d'aprenentatge. Sumant-li les hores passades llegint, documentant, escoltant, preparant i

efectuant les tasques, classificant contingut, creant i editant el material, polint seqüències, i un llarg etc. s'ha realitzat un volum de feina considerable que es tradueix a l' instant en experiència i coneixement.

9. Ampliacions

Seguidament es detallen les millores que es podrien aplicar en el projecte i les possibles ampliacions de cara a la continuïtat en el desenvolupament del documental.

9.1. Millores en el documental

A continuació es detallen els aspectes a corregir d'aquest projecte:

- A. Repetició i inserció de les entrevistes que falten a causa d'errors en l'enregistrament.
- B. Creació d'una línia gràfica amb grafismes més treballats.
- C. Creació d'un apartat participatiu més interactiu.
- D. Correcció dels clips on l'àudio falla.
- E. Creació d'un Arxiu que aglutini tot el material d'arxiu de la web.

9.2. Possibles ampliacions

Seguidament es recullen les ampliacions que s'han anat recopilant al llarg del procés creatiu:

- A. Creació d'una línia del temps interactiva pels apartats temàtics en la que es pugui desplaçar pels anys i a cada un aparegui contingut significatiu de l'època combinant text i imatge, a tall de galeria.
- B. Afegir més interactivitat al vídeo inicial ampliant la seva durada amb més entrevistes i imatges d'arxiu i donant més opcions per viatjar per les seqüències.
- C. Ampliació de les fonts de cerca de la documentació, tant per les fonts documentals com pel material d'arxiu.
- D. Filmació dels personatges en altres formats diferents de l'entrevista, més encarats al gènere documental: el seu dia a dia, un passeig per les fàbriques antigues, una visita al Museu del Gènere de punt... Inserció d'aquests vídeos en l'apartat de cada personatge.
- E. Creació d'un vídeo aglutinador de cada personatge que combini clips en format entrevista amb clips en format documental.
- F. Creació de noves línies narratives en forma de noves seqüències.

G. Ampliació del mapa amb més fàbriques, ampliació de la fàbrica *Can Gassol* amb més personatges.

H. Creació d'una banda sonora original pel documental.

10. Bibliografia i webgrafia

Ajuntament de Mataró (2017). “*Mataró commemora l’any Joan Peiró amb motiu del 75 anys del seu afusellament*”. [Consulta: desembre de 2017]. Recuperat de:

http://www.mataro.cat/portal/contingut/noticia/2017/02/13214_nota_any_peiro.html

Balcells, A. (2014). “*Les dones treballadores a la fàbrica i al taller domèstic de la Catalunya del segle XIX i primer terç del XX*”. Universitat Autònoma de Barcelona.

Bernaus, L. (2010). “*Memòria de la Mataró femenina i textil*”. *El Tot Mataró i Maresme*. Recuperat de: <http://www.totmataro.cat/especials/reportatges/item/17638-memoria-de-la-mataro-femenina-i-textil>

Biel, M. (2014). “*Mataró: del textil a la ciutat del coneixement. Reportatge interactiu*”. Universitat Autònoma de Barcelona.

Col·lecció Fundació Jaume Vilaseca / Nau petita de Can Marfà. (2013). “*Mataró, Capital nacional del gènere de punt*”. Recuperat de: www.mataro.cat/web/portal/contingut/document/originals/2013/DossierVilasecapdf2.pdf

Estebanell, M. (2007). “*Interactividad e Interacción*”. *Revista Latinoamericana de Tecnología Educativa*, Volum 1. Número 1. Recuperat de: relatec.unex.es/article/view/2

Films, H. (2018). *Klynt.net | Klynt is an interactive editing & publishing application dedicated to creative storytellers*. Recuperat de: <http://www.klynt.net/>

Gaudenzi, S. (2013) “*The Living Documentary: from representing reality to co-creating reality in digital interactive documentary*”. Londres: University of London.

Gifreu, A. (2011). “*El documental multimedia interactivo como discurso de la no ficción interactiva. Por una propuesta de definición y categorización del nuevo género emergente*”. *Hipertext.net*. Recuperat de: www.upf.edu/hipertextnet/numero-9/documental-multimedia.html

Gifreu, A. (2010). “*El documental interactivo, una propuesta de modelo de análisis*”. Universitat Pompeu Fabra.

Llonch, M. (2010). “*La industrialització al Maresme: una perspectiva dinàmica (s.XIX – XX)*”. I Jornada sobre la industrialització tèxtil a Mataró celebrada al Museu Arxiu Vilassar de Mar.

Llovet, J. (2000). “*Mataró dels orígens de la vila a la ciutat contemporània*”. Mataró, Caixa d’Estalvis Laietana.

Ribas, N. (2010). “*La investigació en el negoci de la punta artesana mecànica*”. I Jornada sobre la industrialització tèxtil a Mataró celebrada al Museu Arxiu Vilassar de Mar.

Rovira, M. (2009). “*Els obrers industrials de Mataró: una aproximació al seu entorn social, a partir de la premsa local de l’època*”. Universitat Oberta de Catalunya.

Sivilla, E. (2012). “*La revolució industrial a Mataró*”. El Tot Mataró i Maresme. Recuperat de: <http://www.totmataro.cat/especials/reportatges/item/25498-la-revolucio-industrial-a-mataro>

Solà, A. (2010). “*La punta al Maresme*”. I Jornada sobre la industrialització tèxtil a Mataró celebrada al Museu Arxiu Vilassar de Mar.

Vilaseca, P. (2010). “*La relació entre el gènere de punt i Mataró*”. I Jornada sobre la industrialització tèxtil a Mataró celebrada al Museu Arxiu Vilassar de Mar.

11. Filmografia

Autor desconegut. (1939). *“Festividades de Las Santas en el año de la victoria”*. Font: Arxiu Municipal de Santa Maria de Mataró.

Chaka Studio (2016). *The Quipu project*. Recuperat de: <https://interactive.quipu-project.com/#/en/quipu/intro>

Ellen Barry (2013). *The Russia left behind*. Recuperat de: <http://www.nytimes.com/newsgraphics/2013/10/13/russia/#>

Ferran Andrés Martí, Cristina González, Sabrina Grajales, David J. Moya Algaba, Marina Thomé (2012). *Sombras del progreso*. Recuperat de: <http://www.sombrasdelprogreso.com/>

Kale Group (2016). *Sons Of Gallipoli*. Recuperat de: <http://www.sonsofgallipoli.com>

Maria Coll, Aina Fernàndez i Joan Salicrú (2009).” *Teixin la ciutat”*.

Tània Balló, Serrana Torres i Manuel Jiménez Núñez (2016). *Las Sinsombrero*. Recuperat de: <http://www.rtve.es/lasinsombrero/es/webdoc/>

Tomas Kaan & Arnold van Bruggen (2013). *HiddenWounds*. Recuperat de: <http://www.hiddenwounds.be/#>

TecnoCampus
Escola Superior
Politécnica

Centre adscrit a:

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Grau en Mitjans Audiovisuals

ENTRE TELES

**Creació i desenvolupament d'un documental interactiu
sobre les fàbriques tèxtils de Mataró**

Estudi de la viabilitat

Maria Cassú Sánchez

PONENT: Mª Soliña Barreiro González

CURS 2017- 2018

TecnoCampus
Mataró-Maresme

Índex

1. Planificació.....	1
1.1. Planificació inicial	1
1.1.1. Tasques.....	1
1.1.2. Recursos	8
1.2. Desviacions	10
1.3. Diagrama de Gantt	14
1.4. Desglossament d'hores	15
2. Anàlisi de la viabilitat tècnica	17
3. Anàlisi de la viabilitat econòmica	19
3.1. Pla de finançament.....	19
3.2. Costos de producció. Pressupost.....	22
4. Aspectes legals	25

1. Planificació

1.1. Planificació inicial

La planificació d'aquest projecte es basa en 3 fases: documentació i primer disseny de la web, producció del contingut del documental i disseny final i maquetació. Dins de cada fase hi ha diverses tasques desenvolupades en ordre cronològic, tot i que algunes s'han realitzat en paral·lel per una millor optimització del temps i els recursos.

La **primera fase** inclou totes aquelles tasques relacionades amb l'etapa de preproducció d'un documental. La part de documentació és la més extensa, i a partir d'aquesta es desenvolupa la resta: els temes principals, la cerca de testimonis i el primer disseny de la web. Al mateix temps es busca el software adient.

La **segona fase** desenvolupa cada element multimèdia del documental en la seva totalitat. En el cas de les entrevistes i el vídeo s'han seguit les etapes de preproducció, producció i postproducció típiques de qualsevol producte audiovisual. Per la resta, principalment material d'arxiu original, s'ha hagut de buscar i traspasar del suport físic al digital.

La **tercera fase** s'inicia un cop tenim tots els elements necessaris per maquetar la web amb el programa. Es perfila el disseny final, adaptant els canvis que han anat sorgint al llarg del procés i s'avalua la usabilitat de la pàgina.

El documental s'ha realitzat respectant aquestes fases, però l'ordre d'execució finalment s'ha vist afectat per imprevistos i errors en la planificació, la majoria per falta d'experiència, explicats a continuació en l'apartat "Desviacions".

1.1.1. Tasques

Pertanyents a la **fase I: documentació i primer disseny de la web**, explicada en l'apartat "Metodologia":

- **Documentació** relacionada amb la història fabril, tria dels **temes** que apareixeran en el documental

Data d'inici: 20 de desembre del 2017

Data final: 20 de gener del 2018

Perfil Professional: guionista.

Descripció: es busca informació relacionada amb el tèxtil a la Biblioteca Popular Fundació Iluro, la biblioteca del Tecnocampus, la premsa local, articles i documents acadèmics amb l'objectiu de dominar la temàtica i definir les línies del documental. Aquests finalment són: els moviments sindicals, el paper de la dona i el tancament de les fàbriques.

- Desenvolupament de la **sinopsi, preproducció** del documental

Data d'inici: 20 de gener

Data final: 30 de gener

Perfil Professional: guionista.

Descripció: després de la investigació es redacta la sinopsi del documental i s'analitza la viabilitat d'aquest. Es realitza un esbós del documental definint les línies narratives, el material multimèdia, el possible pressupost o els permisos que es necessitaran.

- **Cerca de software** pel documental

Data d'inici: 20 de gener

Data final: 30 de gener

Perfil Professional: productora, amb la col·laboració de la dissenyadora web per avaluar les característiques tècniques.

Descripció: paral·lelament a la preproducció del documental i un cop comença a perfilarse, es realitza un estudi comparatiu de programes d'edició web interactius segons el preu, les eines que ofereixen i el grau de llibertat creativa que disposen. Un cop triat, es realitzen els passos necessaris per aconseguir la llicència del programa.

- **Aprenentatge** del programa

Data d'inici: 30 de gener

Data final: 6 de febrer

Perfil Professional: dissenyadora web.

Descripció: en aquest període es té un primer contacte amb el software. Es realitzen diferents proves bàsiques per conèixer el seu funcionament i les eines que conté.

- Anàlisi de **referents**

Data d'inici: 30 de gener

Data final: 9 de febrer

Perfil Professional: dissenyadora web.

Descripció: paral·lelament s'analitzen diversos documentals interactius amb l'objectiu de familiaritzar-se amb el format. Es busquen segons la temàtica, narrativa o estètica i se n'extreuen fórmules que després serviran per el projecte: maneres de distribuir i presentar la informació, tipus de navegacions, formes d'interactivitat... Aquest pas és necessari, concretament en aquest treball on l'experiència personal amb el format és nul·la, per acabar de formar una visió clara del documental i les seves possibilitats.

- **Arquitectura de continguts i mapa conceptual**

Data d'inici: 12 de febrer

Data final: 16 de febrer

Perfil professional: guionista, en coordinació amb la dissenyadora per avaluar la viabilitat.

Descripció: es detalla en un esquema visual quina informació apareix i com s'organitza en els apartats. L'esquema conté per cada apartat l'element que hi apareix i les seves característiques: l'ordre el qual es mostren a l'espectador, el tipus de contingut informatiu i el suport o format (vegeu **Annex I: Arquitectura de continguts i mapa conceptual**). S'avalua si és factible.

- **Disseny** de navegació i interacció

Data d'inici: 19 de febrer

Data final: 21 de febrer

Perfil professional: dissenyadora web, en coordinació amb la guionista.

Descripció: es realitza un esquema de la distribució dels elements a cada pàgina, la navegació i les interactivitats del documental seguint l'estructura dels continguts descrita anteriorment (vegeu **Annex II: Disseny de la web**). Finalment, interactivitat i contingut conflueixen en el *mindmap*, on apareixen les connexions entre temes i seqüències (vegeu **Annex I: Arquitectura de continguts i mapa conceptual**).

Pertanyents a la **Fase II: producció del contingut:**

- **Entrevistes** a antics treballadors i propietaris

Data d'inici: 1 de març

Data final: 30 d'abril

Perfil professional: productora, guionista, entrevistadora, director de fotografia, operador de càmera, operadora de so, muntadora.

Descripció: de l'1 de març al 15 de març es realitza la **preproducció** de les entrevistes.

Això inclou:

- ✓ la cerca de testimonis, localitzacions i material
- ✓ realització d'un esquema obert de preguntes consultable a l'**Annex III: Guió de les entrevistes.**
- ✓ Es contacta amb els testimonis i es planifica un calendari de gravació consultable a l'**Annex IV: Calendari de gravacions.**

La **producció** es realitza entre el 20 de març i el 10 d'abril.

- ✓ Es demana als testimonis que firmin la cessió de drets d'imatge, consultables a l'**Annex V: Cessió de drets d'imatge.**

La **postproducció** es realitza entre el 10 d'abril i el 30 d'abril. Amb el programa d'edició de vídeo s'edita i retoca el color de cada una de les entrevistes. Es realitza una exportació de l'entrevista completa i de petits talls sobre temes concrets. L'estructura organitzativa de les carpetes i la nomenclatura dels vídeos són els següents:

ENTREVISTES

NOM1_FABRICA1

NOM2_FABRICA2

NOM3_FABRICA3

> Testimoni1_Completa.MP4

TALLS FINALS

> Tema1_01.MP4

> Tema1_02.MP4

> Tema2_01.MP4

- Redacció dels **textos**

Data d'inici: 1 d'abril

Data final: 30 d'abril

Perfil professional: guionista.

Descripció: en cada seqüència apareixen redactats. Es separen en dos tipus, els que fan referència a la navegació de la web (informació sobre com desplaçar-se pel mapa, títols, elements del *header* i el *footer*...) i els que fan referència a la història del tèxtil de cada seqüència. Es poden consultar a l'**Annex VII: Inventari de textos**.

- Cerca i digitalització del **material d'arxiu**

Data d'inici: 1 d'abril

Data final: 30 d'abril

Perfil professional: guionista, productora, dissenyadora web.

Descripció: la guionista és la persona encarregada d'elaborar un llistat a tall d'esquema del material d'arxiu necessari per a cada seqüència. Després, la productora és la persona encarregada de buscar-lo, concretament al Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró, els diaris i la premsa local i documents acadèmics on les fonts estiguin citades i lliures de *copyright*. A mesura que es tenen els elements, es digitalitzen els que ho requereixin i es classifiquen segons l'esquema següent:

MATERIAL D'ARXIU

IMATGES	VÍDEOS	DOCUMENTS	MÚSICA/SO
<i>Seq.1</i>	<i>Seq.2</i>	<i>seq.3</i>	<i>so</i>
> tipus_font.jpg	Nom_font.MP4	PlanolFab_ArxiuSM.jpg	overlock.mp3
<i>Seq.2</i>	IntFab_rescat.MP4		<i>música</i>
> MapaMataro_EITot.jpg			seq1.mp3

En el cas dels vídeos d'arxiu, es contacta amb l'entitat RESCAT, dedicada a la recerca i recuperació del patrimoni filmic d'arreu de Catalunya i l'Arxiu Museu de Santa Maria de Mataró. Se'ls hi explica el projecte i les necessitats requerides: tots els films referents a les

fàbriques tèxtils de Mataró. L'entitat respon amb un llistat de films relacionats amb el tèxtil arreu de Catalunya, d'aquest es seleccionen els següents films:

- **FÁBRICA DE PUNTO JOAN LLADÓ** (vegeu **Annex IX: Descripció dels films antics cedits per RESCAT**).
- **MARQUÈS, FULQUET Y CIA** – (vegeu **Annex IX: Descripció dels films antics cedits per RESCAT**).

Les dues pel·lícules tenen una durada de 7 minuts i el cost del replicat que proporciona RESCAT és de 7 euros al minut més IVA, sumant un total de 49 euros pels dos films sense incloure l'impost. Es contacta amb els propietaris i s'envien les autoritzacions, que han de ser firmades i retornades. També s'emplena un document referent a la petició d'imatges i un full de compromís dels films cedits, adjuntats amb una factura a nom de la persona que els demana.

Durant una de les consultes a l'Arxiu de Santa Maria s'aconsegueix el film "*Festividades de Las Santas*", on es mostra els actes i celebracions de les primeres Santes després de la Guerra Civil Espanyola.

- Elaboració del **vídeo d'introducció**

Data d'inici: 15 d'abril

Data final: 30 d'abril

Perfil professional: guionista i muntadora.

Descripció: la guionista realitza un guió literari del vídeo utilitzant les entrevistes com a eix narratiu. La muntadora edita el vídeo utilitzant els vídeos de les entrevistes i el material d'arxiu desenvolupant un discurs que dona una idea general a l'espectador dels eixos narratius del documental.

- Concepció i producció de la **línia gràfica**

Data d'inici: 30 d'abril

Data final: 15 de maig

Perfil professional: dissenyadora gràfica.

Descripció: en aquesta tasca es confeccionen tots els elements gràfics originals del documental.

Pertanyents a la **Fase III: Disseny final i maquetació:**

- **Disseny final** de la web

Data d'inici: 2 de maig

Data final: 9 de maig

Perfil professional: dissenyadora web.

Descripció: amb tots els elements del documental enllestits, es repassa l'estructura de continguts i navegació adaptant els canvis que han anat sorgint, perfilant el disseny final que es seguirà durant el procés de maquetació.

- **Traspàs del contingut al programa i maquetació**

Data d'inici: 9 de maig

Data final: 23 de maig

Perfil professional: maquetadora web.

Descripció: es bolca el contingut al software d'edició interactiva *Klynt*. Es realitza seguint el disseny final però el resultat queda subjecte als canvis necessaris per mantenir la coherència del relat, realitzant els ajustos necessaris.

- Cerca d'errors d'**usabilitat**

Data d'inici: 23 de maig

Data final: 9 de juny

Perfil professional: guionista i maquetadora web.

Descripció: durant aquest període es busquen errors en la navegació i el fil narratiu de la web, com també en la visualització de tots els elements multimèdia. S'acaba de perfilar la web i s'arreglen els errors.

La gestió de totes aquestes tasques s'ha anat treballant en paral·lel reajustant dates, controlant l'estat de la feina, buscant maneres d'optimitzar el temps i adaptant les tasques i els seus imprevistos coherentment. Cada principi de setmana s'ha dedicat una estona a repassar totes les feines que s'estaven portant en aquell moment i les que quedaven per fer per intentar tenir el màxim control possible de les dates i els processos. A més, al dependre algunes tasques de les altres, ha sigut necessari prioritzar-ne algunes i això no fóra possible sense un seguiment constant.

1.1.2. Recursos

Per la realització d'aquestes tasques s'han necessitat diferents materials i recursos triats acord amb les necessitats del projecte. Seguidament se'ls descriu i es detalla la seva funció dins el procés creatiu del documental.

- **Llibres, articles, reportatges...** de la Biblioteca pública de Mataró, biblioteca del Tecnocampus, premsa local i documents acadèmics relacionats amb la història de la indústria tèxtil.

Utilitzats com a font per la part de redacció històrica de tots els apartats del documental:

- “*Mataró, dels orígens de la vila a la ciutat contemporània*”, J. Llovet.
- “*Mataró, capital nacional del gènere de punt*”, Fundació Jaume Vilaseca.
- “*La revolució industrial a Mataró*”, reportatge de Eloi Sivilla pel diari El Tot Mataró i Maresme.
- “*Memòria de la Mataró femenina i tèxtil*”, reportatge de Laia Bernaus pel diari El Tot Mataró i Maresme.
- “*La dona treballadores i les vagues de la postguerra*”, reportatge del diari El Tot Mataró i Maresme.
- “*Les dones treballadores a la fàbrica i al taller domèstic de la Catalunya del segle XIX i primer terç del segle XX*”, A. Balcells.
- “*Els obrers industrials a Mataró: una aproximació al seu entorn social a partir de la premsa local de l'època*”, M.Rovira.

- “*La industrialització al Maresme: una perspectiva dinàmica (S.XIX – XX)*”, M. Llonch.
- “*La relació entre el gènere de punt i Mataró*”, P.Vilaseca.
- “*Mataró: del tèxtil a ciutat del coneixement*”, M. Biel.
- “*La vaga general del 1946*”, R. De Vargas-Golarons.

- **Klynt**, el software d’edició interactiva.

En un primer moment es va decidir utilitzar *Shorthand*, un programa d’edició per *storytellers* que permet crear pàgines interactives bàsiques amb contingut multimèdia d’una manera senzilla, sense la necessitat de saber codi font. Es va contactar amb ells per demanar un pla de finançament, però els preus que van oferir eren massa elevats pel pressupost del projecte i es va començar la cerca d’un altre programa. Aquest va ser Klynt, el qual la llicència la té comprada el Tecnocampus i disposa d’una versió de prova de 15 dies. Per aprendre a utilitzar el programa s’ha anat provant durant unes setmanes: el *workflow*, les característiques editables de cada element, les interaccions que es podien fer i les que el programa no incloïa.

- **Illustrator CS6.**

Aquest software de disseny per vectors del pack Adobe serveix per realitzar l’esquema de disseny estructural de continguts, la navegació i les interaccions del documental.

- **Adobe Premiere CS6.**

S’ha utilitzat el Premiere per muntar, editar i retocar el color de les entrevistes. S’han exportat amb un format compatible per la web, en aquest cas MP4. També s’ha editat el vídeo inicial.

- **Adobe Photoshop CS6.**

S’ha utilitzat per l’edició i retoc de les fotografies que apareixen en el documental.

- **Agenda i diari de producció.**

Poden semblar elements superflus, però han esdevingut claus pel desenvolupament del treball. L’agenda ha servit per planificar i portar un control de les tasques del projecte. El

diari de producció ha sigut necessari per portar un control del contingut de cada tasca, idees, apunts, detalls o subtasques per fer que, si no quedessin apuntades, es perdrien.

- **Càmera** fotogràfica DSLR i de vídeo.

La càmera fotogràfica i de vídeo s'han utilitzat per aportar fotografies pròpies al documental, plans recursos a les entrevistes i enregistrar les entrevistes amb un look professional. Les dues formen part del material propi de l'autora.

- **Objectius** 18-105mm f/4 amb zoom òptic motoritzat i 50mm f/1.8.

Objectius propis utilitzats en les gravacions.

- **Kit d'enregistrament d'àudio.**

Micròfons de solapa i gravadora, necessaris per captar l'àudio de les entrevistes. S'han llogat a Sermat.

- **Kit d'il·luminació.**

Kit de pantalles LEDS per l'enregistrament de les entrevistes. També llogades a Sermat.

- **Disc dur.**

Necessari per emmagatzemar tots els elements del documental i les diferents versions de la web que es vagi creant durant el procés de maquetació.

- Diferents **navegadors actualitzats.**

Necessaris per controlar el procés de maquetació del documental i la correcta visualització d'aquest en qualsevol navegador.

- **Aula de Macs** del Tecnocampus.

On està instal·lat el software Klynt i on s'ha realitzat la tasca de maquetació.

1.2. Desviacions

Al llarg del projecte s'han produït contratemps, canvis en la planificació (tant en l'ordre com en la durada) i errors que a continuació queden registrats. Per una major comprensió s'han ordenat segons la tasca que s'ha vist afectada.

- **Cerca d'informació sobre la indústria tèxtil a Mataró i desenvolupament de la sinopsi**

La durada d'aquesta tasca ha sigut més extensa del previst. El fet d'estar en contacte freqüent amb persones que saben molt sobre les fàbriques tèxtils, sigui perquè ho van viure o perquè en són bons coneixedors, ha provocat que contínuament s'afegeixi nova informació encara que el procés per sí mateix s'hagi donat per finalitzat. Però això no ha sigut contraproduent en cap cas, al contrari, molts cops ha encès l'espurna de la curiositat cap a temes o punts de vista nous. Si aportaven una funció per arribar als objectius del treball, s'ha replantejat i adaptat la narració per cobrir-los. Per exemple, en l'avantprojecte es va triar com a línia narrativa el procés d'emigració de molts treballadors, però finalment s'ha decantat pel tancament de les fàbriques. Això és fruit de les converses amb els treballadors i propietaris, amb els que de forma natural s'acabava dedicant més temps al segon tema que al inicial i, per tant, que el focus d'interès havia de canviar.

Per altra banda, durant l'avantprojecte es va triar la fàbrica Can Marfà com a única fàbrica que aparegués en el projecte, degut a la seva importància i al fet que contingui dins les seves instal·lacions el Museu del Gènere de Punt. Aquest pla s'ha vist afectat perquè no es va tenir prou en consideració la dificultat de buscar testimonis d'una fàbrica concreta, i més aquesta que és de les més antigues. Quan els contactes van començar a sortir i la cerca de persones que tenien relació amb Can Marfà es dificultava, es va decidir que s'escolliria la fàbrica segons el volum d'informació que s'anés recopilant de totes elles, i no a la inversa.

- **Cerca de programes d'edició de web interactives**

Com ja s'ha explicat, *Shorthand* va ser en un principi el programa escollit per maquetar el documental. Degut al seu elevat preu, sumat a que l'eina en sí tampoc complia amb tots els recursos interactius que es volien utilitzar, es va tornar a la recerca. Es va tenir una reunió amb la tutora, la qual va proposar *Klynt* com a software. El programa era moltes vegades millor que el primer, intuïtiu, fàcil i amb resultats sorprenents. Aquest canvi ha retardat les tasques del projecte que anaven relacionades directament amb el programa: l'aprenentatge i posterior maquetació.

- **Entrevistes**

Algunes entrevistes s'han realitzat fàcilment, d'altres no tant. El barem final és negatiu pel que respecte la planificació, moltes s'han retardat bastant, com és el cas per exemple d'en

Ramón Morantes, que per problemes diversos (sobretot perquè al tractar-se d'una persona de molt avançada edat, a vegades era difícil la comunicació o que se'n recordés que s'havia quedat) no va poder fer l'entrevista.

Hi ha hagut dues entrevistes en les que l'àudio ha fallat. És el cas de l'entrevista a en Josep Latorre, propietari d'una fàbrica i al Francisco Ruíz. Això ha provocat la pèrdua de 90 minuts d'entrevista, i només ha pogut solucionar-se tornant a concretar un altre dia per realitzar una de les dues entrevistes, a en Francisco i el seu company Antonio Rivera junts.

En alguns casos, al tractar-se de gent gran, la comunicació era difícil i poc clara. Per altra banda, la impossibilitat de fer-les a Can Marfà – només obre els caps de setmana – va ser un trasbals en un primer moment, però després es van trobar altres llocs de Mataró on també han funcionat malgrat alguns problemes de soroll.

Trobar a testimonis tant diferents i de diverses fàbriques ha desembocat a un altre canvi a l'hora d'estructurar el contingut, ja que no s'ha descartat a cap persona que s'ha pogut entrevistar i aquelles que finalment no pertanyen a la fàbrica escollida han tingut una funció per les línies narratives del documental, passant a ser contingut exclusiu d'aquestes. D'aquesta manera s'ha pogut aprofitar al màxim totes les entrevistes i no hi ha hagut problemes per decidir la fàbrica del projecte.

▪ **Material d'arxiu**

D'un dels dos films antics, concretament FÀBRICA DE PUNTO JUAN LLADÓ no se'n ha trobat el propietari. No respon al número de telèfon ni la casa que tenia escrita en el dipòsit. Finalment no s'utilitzen els films de RESCAT degut a retards d'última hora.

▪ **Vídeo introducció**

Al anar més tard del previst en alguns aspectes descrits anteriorment, el vídeo que aglutinava tot el contingut també n'ha sortit parat, realitzant-se paral·lelament amb el període de maquetació Això és problema principalment d'una mala planificació al principi, que tot i corregir-se amb el pas del temps s'ha anat arrastrant fins el final.

▪ **Grafismes**

La durada de creació dels grafismes finalment ha ocupat més temps del previst i diferents canvis per la adaptació a la web, ja que no es tenia previst que algunes mides no encaixaven per a tots els elements.

- **Traspàs del contingut al programa**

A vegades el traspàs del contingut al *software* d'edició web ha provocat errors en la visualització. Aquests s'han resolt d'arreglar-se a partir d'assaig prova-error, buscant per internet el possible problema i les solucions que contenia.

- **Problemes amb l'àudio** d'algunes entrevistes

En les entrevistes a en Francisco i les germanes Compte ha fallat un dels dos canals d'àudio, provocant que es sentís flux a través de l'altre micròfon.

1.3. Diagrama de Gantt

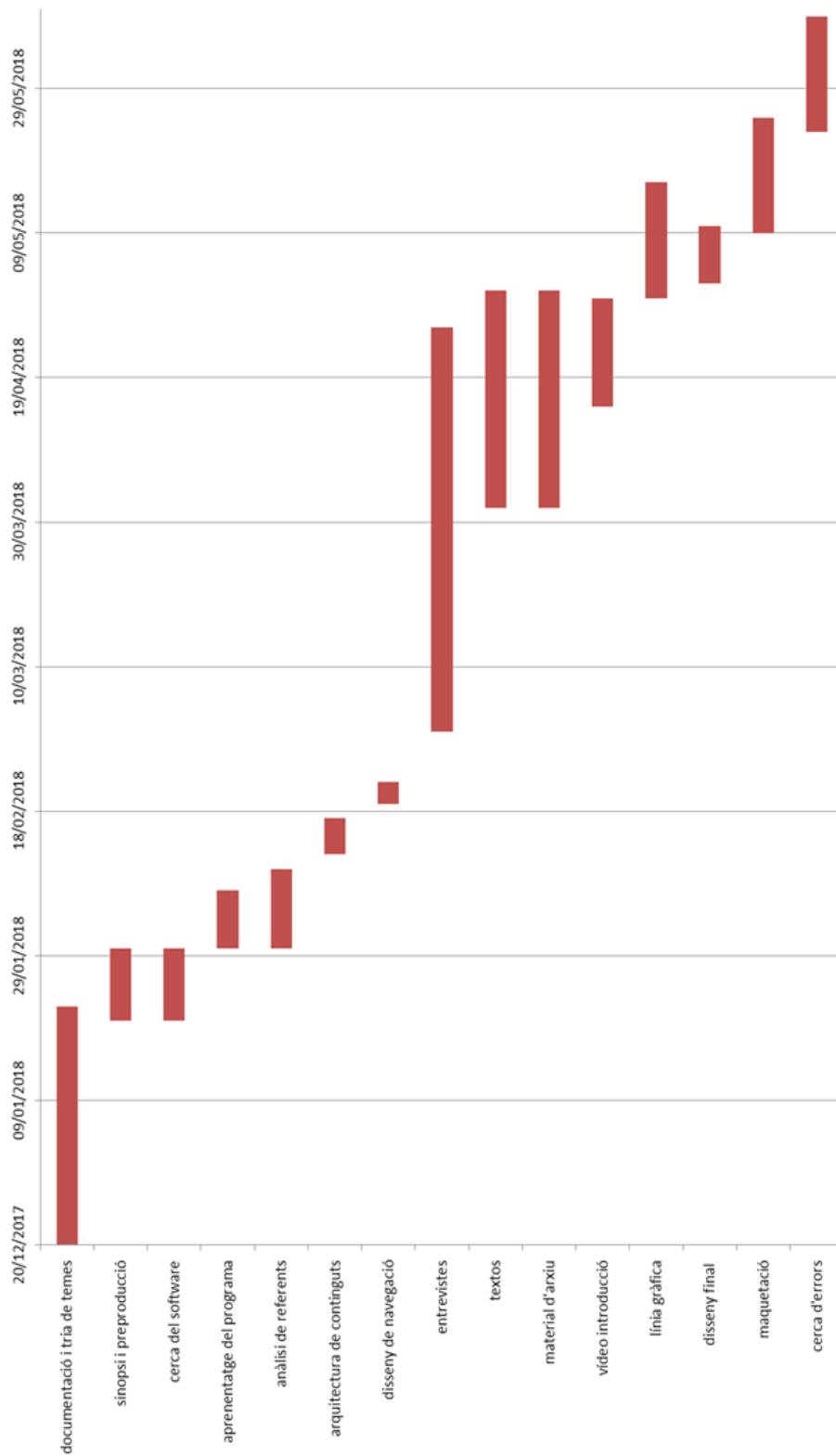

Figura 1: Fig. 1.3.1. Diagrama de Gantt. Elaboració pròpia.

1.4. Desglossament d'hores

Desglòs de les hores emprades durant la fase de **documentació i primer disseny de la web**:

TASCA	HORES
Documentació i preproducció del documental	80
Cerca i aprenentatge software	20
Primer disseny de la web	35
TOTAL	135

Taula 1: Taula 1.4.1. Desglòs d'hores de la documentació i primer disseny de la web. Elaboració pròpia.

Fase de **producció del contingut**:

TASCA	HORES
Entrevistes	125
Textos	50
Material d'arxiu	50
Vídeo	20
Línia gràfica	15
TOTAL	260

Taula 2: Taula 1.4.2. Desglòs d'hores de la producció del contingut del documental. Elaboració pròpia.

Fase de **maquetació i disseny final**:

TASCA	HORES
Disseny final	30
Maquetació	60
Usabilitat	15
TOTAL	105

Taula 3: Taula 1.4.3. Desglòs total d'hores de la maquetació i el disseny final de la web. Elaboració pròpia.

La suma total per la realització d'aquest projecte és d'un total de **500 hores**

2. Anàlisi de la viabilitat tècnica

L'element tècnic principal pel desenvolupament d'aquest projecte és un **ordinador** que tingui instal·lat els programes Adobe Premiere per l'edició de vídeo, l'Adobe Illustrator per dissenyar la línia gràfica, l'Adobe Photoshop per editar les fotografies i Klynt, l'eina d'edició web; també ha de tenir instal·lat un processador de textos i diversos exploradors actualitzats per comprovar que la visualització de la web és correcte en tot moment. Es requereix per tant un ordinador de gamma mitjana capaç de processar aquests programes i suportar-los gràficament. Amb totes aquestes premisses, es treballa amb l'ordinador portàtil HP Pavilion 15 per un **cost zero**, ja que fa quatre anys que es disposava d'ell i està amortitzat. El processador és Intel Core i5, la RAM de 8GB i la targeta gràfica és l'Nvidia GeForce de 2GB; components compatibles per suportar tots els programes.

Els programes d'edició de la casa Adobe, concretament **Premiere, Illustrator i Photoshop CC** seran necessaris durant la segona fase del projecte, moment on s'editaran les entrevistes, el vídeo inicial, les fotografies i els elements d'arxiu. Actualment es poden adquirir a través de l'oferta especial per estudiants i professors que l'empresa disposa, amb un **cost mensual de 19,66 euros**.

El software d'edició d'històries interactives **Klynt** té un **cost d'adquisició de 499 euros** i Tecnocampus té la llicència, instal·lada al Lab5. Existeix una versió gratuïta del programa amb un període de prova de 15 dies, vinculat a l'ordinador en què s'instal·la. Per tant, un cop instal·lat a l'ordinador es tenen 15 dies fins a la desactivació total del programa, independentment de l'usuari que s'estigui fent servir. Per tant, durant la tasca de maquetació es treballa a l'ordinador del professor del laboratori de Macs del Tecnocampus.

Per les fotografies de la fàbrica Can Marfà, realitzades durant la fase de producció de contingut, s'ha utilitzat la càmera DSLR **Canon 700D** amb un **cost zero**, ja que és pròpia. L'objectiu que s'ha fet servir és un **17-40mm f/4**, angular ideal per elements arquitectònics. També és material propi, per tant el seu **cost** per aquest projecte ha sigut **zero**.

Per l'enregistrament de les entrevistes s'ha utilitzat la càmera de vídeo **Sony PXW-FS5**, pròpia i, per tant, amb un **cost zero**. L'objectiu **18-105mm f/4** porta integrat un zoom motoritzat controlable des de la càmera, ideal pels zooms delicats que es puguin aconseguir durant les entrevistes. L'objectiu també és propi i el **cost zero**.

Per la filmació de les entrevistes en espais interiors s'ha llogat al SERMAT per un **cost zero** el kit d'il·luminació **FELLTONI TP-LONI-D50**

Per l'enregistrament de l'àudio durant les entrevistes s'han utilitzat els micròfons de corbata **MIPRO MU53L** i la gravadora **ZOOM H4N**, els dos llogats a SERMAT per un cost

A partir de la planificació es detallen els recursos tècnics i infraestructures necessàries per dur a terme el projecte i s'avalua la seva disponibilitat.

3. Anàlisi de la viabilitat econòmica

Un cop feta l'anàlisi de la viabilitat tècnica es procedeix a fer el pla de finançament i el pressupost. Aquest últim es realitza per complet, sense tenir en compte els elements que ja disposem, els que finalment tindran un cost 0 o els perfils professionals que l'autora desenvolupa i, per tant, no es pagaran.

3.1. Pla de finançament

La despesa desglossada per cada element (software, material d'arxiu i material de filmació) del projecte és la següent:

CONCEPTE		COST
SOFTWARE	KLYNT	499 €
	ADOBE	19,66 € al mes 39,32 € cost final
ARXIU	Films RESCAT	49 € + IVA
MATERIAL	Cànon 700D	20 €/dia 120 € cost final
	Sony FS5	110 €/dia 660 € cost final
	Sony 18-105 mm f/4	20 €/dia 120 € cost final
	Cànon 17-40 mm f/4	20 €/dia 120 € cost final

	Micròfon solapa	15 €/dia 90 € cost final
	Gravadora	10€/dia 60 € cost final
	Kit de LEDS	95€/dia i cost final

Taula 4: Taula 3.1.1. Relació de preus per la realització del documental. Elaboració pròpia.

Per tant, el cost total ascendeix a **2297,98€ + IVA**. Les **fonts de finançament** queden repartides de la següent manera:

CONCEPTES	FINANÇAMENT	DETALL	COST FINAL
Klynt	Tecnocampus	Té la llicència instal·lada al LAB	0
Films RESCAT		La facturació es porta a càrrec a través del dpt. "Narratives de la resistència"	50% de descompte en els replicats = 24,5 (factura a través del departament)
Micròfon de corbata	Sermat	Preu de lloguer pels estudiants gratuït	0
Gravadora			
Kit de LEDS			
Ordinador		Es disposa	

Càmera DSLR	Recursos propis	d'un/a pròpi/a	
Càmera de vídeo			
Pack Adobe		Financiació pròpia	39,32

Taula 5: Taula 3.1.2. Fonts de finançament del documental. Elaboració pròpia.

Per tant, el **cost final** serà el següent:

CONCEPTE		COST
SOFTWARE	KLYNT	0
	ADOBE	39,32
ARXIU	Films RESCAT	24,5
MATERIAL	Cànon 700D	0
	Sony FS5	
	Sony 18-105 mm f/4	
	Cànon 17-40 mm f/4	
	Micròfon solapa	
	Gravadora	
	Kit de LEDS	
TOTAL		63,82

Taula 6: Taula 3.1.3. Cost final del documental. Elaboració pròpia.

3.2. Costos de producció. Pressupost.

El pressupost s'ha dividit en tres apartats segons si es tractava de perfils professionals, material de gravació o *software*.

En el cas **dels perfils professionals** s'ha buscat el preu per setmana de cada rol del documental al BOE. Seguidament s'ha dividit cada preu per 40 per obtenir el preu per hora de cada rol. Per calcular cost total s'ha multiplicat el preu per hora de cada rol per les hores de cada tasca que ha realitzat, exposades anteriorment en la suma total d'hores.

PERFILS PROFESSIONALS	
ROLS	preu/stmna
Guionista	615,55
Productora	1.024, 10
Editora web	355,75
Dissenyadora web	355,75
Entrevistadora	386
Director de fotografia	876,24
Operador de càmera	613,17
Operador de so	602, 41
Muntadora	753, 45
TOTAL	5.582,51

*El preu total és per una setmana

Figura 2: Fig. 3.2.1. Cost dels perfils professionals per setmana, extret del BOE. Elaboració pròpia.

ROL	PREU FINAL
Guionista/Directora	5001,4
Productora	4992,85
Editora web	1378,53
Dissenyadora web	1378,53
entrevistadora	444,68
Director de fotografia	1095,3
Operador de càmera	766,46
Muntador	376,725
Operador de so	753,01
TOTAL	16187,56

Taula 7: Taula 3.2.1. Cost final dels perfils professionals. Elaboració pròpia.

Pel que fa l'equip de gravació, s'ha multiplicat el preu de cada material pels sis dies que s'utilitzen menys el kit de LEDS, que només s'ha utilitzat un cop.

EQUIP DE GRAVACIÓ	
MATERIAL	preu/dia
Sony FS5	110
Sony 18-105 mm f/4	20
Canon 700D	25
50mm f/1.8	25
micròfon de solapa	15
gravadora	10
kit de LEDS	95
TOTAL	300

*El preu total és per un dia

Figura 3: Fig. 3.2.2. Cost de l'equip per setmana, extret de *AvisualPro*. Elaboració pròpia.

MATERIAL	PREU FINAL
Cànon 700D	150
Sony FS5	660
Sony 18-105 mm f/4	120
Cànon 17-40 mm f/4	150
Micròfon solapa	90
Gravadora	60
Kit de LEDS	95
TOTAL	1325

Taula 8: Taula 3.2.3. Cost final del material. Elaboració pròpia.

Per últim, el preu del *software* s'ha multiplicat pels cops que s'havia de pagar.

PROGRAMES/SOFTWARE	
NOM SOFTWARE	preu/mes
Adobe Creative Cloud	19,66
Klynt	499 un cop
TOTAL	518,66

*El preu total és per un mes

Figura 4: Fig. 3.2.3. Cost del *software* del documental. Extret d'Adobe i Klynt. Elaboració pròpia.

Preu total del *software*: 538,32 €.

4. Aspectes legals

Per protegir legalment l'autoria del treball s'ha triat la llicència de *Creative Commons CC BY-ND*, anomenada Reconeixement Sense Obra Derivada. Aquesta llicència permet la redistribució comercial i no comercial, sempre que no es faci cap modificació a la peça i se'n reconegui l'autoria.

Les cessions de drets que s'han utilitzat per aquest projecte han sigut:

- a) Cessió de drets d'imatge dels entrevistats (veure **Annex V: Cessió de drets d'imatge**).

- c) autorització per la reproducció d'imatges del film "Fiestas de Las Santas en el Año de la Victoria", cedit per l'Arxiu Museu de Santa Maria de Mataró (veure **Annex VI: Cessió de drets**).

Centre adscrit a:

Grau en Mitjans Audiovisuals

Entre Teles

**Creació i desenvolupament d'un documental interactiu
sobre les fabriques tèxtils de Mataró**

Annexos

Maria Cassú Sánchez

PONENT: Mª Soliña Barreiro González

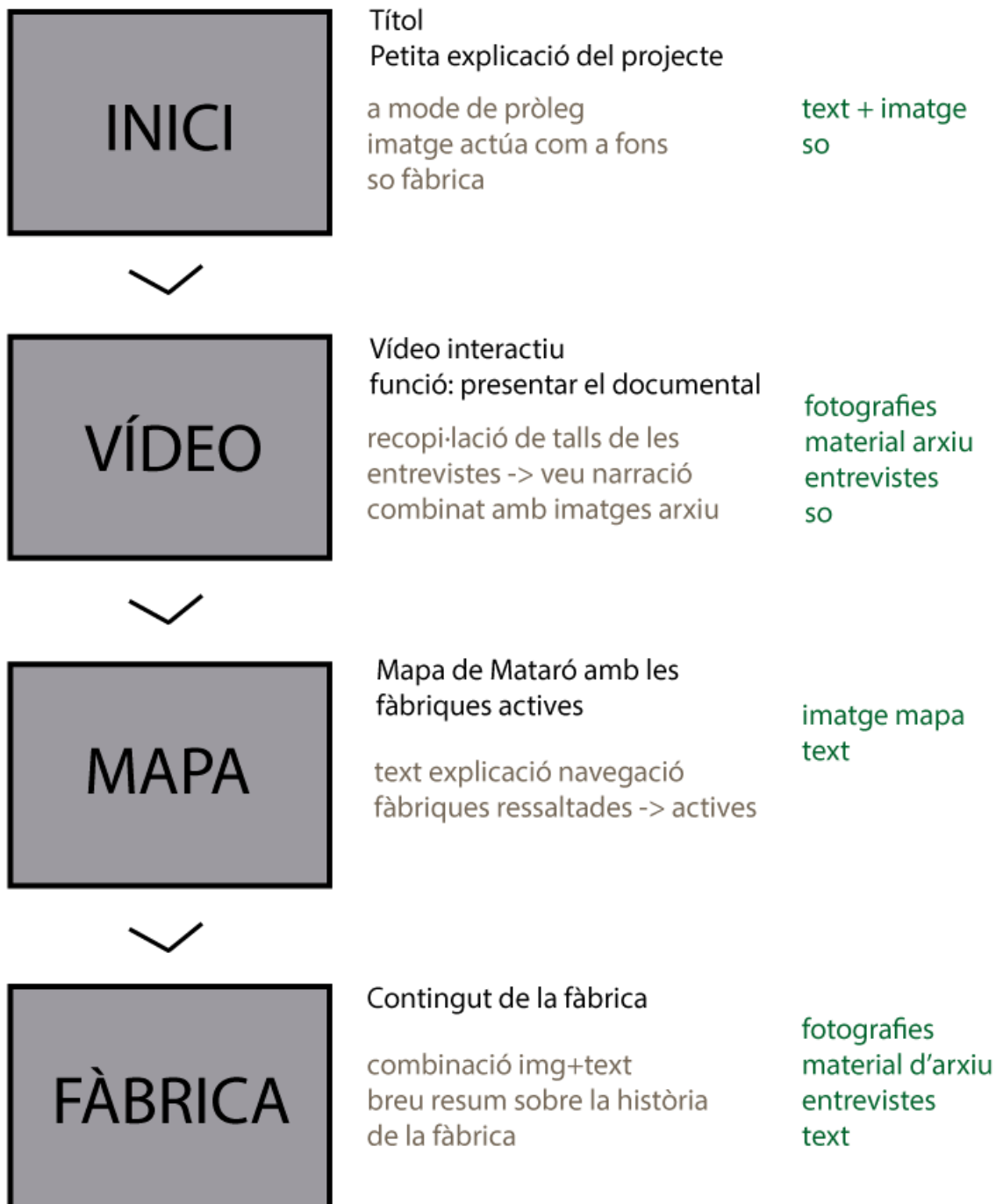
CURS 2017-2018

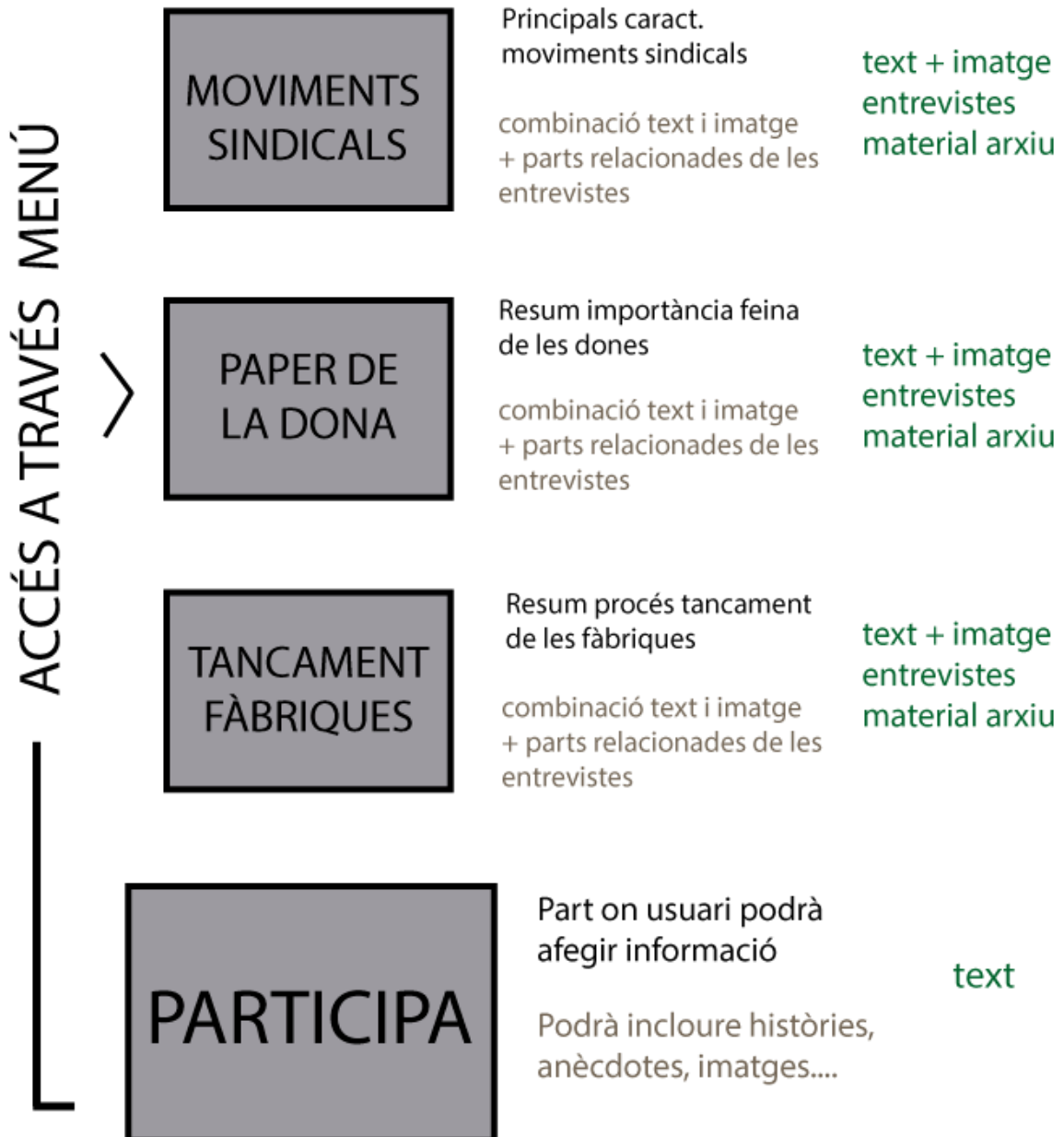

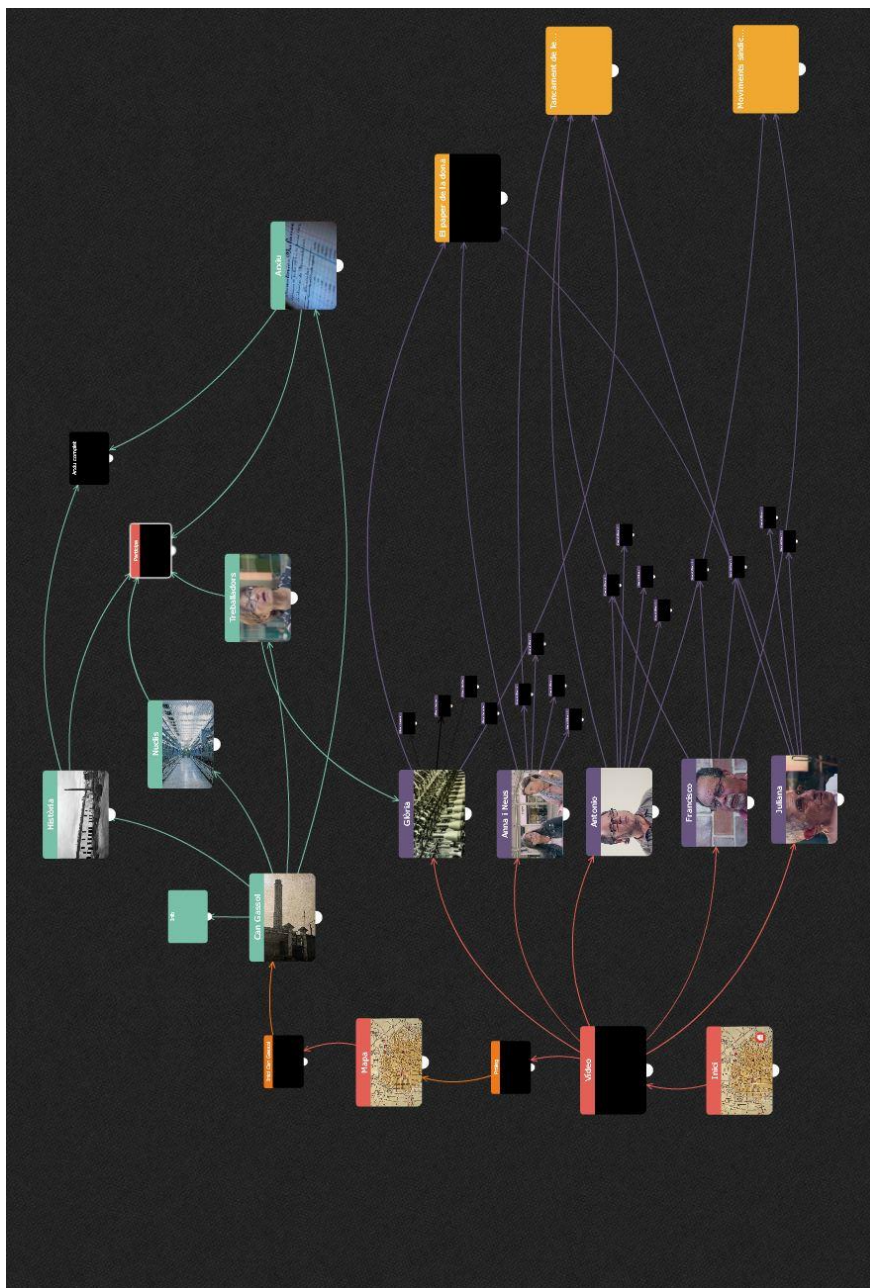
Índex

Annex I. Arquitectura de continguts i mapa conceptual	1
Annex II. Disseny de navegació i interactivitat	5
Annex III. Guió de les entrevistes	9
Annex IV. Calendari de gravacions	11
Annex VI. Autorització dels films cedits per RESCAT	15
Annex VII. Inventari de textos principals.	17

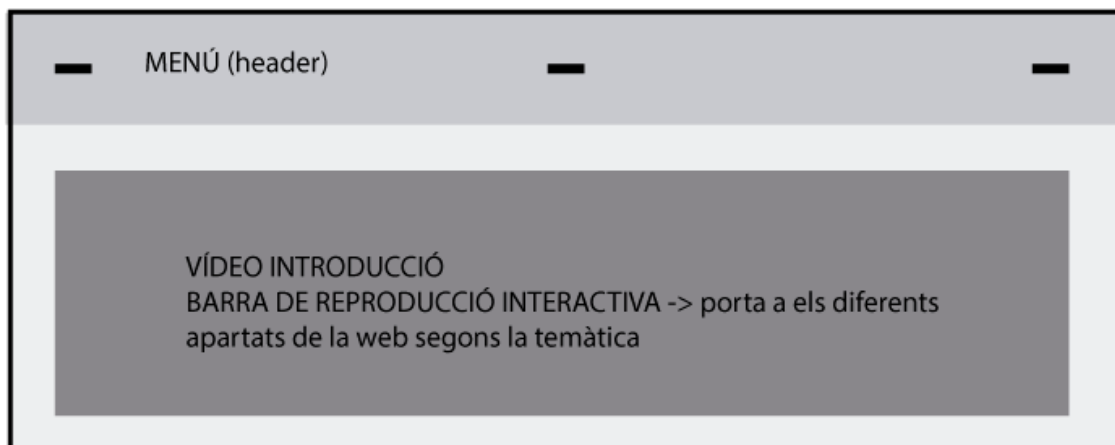
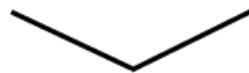
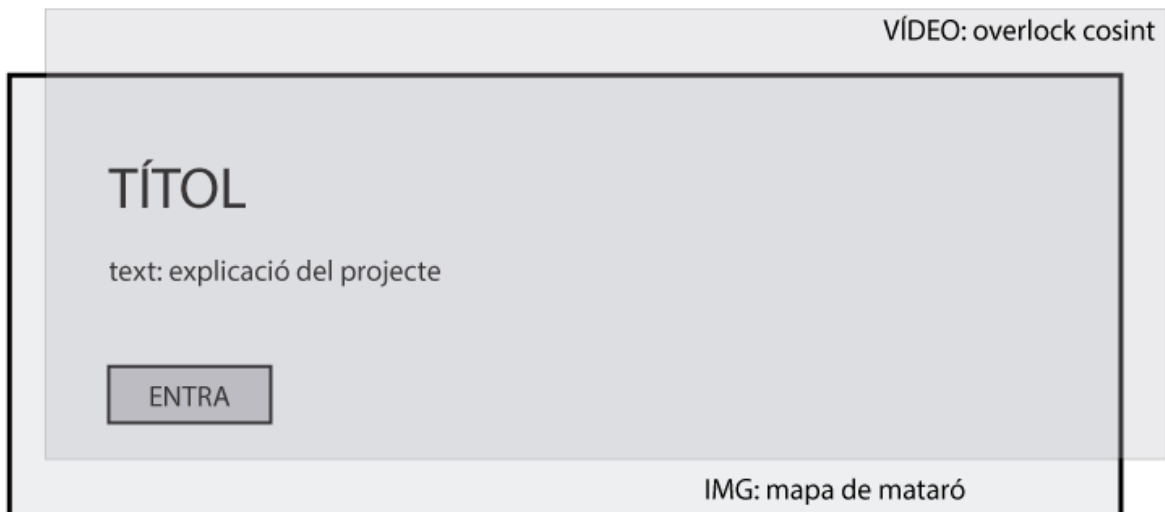
Annex I. Arquitectura de continguts i mapa conceptual

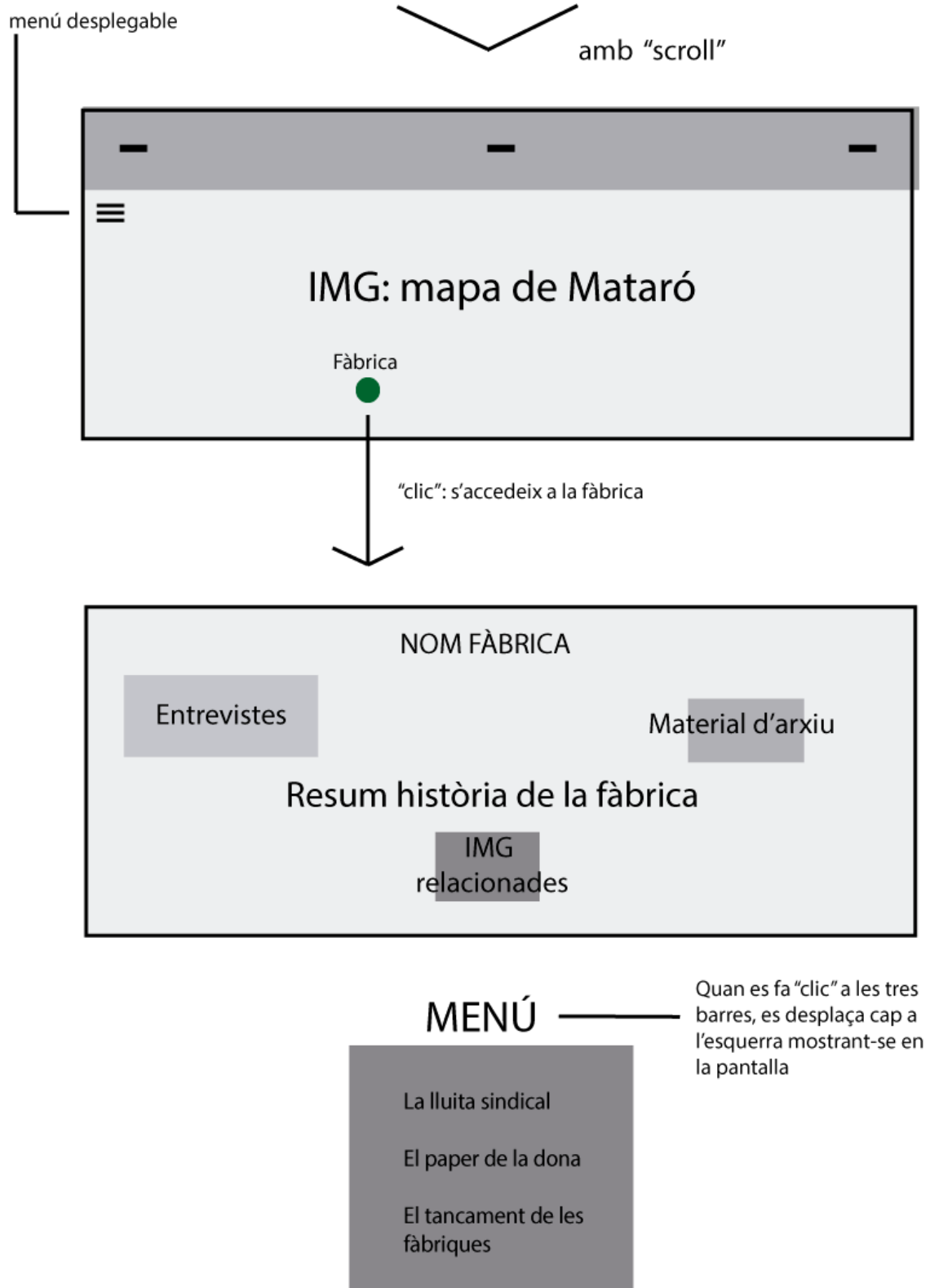

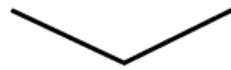
Annex II. Disseny de navegació i interactivitat

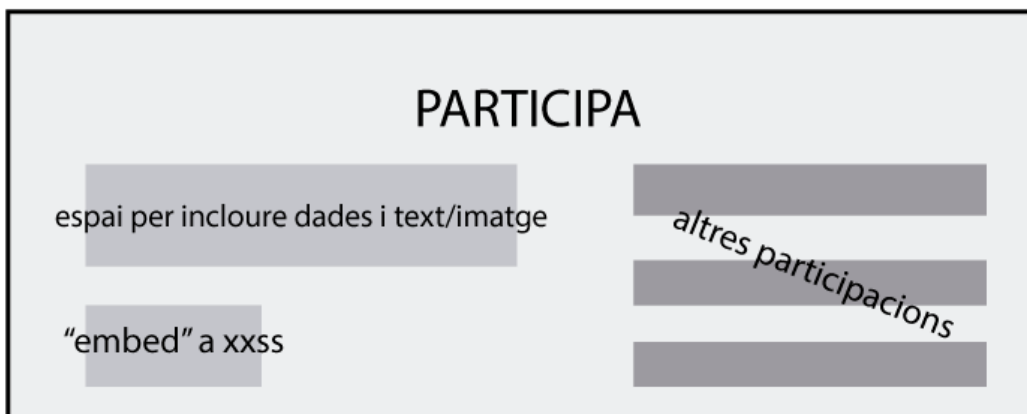
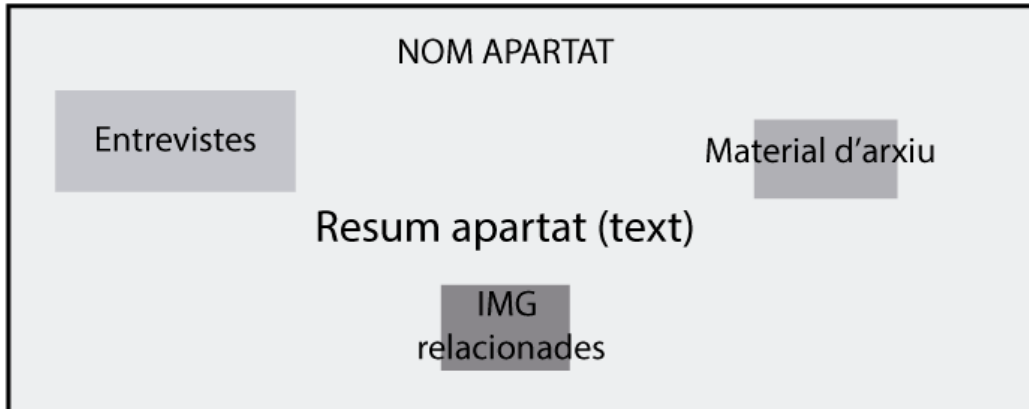
HEADER

fent "clic" a qualsevol dels apartats

FOOTER

actius fent "clic"

Annex III. Guió de les entrevistes

A continuació queden escrites algunes de les preguntes que van realitzar-se als antics treballadors i propietaris de diverses fàbriques tèxtils de Mataró.

L'**ordre** de les preguntes és un esquema que no s'ha seguit estrictament, sinó al ritme de la conversa. Durant la entrevista també s'han formulat preguntes fora de guió, segons si la narració ho permetia.

Les preguntes s'han dividit per apartats segons la seva **temàtica**.

o **Antecedents**

- a) Biografia: Nom, edat, lloc de naixement.
- b) Antecedents a la fàbrica: nom de la fàbrica, anys treballant, ocupació (explicació de les seves tasques).
- c) Antecedents al tèxtil: quants anys ha treballat al sector tèxtil, què recorda més, què és el que més li agrada.

o **La Fàbrica**

- a) part tècnica: quina feina desenvolupava, quin era el procés de producció de la fàbrica, quantes seccions o departaments tenia, quina era la jerarquia.
- b) Gènere de punt: es treballava o no a la fàbrica, quin procés de producció necessitava, quins eren els seus punts forts i punts febles.
- c) el dia a dia: quins horaris o torns feia, què passava quan estaven malalts, tenien criatures, etc. Quina relació tenia amb els companys de feina i amb el propietari, a quina hora arribava a casa, dia lliure.
- c) la ciutat: com eren o com canviar els barris amb les fàbriques obertes, com era el tramvia.

o **Moviments sindicalistes**

- a) Manifestacions/vagues: Va participar en alguna manifestació, recorda alguna en especial, va participar en alguna vaga, perquè es va produir, van aconseguir el que volien.

b) accidents: ha tingut algun accident laboral, com va passar, què va passar després.

c) sindicats: estava afiliat al sindicat, participava activament o no, com s'organitzaven, quines eren les seves funcions.

o **El paper de la dona**

a) a la fàbrica: quines feines ocupaven, quantitat de dones i homes, hi havia alts càrrecs o no.

b) el dia a dia: diferències entre els homes i les dones, que passava quan tenien fills, quina edat tenien.

o **Tancament de les fàbriques**

a) el procés: el vas viure, a què va ser degut, va ser progressiu o no.

o **Records, vivències**

a) records: treballava algú més de la família, recorda el primer cop que va entrar a la fàbrica, quins sorolls es sentien, quines olors, què va sentir el dia de la jubilació/va deixar-hi de treballar.

b) vivències: recorda alguna anècdota, ens hem deixat quelcom per comentar.

Annex IV. Calendari de gravacions

MARÇ

lu	ma	mi	ju	vi	sá	do
26	27	28	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20 F. Pérez / A.Rivera UGT	21	22	23 Glòria Sanjosé Can Gassol	24	25
26	27 Anna i Neus Compte	28	29	30 Juliana Major Ninis	31	1
2	3	4	5	6	7	8

ABRIL

lu	ma	mi	ju	vi	sá	do
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6 Jaume Roig	7	8
9	10 Pere Vilaseca Vilaseca	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

Annex V. Cessió de drets d'imatge per les entrevistes

AUTORITZACIÓ PER INCLOURE LA IMATGE/VEU I/O NOM EN LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

El
senyor/senyora _____

–

major d'edat, amb número de
DNI _____

manifesta voluntàriament que

-Ha estat informat de l'interès que té la universitat Tecnocampus – Mataró en gravar la seva imatge i/o veu i/o nom en la producció audiovisual que porta per títol provisional i/o definitiu "OVERLOCK" de la realitzadora Maria Cassú Sánchez, que es visualitzarà en web.

-Un cop assabentat/ada de la clàusula anterior, atorga el seu consentiment exprés per a que la seva imatge i/o veu i/o nom s'inclogui dins la producció citada.

-De la mateixa manera, autoritza l'explotació posterior en qualsevol modalitat i suport, que bé farà la universitat Tecnocampus o bé tercers que ostentin els drets o estiguin autoritzats per tal de portar a terme l'explotació a qualsevol país del món i en qualsevol idioma. Aquesta autorització es realitza per tota la vigència de protecció de la producció fins a la seva entrada en domini públic.

A _____, el _____ de _____ del 200_____

Signat:

Annex VI. Autorització dels films d'arxiu

AUTORITZACIÓ PER A L'ÚS DE LES IMATGES OBTINGUDES
DE L'ARXIU DE LA FILMOTECA DE CATALUNYA

APD

TITULAR DELS DRETS:

COGNOMS:
ADREÇA:
TELÈFON:

NOM:
POBLACIÓ:
D.P:

D.N.I

Actua en Nom propi Nom representació de l'entitat o institució:

Nom :
Adreça :

N.I.F. :
Població :

Telèfon :

Fax :

PERSONA, EMPRESA O ENTITAT AUTORITZADA:

COGNOMS:
ADREÇA:
TELÈFON:

NOM:
POBLACIÓ:
D.P

D.N.I

RELACIÓ DEL MATERIAL DEL QUAL S'AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ I LA COMUNICACIÓ PÚBLICA:

Núm. Registre

Pel·lícula
Minuts

DESTÍ DE LES IMATGES OBTINGUDES:**DECLARACIÓ:**

El sotassinat autoritza a l'arxiu de la Filmoteca de Catalunya a facilitar al sol·licitant de les imatges de referència una còpia vídeo-vídeo, o el telecinat en format de vídeo, betacam d'aquestes. Les imatges autoritzades portaran incorporat el logotip de la Filmoteca de Catalunya , i declara:

- Que aquesta autorització és únicament vàlida per a l'ús esmentat més amunt. Es prohibeix qualsevol altra utilització de les imatges obtingudes sense permís previ i per escrit

- Que no reclamarà cap remuneració o compensació a la Filmoteca de Catalunya per la present autorització, ni per cap concepte relacionat amb l'explotació posterior de les imatges que en aquest document es relacionen.

- Que l'únic responsable de l'ús d'aquestes imatges és el sol·licitant d'aquesta autorització, alliberant a l'Arxiu de la Filmoteca de qualsevol responsabilitat legal pels treballs tècnics realitzats i per la facilitació de les imatges, així com per les possibles reclamacions de tercers titulars de drets de propietat intel·lectual.

TOTES LES IMATGES FACILITADES PER L'ARXIU DE LA FILMOTECA DE CATALUNYA PORTARAN EL LOGO DE "FILMOTECA DE CATALUNYA" A L'ANGLE INFERIOR DRET.

Signatura titular dels drets:

Data

Annex VII. Inventari de textos principals

SEQÜÈNCIA	SECCIÓ	TEXT
1	Títol	OVERLOCK
1	Subtítol	un documental interactiu sobre la indústria tèxtil de Mataró
1	Explicació projecte	<p>La indústria tèxtil va ser un dels principals motors econòmics de Mataró des del segle XIX i durant tot el segle XX.</p> <p>Les xemeneies fumejants tenyien la ciutat, els treballadors de les fàbriques convertien la feina en un estil de vida que a dia d'avui recorden, a vegades amb enyorança.</p> <p>Actualment queden poques fàbriques en funcionament, però en la fisonomia de la ciutat i la memòria dels seus habitants queda patent el pas del tèxtil.</p> <p>Ara toca recordar la història.</p>
3	Explicació funcionament del mapa	<p>En aquest mapa pots descobrir cada fàbrica antiga i la seva ubicació. Per veure'n el contingut fes clic a sobre.</p> <p>Podràs trobar-hi la seva història, entrevistes a antics treballadors, fotografies i documents originals. Utilitza l'el ratolí per moure't.</p>
8	Participa	<p>La història l'escriu la memòria, els records perduren quan se'ls escolta. Si vas treballar a alguna fàbrica de la ciutat pots deixar la teva experiència aquí en forma d'anècdota, relat, fotografia... el que tu vulguis.</p> <p>Utilitza l'espai en blanc que</p>

		<p>tens a continuació per escriure i el botó per penjar un fitxer. Pensa que No pot ocupar tant. Ben aviat podràs veure-ho amb les demés històries.</p> <p>Les fàbriques ja no filen, però es pot seguir teixint aquest relat amb l'ajuda de la teva veu.</p>
10	Crèdits	<p>Direcció creativa i interactiva: Maria Cassú</p> <p>Desenvolupament interactiu i gràfic: Maria Cassú Software interactiu: Klynt</p> <p>Producció de continguts Direcció de fotografia: Joan Gil Càmera 1: Joan Gil Càmera 2: Maria Cassú Producció: Maria Cassú Muntatge: Maria Cassú</p> <p>Fonts d'arxiu Museu Arxiu de Santa Maria Biblioteca Fundació Iluro Fundació Pere Vilaseca RESCAT</p> <p>Agraïments Noms entrevistes Ignasi Rubio Mª Soliña Barreiro</p> <p>Música Francesc Cassú</p>